

SIIVEKÄS

NRO 59

2010

31. VSK

LINTUYHDISTYS KUIKKA

BirdLife
SUOMI•FINLAND

SISÄLTÖ

Töyhdestä tilhen tuntee. JARMO YLILUOMA

3	PÄÄKIRJOITUS	34	KYYHKYT, TIKAT
4	TOSI RASVAINEN JUTTU	35	VARPUSLINNUT
6-13	LINTUKUVAUKSEN VOITTOKULKU	44	YÖLAULAJAT
11	HAVAINNOIJAT	48	KUOVIEN PESINNÖISTÄ
14	LINTUVUOSI 2008	50	LINTUPAIKKAESITTELY
15	VESILINNUT	52	TALVIPINNARALLIT 09-10
16	SAAPUJATAULUKKO 2008	55	TAESTO 2010
21	KAHLAAJAT	55	PINNAVIKKO 2010
26	LOKIT	56	ATLAS PÄÄTTYI
27	PETOLINNUT	56	POHJOIS-SAVON UUDET LAJIT

Kansi: Järripeipot. Kuva TERO PELKONEN

Lähiharrastusta ja lintuloma

Pääkirjoitus 25.01.2011

Kuva: Palokärki RAIMO HÄMÄLÄINEN

Meitä Kuikan jäseniä on taas parikymmentä enemmän kuin vuosi sitten. Tarkka jäsenmäärä vuoden 2010 lopussa oli 357. Tervetuloa lintupiireihin ja tämän lehden pariin, joka tavoittaa tasa-arvoisesti jokaisen jäsenen! Myös syksyllä julkistettu luonnon virkistyskäyttötutkimus kertoi lintuharrastuksen kasvusta, siitä hieman lisää lintukuvausjutussa.

Meillä pitempään lintuja harrastaneilla on joskus paha tapa jaotella lintuväki ns. vakavasti harrastaviin ja harrasteleviin. Tämä jaottelu joutaa kyllä ampuu alas. Joku aktiivisesti liikkuva ja paljon havaintoja ilmoittava kyllä huomataan, mutta toisaalta hän ei ehkä paneudu kovinkaan tarkasti lintumaailmaan. Omilla nurkilla lintuja tarkkaileva taas voi olla hyvinkin syvällisesti perillä lähistön pesimälajeista ja niiden käyttäytymisestä. Vakavasti otettavia harrastajia tai ei, omaksi ilokseen lintuja tarkkailevat varmasti kaikki.

Kulutuksen vähentäminen on tämän päivän trendejä, ei toki kaikille, mutta usein otsikoissa. Kohtuullinen elämäntapa, se kuulostaa jo sanontana hyvältä. Osa lintumiehistä ja -naisista on harrastanut ympäristöä, rahaa ja jopa itseään säästään jo kauan ennen sanonnan keksimistä. Jotkut taas nauttivat linnuista ns. koko rahan edestä matkailen reilusti kotimaassa ja ulkomailla. Kaikin mokomin, tapansa kullakin.

Tyytymällä pääasiassa lähiharrastukseen ja silloin tällöin vaatimattomaan matkailuun voi kuitenkin saada lisää

aikaa itse harrastukseen, kun matkoihin ei tarvitse säästää rahaa. Töistä voi ehkä saada vuorotteluvapaata tai palkatonta lomaa ja tuijottaa lintuja ihan lähimaastossa. Asenne on kuitenkin pidettävä tiukkana lintulomalla: kotitöihin ei pidä sortua. Minä en ainakaan muista yhtään hienoa siivouspäivää, monta mahtavaa lähiretkikokemusta muistan kyllä.

Lintuharrastuksen välineistä hyvä kiikari on olenaisina asia. Sen hankinnassa kohtuullisuus tarkoittaa hyvää laatua, joka kestää kauan. Sadan euron kiikarilla pärjää, mutta 200 - 300:lla eurolla saa jo katselunautinnon vuoden jokaiseksi päiväksi ja jopa kymmeniksi vuosiksi.

Toinen tärkeä asia on opetella käyttämään lintutietopalvelu Tiiraa. Sen tarkat kartat ja hakumahdollisuudet ovat jäsenetuja, joita kannattaa käyttää. Sanalla sanoen pääset sisään lintumaailmaan ja lisäät lintutietoutta ilmoittamalla itsekin havaintoja.

Tämän lehden teemana on lintukuvaus. Muutama kuvaaja esittäytyy itse ja kuvia on lehdessä runsaasti. Valitettavasti kaikki taitavat kuvaajamme eivät pääse esille kuvineen, mikä ei kerro arvostuksen vaan tilan ja ajan puutteesta. Ja kuinka ollakaan; esillä on vain yksi harvinaisuuskuva, loput ovat ihan tavallisia lähilintuja.

Lämmin kiitos yhteistyöstä kaikille kuvaajille, kirjoittajille ja oikolukijoille!

Asta Lähdesmäki

Tosi rasvainen juttu

Teksti ja akvarellit Helena Rönkä

Millainen rasvatanko, talipallo tai ihra-kimpale vetoaa kotipihan siivekkäisiin? Tinteille tuntuvat kelpaavan kaikenlaiset suolattomat rasvat, kunnes iskee niin ankara pakkaskausi, että jyvät erottuvat akanoista.

Perinteinen sianihra oli ennen takuuvarma tuote. Kun läskin kiinnitti puunkylkeen, tintit saivat siitä aina irti osansa - viimeistään esityön tehneen tikan tai harakan vierailun jälkeen. Aiemmin kaupoista sai muhevia sianihraklönttejä jopa kilon erissä. Nykyään possut on jalostettu niin vähärasvaisiksi, ettei tarjolla ole muuta kuin nihkeitä siannahkapaloja ohuella silavakerroksella tai silkkaa eiota.

Sianihran tilalle tulivat värikkääseen muoviverkkoon pakatut siistit kuivat talisiemenpallot ja -tangot. Pakkasilla ne jäykistyvät kivikoviksi eivätkä oikein tee kauppansa, koska tinttiparat eivät saa niistä mitään irti. Näiden tuotteiden hyödyntäminen onnistuu kyllä pakkasillakin, jos murskaa ne murusiksi.

Aseta talipallomuruset tarjolle katiskaverkkohäkissä, johon on leikattu tintinmentäviä kulkuaukkoja. Muruset ovat erinomaista talviravintoa tinteille, pikkuvarpusille ja talvehtimaan jääneille muuttolinuille.

Samana asiaa ajavat rasva-pähkinä-siemenseospelletit ja hiutalesekset. Ne ovat talipalloja siistimpiä, mutta yleensä hieman hinnakkampia.

Talitankojen tai ”makkaroiden” koostumusta on kehitetty ja nyt on tarjolla pakkasilla notkeina pysyviä tuotteita. Ne tunnistaa vaaleasta rasvasta, joka sottaa sormet huoneenlämmössä. Rasvatangoista pitää poistaa suojamuovipäällys käyttöohjeen mukaisesti, mutta näpertely kannattaa: pian tangossa häärii viisi kuusi tinttiä yhtäikaa, hyvässä lykyssä jopa parvi pyrstötaisia.

Talipötkystä riittää pitempään iloa pikkulinuille, jos sen ujuttaa muoviverkkoineen oravanpitävän teräslankatelineen sisään. Hyvän telineen kokoa pystyy säätämään.

Jos olet omatoiminen ja kaipaat rasvaruokintaan vaihtelua, sulata sianrasvaa padassa ja lisää joukkoon ruokaöljyä, siemeniä ja pähkinämurskaa. Kaada seos

Mustarastaat ja punarinnat pärjäävät talipallomurskeella, johon lisätään höystöksi pähkinämurskaa, myslä, omenaraastetta ja pakastemarjoja.

Puukiipijä nyppii kaarnarakosiin siveytyä munkinpaistorasvaa ja voi noppia myös maahan tippuneita jämiä.

saviruukkuun, kookospähkinän kuoreen tai maitotölkkiin, anna jähmettyä ja ripusta puunoksaan, saviruuku ylösalaisin. Seos pysyy notkeana pakkasillakin ja suosio on taattu.

Kokeile pakkaskaudella myös munkinpaistorasvan vetovoimaa. Tarjoile rasva teevadilta tai sivele kaarnan rakosiin. Näin osingoille pääsee kipuamaan myös ohutnokkaainen puukiipijä.

Tikatkin suosivat pehmeitä rasvoja. Töyhtö- ja talitiainen pyrkivät osingoille käpytikan aloittamasta kohdasta.

EI ENÄÄ MUISTIKUVIA VAAN DIGIKUVIA

Asta Lähdesmäki

Monen lintuharrastajan varustus on retkelle lähdettäessä entistäkin järeämpi, arvokkaampi ja painavampi, kun digikamerat ja pitkät objektiivit eivät enää ole vain kuvausammattilaisten kalustoa. Kun internetistä jo löytyy valtava määrä hyviä lintukuvia, niin mikä saa harrastajat panostamaan suuren määrän aikaa ja rahaakin lintukuvaukseen?

Lintukuvauksen voimakas kasvu on viime vuosina ollut silmin näkyvää – niin kameran kantajia kuin lintukuviakin on itse kukin katsellut lisääntyvässä määrin. Metsäntutkimuslaitoksen (Metla) uusin luonnon virkistyskäytön tutkimus vuodelta 2009 todistaa saman asian. Luontokuvausta tai -maalausta ilmoittaa harrastavansa 22,6 % suomalaisista. Siis viidesosa väestöstämme eli miljoona. Lintuja tarkkailee 21,2 %, kutakuinkin yhtä paljon. Edellisessä tutkimuksessa vuonna 2000 vastaavat luvut olivat 8,4 % ja 14,1 %.

Kuinka suuri osa kuvaajista kuvaa lintuja, sitä tutkimus ei erikseen kerro. Mutta yhtä kaikki; lintukuvaajien määrä on va-

jaassa kymmenessä vuodessa miltei kolminkertaistunut.

Se minua hieman hämmästyttää, että jotkut aloittavat lintukuvauksen tunnistamatta käytännössä yhtään lintua. Linnut tunnistetaan vasta näytöltä, mutta oppiiko niitä sitten paljain silmin tai kiikarilla edes tunnistamaan? Eikö aito elävä kohtaaminen linnun kanssa olekaan aina se tärkein juttu, vaan elämys koetaan vasta onnistuneen kuvan kautta? Toisaalta kuvaustilanne sinänsä voi varmasti olla joskus oikea flow-kokemus, joka vie ajantajun ja antaa harrastuksena voimia arkeen.

Lintukuville on paljon käyttöä

Itse kuulun kuvien käyttäjiin: katselen omaksi ilokseni, laitan kuvia Kuikan kotisivuille, toimitan tätä lehteä ja töissäni kansalaisopistojen lintukurseilla ja lehtijutuissani tarvitsen paljon hyviä lintukuvia.

Olen hyvin kiitollinen monille kuikkalaisille, taitaville kuvaajille heidän alttiista tavastaan antaa kuvia käyttööni. Yleensä he eivät halua edes kuulla minkäänlaisesta korvauksesta, kuvien käyttö sinänsä tuntuu olevan riittävä palkkio.

Useimmiten käyttötarkoitus edellyttää varsin selkeää kuvaa, lintukurssilla kuvasta on voitava osoittaa linnun tyypilliset tun-

Tunnelmakuva Heinälamminrinteen jätekasoilta. OLAVI RAUTIAINEN

tomerkkit. Mutta noin ”siviilissä” arvostan lintukuvia, joissa on tunnelmaa, hauskuutta, ilmeikkyyttä, tarina tai hieno värimaailma. Ja sellaisiakin lintukuvia on paljon.

Vaikka ei koskaan pitäisi sanoa ”ei koskaan”, niin nyt sanon, että minusta ei koskaan tule lintukuvaajaa. Minun kärsivällisyydelläni ei todellakaan istua kökötetä tuntikausia kojussa lintuja tähtäämässä. Jos alkaisin jotain luontokuvausta harrastaa, niin sitten maisemakuvausta. Vaikka maisemakin jatkuvasti muuttuu, niin ei se sentään lähde karkuun.

Eikä minulla liioin ole intoa tuntikausien kuvien käsittelyyn, tallentamiseen ja muuhun värkkäämiseen tietokoneella. Sitten on vielä se asia, että en minä itse asiassa edes halua tallentaa näkemiäni lintuja tarkkoina kuvina, vaan tykkään katsella niitä omassa päässäni. Jotkut haalistuvat vuosien mittaan, jotkut taas tarkentuvat, jotkut unohtuvat kokonaan.

Mutta muiden kuvaamia lintujahan minä en ole ainakaan juuri siten nähnyt kuin ne kuvissa esiintyvät. Koska kuvausinto on minulle jossain määrin mysteeri, niin pyysin muutamia tuoreehkoja lintukuvauksen harrastajia kertomaan meille kaikille kuvauksestaan ja valitsemaan muutamien mielestään hienoimman otoksensa tähän lehteen.

KUVAAMISESTA

Mikko Pärssinen

Olen harrastanut valokuvaamista kolmisen vuotta. Kimmoke kuvaukseen tuli toisaalta halusta monipuolistaa omaa lintuharrastusta ja toisaalta dokumentoida omien lasten kasvua.

Kuvaan kotiseuduilla muun retkeilyn lomassa ja jonkin verran naapuriyhdistyksen puolella Keski-Suomessa. Joitakin reissuja olen tehnyt kauemmaksikin, silloin on ollut enemmän aikaa linnuille.

Pieni ristiriita on siinä, että jos aikoo havaita enemmän lintuja, on kuvausmielessä tyydyttävä vastaantuleviin onnenkantamoisiin. Sama toisin päin: lintujen tarkkailu kärsii, jos kunnianhimo kuvien suhteen kasvaa. Lintujen kuvaamiseen on helppo käyttää loputtomasti aikaa ja vaikka tiedosto on jo muistikortilla, eivät hommat suinkaan ole vielä tehty.

Pieni ristiriita on siinä, että jos aikoo havaita enemmän lintuja, on kuvausmielessä tyydyttävä vastaantuleviin onnenkantamoisiin. Sama toisin päin: lintujen tarkkailu kärsii, jos kunnianhimo kuvien suhteen kasvaa. Lintujen kuvaamiseen on helppo käyttää loputtomasti aikaa ja vaikka tiedosto on jo muistikortilla, eivät hommat suinkaan ole vielä tehty.

Vaikka pyrin mahdollisimman vähäiseen kuvan käsittelyyn, on jotakin kuitenkin tehtävä ja kuva on lisäksi arkistoitava. Koska lintujen kuvaamisen lisäksi muistakin asioista on huolehdittava, jää aikaa harrastukseen rajallisesti. Osittain tästä syystä tavoitteena harrastuksessa onkin ennen kaikkea itsensä viihdyttäminen. Otan kuvia mistä huvittaa ja milloin huvittaa, rajaton ”taiteellinen vapaus” onkin tämän tyyppisen harrastamisen hienoja puolia.

Hyvä lintukuva

Hyvää lintukuvaa voi mielestäni lähestyä ainakin kahdella eri tavalla, hyvänä dokumenttina tai hyvänä taidepläjäyksenä. Hyvässä dokumentissa lintu on ”itsensä näköinen”, kuva on teknisesti hyvälaatuinen ja

“Lokakuinen veneretki Päijänteellä. Kuva luo mielikuvan rauhallisesta tunnelmasta kauniilla ja hiljaisella järvellä. Jos koko päivää erehtyy muistelemaan niin veneen karkaaminen saareen rantautuessa ja se pieni hetki kun luuli, että yksi poika on pudonnut kalliojyrkänteeltä, saa pulssin nousemaan vieläkin. Parempi tyytyä kuvan illuusion rauhasta.”
Kuva ja teksti
MIKKO PÄRSSINEN

linnun tuntomerkit näkyvät hienosti. Se ei välttämättä anna muille kuin ns. hard core -lintuharrastajille paljokaan. Tällaisen kuvan ottaminen ei ole ihan helppoa, kokeiltu on.

Toisaalta kuva voi olla kiinnostava muuten kuin dokumenttina, silloin esteettiset asiat korostuvat. Ajatteluni hyvästä kuvasta taitaa olla lintuharrastajalle melko tyypillinen: mieluummin katson kuvaa turturirikyyhkystä kuin pulusta. Mieluiten katson kuitenkin hyvää kuvaa, joka herättää parhaimmillaan ajatuksia ja tunteita. Näitä kuvia ei ole liikaa, eikä niiden määrä ole tainnut paljoa kasvaa vaikka kuvaajien määrä onkin.

Kuvaus on ehkä tiettyssä mielessä kärsinyt inflaatiosta, lintukuvia on netti pullollaan. Näin harrastajan näkökulmasta inflaation vaaraa ei kuitenkaan ole. Maailma ei ole (vielä) täynnä minun kuviani, otan mielelläni vastaan lisää hienoja kokemuksia luonnosta. Jos joku muukin pitää ottamastani kuvasta ja se välittää vaikkapa tunnelman hienosta hetkestä tai se dokumentoi lintulajin onnistuneesti, niin mikäs sen parempi!

Välineistä

Aloitin harrastuksen saman tien järjestelmäkameralla, enkä omistanut aikaisemmin minkään näköistä kuvausvälinettä. Nyt on toinen kamerarunko menossa ja objektiivejakin useampi. Näillä näkymin vaihdan objektiiveja ehkä sitten eläkkeellä, kun on enemmän aikaa kuvata.

Rungot kuluvat, kun suljin väsy ajan mittaan. Jouduin juuri vaihtamaan rungon, kun melkein 100 000 kuvaa tuli täyteen ja suljin sanoi työsopimuksensa

irti. Netin kautta löytyy paljon hyviä, vähän käytettyjä runkoja ja jos ei vaadi ihan uusinta tekniikkaa niiden hintakin on kohtuullinen.

Ensimmäisen kameran ostamista suunnitellessani huomasin, että näiden teknisten laitteiden hankkiminen on aikaa vievä harrastus sinänsä. Keskustelupalstoilla esiintyy asiantuntijan äänenpainoin jos jonkinlaista ajattelijaa ja aina joku haukkuu lyttyyn minkä tahansa kameran tai objektiivin.

Olen varma että erilaisista kuvauskursseista olisi hyötyä, itse en ole sellaiselle kuitenkaan ehtinyt. Luulen, että Kuikankin jäsenenä on monta taitavaa kuvaajaa, jotka ihan mielellään auttavat ongelmatilanteissa. Itse olen muun muassa kuvankäsittelyä opitellessani hyödyntänyt paria huippukuvaajaa meiltä ja muualta sekä lisäksi kirjastoa ja erityisesti kantapäätä. Lopulta kuvaamaan ei taida kuitenkaan oppia kuin kuvaamalla.

”Viimeinen ote.”

Nälkiintynyt nuori varpushaukka istui talvipakkasessa pihakuusen oksalla. Lähestyin lintua ja se kiepsahti ympäri pitäen kiinni oksasta vielä pari sekuntia. Otin kuvan ennen kuin lintu ehti tipahtaa maahan. Haukka kuoli juottamisyrityksistä huolimatta muutaman minuutin kuluttua. Vita brevis, ars longa...

Teksti ja kuva
MIKKO PÄRSSINEN.

Tuonelan joutsenko?

MERVI LUKKARINEN

NOVIISIN LINTUKUVAAMINEN

Mervi Lukkarinen

Ensimmäiset lintukuvat otin sinisillä silmilläni äiti Kertun talviruokinnalla. Häviämättömästi ”kovalevylleni” on tallennettu myös työttöhyypät, kuovit ja lehtokurppa, joiden ohi kävelin isä Arvin kanssa kalaan vuosittain aamuvarhain.

Sain 7-vuotiaana Kodak-pokkarin, mutta filmiaikaan en koskaan pitänyt valokuvaamisesta. Muutama vuosi sitten ostin sitten Canonin Eos 40 d -järkkärin ja ihastuin digikuvaamiseen. Kalustossa on myös käytettynä hankittu Canonin Mark II ja Canonin pokkari. Taidoiltani olen aloittelija edelleen.

Lintukuvauksessa noudatan äidiltäni saamaani ohjetta haarapääskyjen suhteen: ”Kun lintuja ei häiritse, emo tuo poikaset aikanaan näytille”. Pääskyt pesivät edelleen lapsuuteni kodin vajassa Tervossa. Linssillä en ole osoitellut niitä. Yhtä rauhassa sääksi saa pesiä läheisellä saarella.

Kuvaan mielelläni valkoposkiahania, kurkiauroja ja laulujoutsenia. Muuttavien lintujen upeat, pitkät nauhat taivaalla eivät koe koskaan inflaatiota. Samanlaisia kuvaa ei voi ottaa myöhemmin. Luonnon näytelmät ovat ainutkertaisia tapahtumia. Lapin reissujen yhteydessä olen kuvannut Varangin vuonolla ja lunneja Andenesissa, mutta varta vasten kuvaamisen takia en ole tehnyt matkoja Pohjois-Karjalaa kauemmaksi.

Haluan katsella lintujani tauluna seinällä. Pienessä

työhuoneessani on lukuisia lintutauluja ammattilaisen kehystäminä, myös muiden ottamia kuvia. Tulevaisuudessa haluaisin tauluuni vielä paljon teräviä valkoposkiahania erottumaan epäterävästä ruskamaisemasta.

Teknisesti hyvä lintukuva on minulta vielä ottamatta. Hyvä kuva on sellainen, jossa silmä lepää: sitä katsoo mielellään eikä siinä häiritse mikään. Canonin tele 70 - 300 on hyvä perusputki, mutta kuulin vasta jälkikäteen, että 300:lla terävyys ei ihan riitä, vaan kuvista tulee vähän pehmeitä (max. n. 270 mm). Kiinteäpolttovälinen 300 on puolestaan melkoinen raahattava mukana. Näillä kahdella objektiivilla lintukuvani olen ottanut.

Mutta olen monessa mukana, joten ”Terässiipikerhun” julkiseen taulunäyttelyyn on vielä matkaa...

Merviiä ei helposti eksytetä.

TIMO KARKIAINEN

Valkoposkiahien muuttoaikaan Pohjois-Karjalassa.
MERVI
LUKKARINEN

TAITO KASVAA VAIN KUVAAMALLA

Ilkka Markkanen

Harrastelijan lintukuvaus alkoi 2005. Sitä ennen harastin muuta tavallista perhekuvausta 1962 alkaen. Välillä minulla oli jopa vanha järjestelmäkamera, mutta kuvia en ole kehittänyt itse.

Lintukuvakseen käytin ensin puhelinkameraa; kuvasin sillä kaukoputken läpi eli digiskouppasin. Jatkoin sitä kameralla Nikon Coolpix p 5100. Seuraavaksi hankin Nikon Coolpix p 100 -kameran, jossa on 26x kiinteä zoom-objektiivi enkä kuvannut enää kaukoputken kautta.

Innostuksen kasvaessa hankin digijärjestelmäkameran Nikon D300S, jossa on 300 mm objektiivi. Joskus käytössä on myös 1.5 kertaa suurentava telejatke. Kuvankäsittelyohjelmiana minulla on Adoben Lightroom 3.

Kuvaan mieluiten luonnossa, Pohjois-Savossa myöskään taajama tai kaupunki ei ole poissuljettu vaihtoehto. Ikää minulla on jo sen verran, että pitää kuvata melkein päivittäin jos sää sallii eli kamera on lähes aina mukana.

Tavoitteenani on saada kuvia, joita mielestäni voisi näyttää ystäville. Kuvauksen suhteen rajat ovat sellaiset, että haluan tuottaa mahdollisemman vähän häirintää. Siinä auttaa objektiivi, jolla voi kuvata kaukaa ja naamioituminen maastoon.

Mielestäni hyvä lintukuva on sellainen, jossa on

YLHÄÄLLÄ:

Usvaa ja kuuraa.

ILKKA MARKKANEN

Pyydystys.

ILKKA MARKKANEN

joku vauhdikas tapahtuma. Valokuvaus mistä aiheesta tahansa on minusta hauskaa, mutta siinä täytyy pyrkiä ns. erilaisuuteen.

Kuviani on julkaistu Siivekkäessä ja Viikkosavossa sekä Kuikan kotisivuilla. Muita aloittelevia kuvaajia neuvoin, että tarvitaan aikaa, valoa ja kuvauskurssi, jota itse en ole käynyt. Mutta kiitos Tero Pelkoselle hyvistä oppitunneista!

Ilkka tähtäämässä.
TERO PELKONEN

Havainnoijat 2008 (278)

Aalto Janne, Ahonen Inka, Ahtiainen Jari, Asikainen Kalevi, Asikainen Mika, Asikainen Timo, Björk Erkki, Björklund Mats, Boman Kalle, Borg Philip, Bovellan Kari, Bruun Anna, Böös Jouni, Erola Mikko, Eronen Tuomo, Forss Anne, Friman Hannu, Gråsten Anne, Haataja Antti, Haataja Markku, Hagman Aarne, Hakala Kimmo, Hakanen Mikko, Halonen Pertti, Harju Mika-Petri, Hartikainen Aimo, Hartikainen Pertti, Hautamäki Pekka, Heimonen Sari, Heino Arto, Heinonen Mikko, Helle Heikki, Helo Pekka, Hentunen Veli-Pekka, Herva Tuomas, Hiltunen Kari, Hiltunen Marjut, Hirva Petri, Hokkanen Reijo, Holmiluoto Ari, Holopainen Harri, Holopainen Niklas, Honkanen Elsi, Hovi Matti, Hublin Patrick, Hujala Jukka, Huttunen Irmeli, Huttunen Markku, Huttunen Tarmo, Hytönen Orvo, Hyvärinen Seppo, Hämeen-Anttila Eero, Hämäläinen Raimo, Hämäläinen Timo, Högmänder Harri, Hölttä Harri, Ihantola Anna-Riikka, Ijäs Asko, Immonen Timo, Jalkanen Tuomo, Jarva Ilkka, Jauhiainen Petri, Jokela Jari, Jokinen Jarmo, Julkunen Jari, Junnila Jarmo, Juppi Mirko, Jyrinki Paavo, Jäderholm Kai, Kaarakainen Pertti, Kaijanen Tomi, Kananen Aino, Kanerva Antti, Kankaanpää Aku, Kanniainen Antti, Kantonen Pauli, Karjalainen Raimo, Karhiainen Timo, Karppi Erja, Karvonen Juhani, Kauhanen Janne, Kauhanen Tellervo, Kauppinen Jukka, Kekkonen Oskari, Kelo Jorma, Kelo Marko, Keski-Karhu Mikko, Keski-Rahkonen Pekka, Keskitalo Markus, Kettunen Jaakko, Kivilompolo Jukka, Kleemola Lauri, Koivisto Petri, Kokkonen Kirsti, Komppula Lassi, Komulainen Martti, Koponen Juha, Koponen Jussi, Koponen Kari, Korhonen Jari, Korhonen Kuutti, Korhonen Olli, Korhonen Seppo, Korri Vesa, Koskela Jarkko, Koskela Tommi, Koski Hannu, Kuhno Petri, Kullberg Susanna, Kumpulainen Janne E., Kyllönen Pekka, Kärkkäinen Hannu, Kärkkäinen Tuulikki, Lahtinen Jussi, Laitinen Kimmo, Lammi Antti, Lamminmäki Jouni, Lehtilä Tarmo, Lehto Harry, Lehtoranta Hannu, Leskinen Jukka, Liesma Jorma, Lindblom Kari, Lindroos Tom, Linjama Teppo, Linnansaari Valio, Linnas Arto, lintilä Arto, Loivaranta Pekka, Lukkarinen Mervi, Lukkarinen Tuomas, Luoma Sami, Lyytinen Sami, Lähdesmäki Asta, Lähdesmäki Lassi, Lötjönen Pertti, Maijala Marja, Majuri Jouni, Majuri Pekka, Mannermaa Juha, Markkanen Ilkka, Markkanen Juha, Maskulainen Kauko, Miettinen Harri, Miettinen Rauno, Mikkola Jutta, Muhonen Tero, Mustakallio Pekka, Mustakallio Petteri, Mäkinen Pekka, Neuvonen Seppo, Niemispelto Seppo, Niiles Paavo, Nokelainen Rauno, Nyström Harry, Nyysönen Heli, Okkonen Harri, Oksanen Ohto, Orava Kyösti, Ovaskainen Juha, Ovaskainen Pekka, Paavola Teemu, Partanen Kari, Pelkonen Tuulikki, Perätie Timo, Piippo Tapio, Piira Teppo, Pirinen Pasi, Pirskanen Matti, Pitkänen Kauko, Poutanen Juha, Pulkka Jouko, Puranen Perttu, Pynnönen Jyrki, Pynnönen Petro, Pärssinen Mikko, Raatikainen Kaisa, Rahikainen Hannu, Rahikainen Lauri, Rahikka Eija, Rahkonen Juha, Rajala Riitta, Rantanen Mika, Rasp Pertti, Raudaskoski Pekka, Rautiainen Olavi, Renvall Pertti, Renvall Riitta, Repo Eino, Riikonen Armi, Riikonen Minna, Rikala Risto, Rissanen Eelis,

Rummukainen Juha, Runko Pentti, Rutonen Kalevi, Ruuskanen Jouni, Rytkönen Heikki, Rytkönen Mikael, Ryytänen Juha, Rökköläinen Mauri, Räsänen Hannu, Räsänen Pertti, Räsänen Pirjo, Räsänen Seppo, Rönkä Antti, Rönkä Elina, Rönkä Helena, Saarela Matti, Saarelainen Toni, Sahimaa Pentti, Saikkonen Jouko, Sallinen Petri, Salminen Aarno, Salminen Jukka, Salo Klaus, Salokanto-Hiltunen Ina, Salonen Tero, Salpakari Pekka, Saranto Risto, Sarkanen Sauli, Savelainen Mikko, Savolainen Heikki, Selin Pekka, Sillanpää Ari, Skarén Uolevi, Sorsa Elma, Sorsa Hannu, Sorvari Veli-Matti, Sulkava Risto, Suoraniemi Heikki, Sorsa Ville, Suutari Jussi, Syrjänen Jukka, Tabell Risto, Tallgren Matti, Tanskanen Ari, Tegelberg Anita, Tervo Juha, Tiitinen Hannu, Toivonen Olli, Tolonen Antti, Tolvanen Liisa, Tolvanen Petteri, Toppinen Anna-Maija, Torniainen Jyrki, Tossavainen Ari, Tuomainen Jaana, Tuomainen Jorma, Tuovinen Jarmo, Ukkonen Jarmo, Ukkonen Markku, Uotila Jyrki, Vaittinen Markku, Wallin Markku, Wallius Mika, Valonen Juha-Matti, Vares Minna, Vartiainen Jere, Vesterinen Jari, Vihervaara Petteri, Viinikainen Mika, Viisainen Jonna, Virnes Suoma, Virta Paula, Virta Renny, Virtanen Jukka, Välikangas Tanja, Väänänen Aaro, Väänänen Ari-Salomon, Väätäinen Juha, Väätäinen Tuomas, Yli-Kauppila Asko, Yliluoma Jarmo, Zetterberg Pentti, Åberg Niklas, Öst Markus, Österberg Jukka

TOP 30

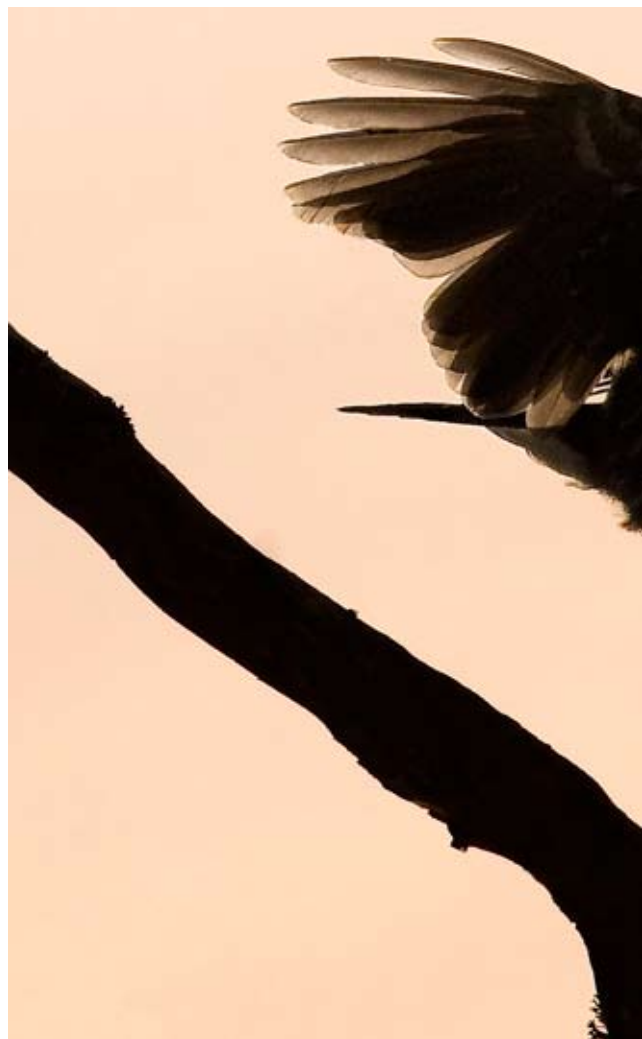
Tiiraan 2008 eniten havaintoja ilmoittaneet, ilmoitusmäärät suluissa.

Ukkonen Markku (1711), Renvall Pertti (1622), Tossavainen Ari (872), Rönkä Helena (785), Koponen Juha (774), Lähdesmäki Asta (743), Björk Erkki (706), Markkanen Ilkka (706), Räsänen Pertti (667), Hublin Patrick (535), Hämäläinen Raimo (441), Skarén Uolevi (389), Hartikainen Pertti (354), Kärkkäinen Hannu (309), Åberg Niklas (305), Riikonen Armi (295), Rissanen Eelis (294), Jalkanen Tuomo (276), Jäderholm Kai (273), Haataja Markku (254), Kaarakainen Pertti (239), Korhonen Kuutti (229), Yliluoma Jarmo (226), Perätie Timo (221), Uotila Jyrki (205), Hartikainen Aimo (200), Korhonen Olli (196), Hyvärinen Seppo (192), Sahimaa Pentti (188), Huttunen Tarmo (181)

Pähkinähakki TERO PELKONEN

Kuva Terosta.
ILKKA MARKKANEN

AIKAA VIEVÄ, MUTTA PALKITSEVA HARRASTUS

Tero Pelkonen

Olen harrastanut luontovalokuvausta vuodesta 2007 alkaen. Kuvaamisessa ja luontoharrastamisessa pidän itseäni vielä aloittelijana, koska asioiden oppiminen ja harjaantuminen eivät tapahdu vielä ihan parissa vuodessa.

Ensimmäinen digikamerani oli Nikon D40, jolla aloin kuvata västäräkkejä, perhosia ja maisemakuvia. Nykyinen kuvauskalustoni käsittää Nikon D300-rungon sekä muutaman objektiivin laajakulmasta ja lähikuvauslinsistä kiinteään 300mm:een teleobjektiiviin. Mukana kulkee nykyään lähes aina myös Arca-Swiss-kuulapäällä varustettu Gitzon kolmijalka sekä kaikenlaista pientä "kameratilpehööriä".

Kuvankäsittelyohjelmaksi on Photoshop CS4. Kuvaa raakatiedostoja, jotka konvertoin niin valmiiksi kuin mahdollista jo Camera raw-konvertterissa. Omaa nettigalleriaa ei ole käytössä, koska kelpokuvia on kertynyt vielä niin vähäinen määrä.

Lintuja kuvatessa, tietenkin lajista riippuen, pyrin valitsemaan mielestäni sopivimman biotyypin kulloisenkin tilanteeseen. Esim. muuttoaikoina sulapaikat, pellot, kosteikot ovat hyviä kohteita kuvausretkelle. Toisena vaihtoehtona kuuntelen kokeneimpien harrastajien neuvoja siitä, minne kannattaa suunnata.

Muina aikoina mieluinen ympäristö on vanha luonnontilainen aarnimetsä tai lehtoalue kasveineen, sienineen ja lahopuineen. Mitä vanhempi sen parempi. Karuissa ja syrjäisissä kesämökittömissä erämaajärvissä on myös sitä jotain. Parhaimmillaan jopa puistattavan alkukantaista, muinaista ja mystistä.

Aikaa kuvausharrastamiseen menee paljon, todella paljon! Jos kuvia meinaa saada, niin on tämä erittäin aikaa vievä harrastus. Parin tunnin takia kuvauspaikeille ei kannata edes vaivautua. Pahimmillaan muu sosiaalinen elämä kärsii, kuvien kanssa kun "pelataan" vielä kotonakin tietokoneella tuntikausia. Semmoiseksi on tämä nykyharrastaminen mennyt.

En ole toistaiseksi asettanut itselleni selkeitä tavoitteita kuvaamisen suhteen, koska opettelua tämä kaikki on vielä ollut tähän mennessä. Voisinpa sanoa tällä hetkellä vaikka, että odotan mielenkiinnolla millaisia fotoja tuleva vuosi tuo tullessaan.

Lintuja kuvatessa omat rajani kulkevat esimerkiksi siinä, etten harrasta tietoista pesältä kuvaamista lainkaan. Oli se lintulaji sitten mikä tahansa. Jos saan muuna aikana liikkua vapaasti jokamiehen oikeudella ja kuvailla lintuja ympäristössään, niin annan niille mieluusti pesimisrauhan. Vaaroja on varmasti muutenkin tarpeeksi pesimäaikoina, enkä halua aiheuttaa niitä lisää omalla toiminnallani.

Muulloinkin on tavoitteena aiheuttaa häiriötä mahdollisimman vähän. Luonnossa liikkuessaan ihminen aiheuttaa tietämättään usein jos jonkinlaista haittaa

enemmän tai vähemmän. Hyvänä häiriön vähentäjänä lintujen kanssa toimii tarvittaessa piilokoju. Usein autokin on erinomainen kuvauspiilo.

Moni kuva päältä kaunis, mutta sisällötön

Mielestäni lintukuvaus on kärsimässä parhaillaan jonkinasteista inflaatiota, vaikkakin tilausta lintu- ja luontokuville on havaittavissa. Kuvauksen suosio on kasvanut räjähdysmäisesti ja digiaikakauden kuvatulva on valtava.

Ammattilaiset ja harrastajat kuvaavat nykyään linnuista teknisesti huippuhienoja, jopa steriilin tarkkoja toimintakuvia viimeisimmillä ammattilaiskameroilla ja aina uusimmalla tekniikalla. Nämä kuvat ovat ikään kuin jonkinlaisia täydellisiä urheilu suorituksia. Teknisesti huippua, mutta välttämättä sen enempää sisältöä kuvista ei sitten löydykään, muuta kuin harvoissa, onnekkaimmissa tapauksissa.

Mielestäni hyvä lintukuva voi olla maalauksellinen tai jonkinlaisia ajatuksia, naurua tai tunteita herättävä. Lintu osana maisemaa tai lintu naamioituneena, jota katsojakaan ei heti kuvasta tajua. Paras lintukuva on sellainen, jota täysin "ummikko" katsojakin jaksaa katsoa pidempään kuin pari sekuntia.

Kuviani linnuista on julkaistu Viikkosavo -paikallislehdessä. Netissä on joitain kuvia nähtävillä Siilinjärven kameraseuran sivuilla sekä Suomen luonnonvalokuvaajat ry:n kuukaudenkuva-osiossa.

Aloittelevalle kuvaajalle sanoisin, että kannattaa lukea ja opetella huolellisesti kameran käyttöohje ja harjoitella sekä kokeilla oppimaansa käytännössä. Paikalliseen kameraseuraan liittyminen ja kansalaisopistojen kuvauskurssit ovat mainioita keinoja oppia. Myös alan kirjallisuuden ja lehtien lukeminen hyödyttää paljon. Kannattaisi myös katsella toisten ottamia kuvia, vaikkapa nettigallerioista. Ammattilaisten "huippukuvaajien" matkiminen ei kannata, mutta katselemalla ja analysoimalla muiden kuvaajien kuvia, myös niitä ns. huippukuvia, kehittyy pikkuhiljaa sellainen oma henkilökohtainen tyyli, jota voi sitten ajan kuluessa jalostaa eteenpäin.

Harmaapäätikan polku.

TERO PELKONEN

”En tiedä kumpi yllättyi nopeasta tilanteesta enemmän, kuvaaja vai lintu. Onneksi kuvaajan ilmettä ei tullut tallennettua.” MIKKO PÄRSSINEN

Pohjois-Savon lintuvuosi 2008

Asta Lähdesmäki

Lintutietopalvelu Tiiraan alueeltamme ilmoitetut havainnot on jälleen tutkailtu tarkoin ja jalostettu tiiviiseen lajikatsaukseen. Joidenkin mielestä nämä katsaukset ovat tylsiä ja epäillään, ettei niitä kukaan lue. Ehkä kannattaa kuitenkin kokeilla lukemista. Pyrkimyksenä on ollut käytettävistä lyhenteistä huolimatta kirjoittaa luettavaa, elävää tekstiä. Kun perehtyy lajien muoton- ja vuodenkulkuun, osaa itsekkin sitten retkillään mennä oikeaan aikaan oikeille pelipaikoille.

Katsaukset ovat siinäkin mielessä jalostettua havaintotietoa, että niissä käytetyt havainnot on todettu valideiksi ja julkaisukelpoisiksi, jolloin katsauksiin voidaan edelleen viitata jopa tieteellisissä julkaisuissa.

Ensimmäiset ja viimeiset löytyvät taulukosta

Aiempaan tapaan muuttavien lajien vuoden ensimmäiset ja viimeiset havainnot löytyvät ytimekkästä taulukosta. Vuoden 2008 taulukko julkaistiin jo edellisessä lehdessä, mutta nyt mukana on uudistettu versio, johon on lisätty paljon lajeja. Aiemmasta puuttui jopa varsin tavallisia muuttolintujamme.

Vuoden 2009 petolintukatsaus on mukana jo tässä katsauksessa, mutta muuten vuosi 09 julkaistaan seuraavassa numerossa. Kanallinnut puuttuvat edelleen, mutta niistä on jo tekeillä artikkeli, jota kirjoittaja työstää elämäntilanteensa mukaan.

Kevään 2008 sää oli jälleen normaali edelliseen huipulämpimään kevääseen verrattuna. Maaliskuun keskiarvo-

lämpötila oli -3,8 astetta, kun 2007 se oli + 1,7. Huhtikuun keskilämpötila oli +3,6 ja toukokuun +8,7. Edellinen luku on kutakuinkin keskiarvoa, mutta toukokuu oli hieman keskiarvoa viileämpi. (Lähde Savonia ammattikorkeakoulun sääsivut)

Vuosi 2007 oli suorastaan hurja saapumisennätysten osalta, keväällä 2008 niitä tehtiin muutamia. Syksyisiä erityisen myöhäisiäkin havaintoja tehtiin parista lajista.

Jo vakiintuneeseen tapaan katsauksissa ei ole havainnoijanimiä mukana. Mutta kaikkien vuonna 2008 alueeltamme Tiiraan havaintoja ilmoittaneiden nimet löytyvät erillisestä listasta ja lisäksi vielä erikseen 30 aktiivisimman ilmoittajan lista. Kaikkiaan Tiiraan ilmoitettiin vuonna 2008 n. 22600 lintuhavaintoa Pohjois-Savon alueelta.

Mikäli haluatte tietää tietyn havainnon tekijän, sen voi selvittää Tiirasta käyttäen hakukriteereinä lajia, kuntaa ja päivämäärää. Osa havainnoista voi olla salattuja eikä niitä löydy, mutta tarvittaessa tarkempia tietoja saa katsausten kirjoittajilta tai aluevastaavalta. Kuntalistaus on vuoden 2008 mukainen, Karttula ja Varpaisjärvi ovat omina kuntinaan.

Kiitokset

Suuret kiitokset kaikille katsausten kirjoittajille, taulukoiden laatijoille ja tarkastustyön tekijöille! Erityinen kiitos aluevastaava Jyrki Uotilalle ripeästä avusta monessa asiassa. **SUURKIITOS** kaikille teille, jotka olette ilmoittaneet Tiiraan havaintoja Pohjois-Savon alueelta!

Käytetyt kuntalyhenteet

Iis Iisalmi
Jua Juankoski
Kaa Kaavi
Kar Karttula
Kei Keitele
Kiu Kiuruvesi
Kuo Kuopio
Lap Lapinlahti
Lep Leppävirta
Maa Maaninka
Nil Nilsia
Pie Pielavesi
Rau Rautalampi
Rva Rautavaara
Sii Siilinjärvi
Son Sonkajärvi
Suo Suonenjoki
Ter Tervo
Tuu Tuusniemi
Vjä Varpaisjärvi
Vrk Varkaus
Ves Vesanto
Vie Vieremä

Käytetyt lyhenteet

k = koiras
n = naaras
p = paikallinen
m = muuttava
kiert. = kiertelevä
Ä = laulava tai soidinääntelevä
ä = muuten ääntelevä, äänihavainto
n-puk = naaraspuikuinen
jp = juhlapuku
tp = talvipuku
vp = vaihtopuku
pull = untuvapoikanen
juv = 1. täydellinen puku
ad = aikuispuku
1kv = samana vuonna syntynyt lintu
2kv = edellisenä vuonna syntynyt lintu
yks. = yksilö, yksilöä
a = parvi; a5 = viiden parvi, 5a = viisi parvea, 100 m/5a = yhteensä sata muuttajaa viidessä parvessa
us = useita
A/B = lajilleen määrittämätön hanhi
Anser = lajilleen määrittämätön harmaa hanhilaji
Branta = Branta-suvun hanhi

VESILINNUT

Hari Hölttä

JOUTSENET JA HANHET

Laulujoutsen *Cygnus cygnus*

Kevätmuuton alun määrittelemisen hankalaa, sillä lajista tuli talvihavaintoja Iisalmea ja Vieremää myöten. Lisäksi lintuja liikkui jo helmikuussa kohtalaisesti, esimerkiksi 9.2. 6 N Kaa Miettilänmäki ja 20.2. 11 p (osa muuttaneita) Rau Tyyrinvirta. Maaliskuulta lajista ilmoitettiin 99 havaintoa eri puolilta maakuntaa, suurimmat kerääntymät Kiu Ryönänjärvellä ja Iis Kihlovirralla olivat 20-24 linnun kokoisia.

Yli 80 linnun kerääntymät huhtikuulla päämuuttoaikaan seuraavasti: 20.4. 80 p Lap Lahdenperä, 85 p Kiu Ponginperä ja 21.4. 90 p Iis Huttulanniemi. Muuttolennessa ei sen sijaan nähty merkittäviä summia.

Suurimmat kerääntymät kuitenkin touku-kuulla, kun pesimättömät linnut alkavat kerääntyä. Yli 120 yksilön päästiin kaudella paikalla: Sii Mustissa (max. 8.5. yhteensä 160 p), Kiu Laskonevalla (12.5. 134 p), Nil Palonurmessa (24.5. 124 p ja vielä kesäkuun alussa Vie Palosenjärvellä (3.6. 140 p).

Suurimmissa syyskerääntymissä nähtiin puolestaan 23.9. 160 p Son Sukevanjärvi, 25.9. 208 p Vie Pieni Hiisijärvi, 3.10. 190 p Son Kaijanmäki, 17.10. 165 p Sii Mikka, 19.10. 300 p Sii Vehkasuo, 21.10. 190 p Sii Väinölä, 22.10. 230 p Ves Rajapuro ja 29.10. 163 p Iis Sourunsalo sekä marraskuun suurin kerääntymä 29.11. 147 p Iis Nerohvirta. Suurimmat ilmoitettut muutta-

jasummat 23.10. 73 m (9a), 29.10. 121m (6a) + 22 kiert ja 5.11. 70 m (8a) Kuo Neulamäki sekä 22.11. 108 m (9a) Sii Siltasalmi.

Lämpimän alkutalven myötä laulujoutse-
nia nähtiin vielä joulukuussakin runsaasti. Lajista tehtiin yhteensä 60 havaintoa, jotka käsittivät varovaisestikin arvioiden noin 440 yksilöä. Enimmillään nähtiin 2.12. n.60 p ja 5.12. n.70 p Maa Mustavirralla.

Metsähanhi *Anser fabalis*

Varhaisin ehti jo aprillipäiväksi: 1.4. 1m Nil Palonurmi. Seuraavat 6.4. 1 p Maa Lapinjärvi ja Kiu Niemiskylä. Yleistyi 12.4. alkaen. Suurimmat kerääntymät perinteiseen tapaan huhtikuun lopulla Maa Lapinjärvillä, mistä seuraava havaintosarja: 6.4. ensimmäinen 1 p, 12.4. 10 p, 15.4. 34 p, 16.4. 41 p, 17.4. 136 p, 19.4. 217 p, huip-
puina 20.4. 360 p, 22.4. 370 p ja 25.4. 360 p, 26.4. vielä 330 p, 27.4. enää 100 p, 28.4. 97 p ja 29.4. 72 p. Vapulta ei tullut lainkaan havaintoja, ja vapun jälkeen enää yksi havainto, 17.5. 1 p. Maa Patajärvellä puolestaan enimmillään 17.4. 150 p ja 22.4. 335 kiert. Muualta suurimmat määrät: 17.4. 127m (14a) + 41p ja 21.4. 140 p Kuo Riistavesi Keskimmäinen, 20.4. 130 p ja 22.4. 160 p Lap Lahdenperä sekä 20.4. 112 kiert. Kiu Ryönänjärvi. Viimeisiä kevätmuuttajia roikkui 23.5. asti Sii Mustissa sekä 24.5. 2 m Son Saukkosuolla.

Kesäisiä tai pesintään viittaavia ilmoitettiin vain muutamia: 12.5. 1 p "pesivän oloinen"

Vuoden 2010 ensimmäiset ja viimeiset havainnot muuttavista lajeista

*=ennätys **=syysmuuton loppua ei voida määrittää

	Kevään ensimmäinen	Syksyn viimeinen
kyhmyjoutsen	22.4. Maa	ei syyshavaintoja
pikkujoutsen	19.4. Maa	5.11. Lap
laulujoutsen	Muuton alkua ja loppua ei voitu määrittää.	
metsähanhi	1.4. Nil	26.10. Suo
lyhtnokkahanhi	18.4. Lap	ei syyshavaintoja
tundrahanhi	16.4. Sii	17.11. Sii
merihanhi	3.4. Rau	ei syyshavaintoja
kanadanhanhi	1.4. Kaa	23.9. Sii
valkuposkihanhi	8.5. Maa	2.11. Var
sepelhanhi	1.6. Sii	1.10. Suo
ristisorsa	11.4. Sii	12.7. Sii
haapana	6.4. Vrk	22.11. Kaa
harmaasorsa	24.4. 22.7.	Sii
tavi	2.4. Rau	6.11. Nil
sinisorsa	Muuton alkua ja loppua ei voitu määrittää.	
jouhisorsa	11.4. Kuo	2.11. Sii, Lep
heinätavi	16.4. Rau	20.8. Maa
lapasorsa	17.4. Maa	19.10. Kuo
punasotka	15.4. Kuo, Vrk	19.10. Vrk
tukkasotka	11.4. Vrk, Kuo	6.12. Sii
lapasotka	24.5. Sii	3.12. Lep
alli	26.4. Maa	10.11. Suo
mustalintu	12.4. Iis	8.12. Vrk
pilkksiipi	10.5. Sii	23.12. Rau
telkkä	14.3. Suo	**
uivelo	5.4. Sii	6.11. Lap
tukkakoskelo	26.4. Kuo,	2.11. Kuo
isokoskelo	2.3. Vrk	**
kaakkuri	18.4. Suo	29.10. Kuo
kuikka	16.4. Suo	29.11. Kuo
silkkiuikku	11.4. Kuo	2.12. Kuo, Sii
härkälintu	25.4. Rau	22.11. Sii
mustakurkku-uikku	24.4.* Kei	16.8. Sii
merimetso	17.2.* Vrk	5.10. Kuo
kaulushaikara	4.4. Lap	6.10. Kuo
jalohaikara	7.6. Maa	ei syyshavaintoja
harmaahaikara	11.4. Kuo	5.11. Kuo
kattohaikara	25.5. Vrk	ei syyshavaintoja
mehiläishaukka	16.5. Kuo	21.9. Sii
haarahaukka	29.4. 25.9.	Sii
merikotka	18.2. Kuo	30.11. Sii
ruskosuohaukka	2.4.* Rau	20.9. Maa
sinisuohaukka	6.4. Maa	5.10. Jua
arosuohaukka	24.4. Jua	ei syyshavaintoja
kanahaukka	Muuton alkua ja loppua ei voitu määrittää.	
varpushaukka	Muuton alkua ja loppua ei voitu määrittää.	
hiirihaukka	29.3. Sii, Suo	9.11. Tuu
piekana	1.4. Rau	2.11. Iis
kiljukotka	22.4. Maa	ei syyshavaintoja
maakotka	23.2. Pie	23.12. Son
sääksi	11.4. Kuo	25.9. Kuo
tuulihaukka	29.3. Sii	24.11. Sii
punajalkahaukka	8.6. Maa	19.9. Lap
ampuhaukka	Muuton alkua ja loppua ei voitu määrittää.	
nuolihaukka	18.4. Lep	4.10. Lap
muuttohaukka	10.4. Kuo	8.10. Kuo

Ruskosuohaukka teki uuden saapumisennätyksen.

TERO PELKONEN

luhtakana	28.4. Maa	20.8. Maa
luhtahuitti	28.4. Maa	14.7. Sii
ruisrääkkä	27.5. Iis	4.9. Kuo
liejukana	4.4. Rau	ei syyshavaintoja
nokikana	1.4. Iis	6.10. Kuo
kurki	1.4. Lap	18.10. Ter
meriharakka	11.4. Vrk	13.8. Son
pikkutylli	17.4. Lap	16.8. Sii
tylli	3.5. Maa	20.9. Sii
keräkurmitsa	22.5. Kiu	6.9. IisS
kapustarinta	10.4. Sii	5.10. Sii
töyhtöhyppä	11.3. Suo	28.9. Lap
isosirri	8.6. Sii	23.7. Sii
pulmussirri	8.6. Sii	22.7. Sii
pikkusirri	27.5. Sii	5.9. Sii
lapinsirri	17.5. Maa, Nil	28.8. Nil
suosirri	14.5. Nil	12.10. Sii
jänkäsirriäinen	23.5. Sii	22.7. Sii
suokukko	27.4. Lap, Maa	12.10. Sii
jänkäkurppa	14.4.* Kuo	4.10. Kuo
taivaanvuohi	8.4. Rau	25.10. Sii
heinäkurppa	ei keväthav.	27.9. Kuo
lehtokurppa	28.3. Iis	6.11. Sii
mustapyrstökuiri	24.4. Maa	ei syyshavaintoja
punakuiri	3.5. Lap	20.8. Sii
pikkukuovi	24.4. Suo, Nil	5.8. Sii
kuovi	9.4. Kar	24.9. Kuo
mustaviklo	27.4. Maa	7.9. Kuo, Maa
punajalkaviklo	21.4. Maa	15.8. Sii
lampiviklo	29.4. Lap	ei syyshavaintoja
valkoviklo	16.4. Lep	18.8. Sii

MUUTTAJATAULUKKO 2010

metsäviklo	11.4.	Suo	7.8.	Sii	niittykirvinen	5.4.	Kuo, Rau, Suo	18.10.	Sii
liro	24.4.	Nil	19.8.	Sii	lapinkirvinen	10.5.	Rva	27.9.	Kuo
rantakurvi	27.5.	Sii		ei syyshavaintoja	keltavästäräkki	27.4.	Sii	20.9.	Suo
rantasipi	17.4.	Kuo, Maa	19.8.	Sii	virtavästäräkki	4.4.	Lep		ei syyshavaintoja
vesipääsky	21.5.	Sii	22.7.	Sii	västäräkki	1.4.	Rau	3.11.	Kuo
pikkulokki	26.4.	Maa, Rau	6.9.	Sii	koskikara ***	12.4.	Kuo	2.11.	Rau
naurulokki	1.4.	Kuo, Vrk, Rau	16.11.	Lap	peukaloinen	30.3.	Lep	22.11.	Lep
kalalokki	2.4.	Kuo	14.12.	Sii	rautiainen	3.4.	Lap	14.10.	Kuo
selkälokki	31.3.	Vrk	28.9.	Kuo	punarinta	2.4.	Kiu, Vrk, Lep, Kuo	29.10.	Sii
harmaalokki	23.2.	Vrk	2.1.	Kuo 09	satakieli	15.5.	Vrk	28.6.	Lep
merilokki	22.2.*	Vrk	21.10.	Iis	sinirinta	6.5.	Nil	30.9.	Kuo
räyskä	23.4.	Maa	15.7.	Sii	mustaleppälintu	3.4.	Lap	1.10.	Kuo
kalatiira	25.4.	Lap	6.9.	Sii	leppälintu	29.4.	Nil, Iis, Rau		Kaa
uuttukyyhky	22.3.	Kuo	2.11.	Kei	pensastasku	1.5.	Sii	28.9.	Kuo
sepelkyyhky	25.2.*	Suo	18.10.	Kuo	kivitasku	17.4.	Kuo	3.11.*	Son
käki	3.5.	Maa	12.8.	Sii	mustarastas		Muuton alkua ja loppua ei voitu määrittää.		
sarvipöllö	11.3.	Rau	25.8.	Iis	räkättirastas		Muuton alkua ja loppua ei voitu määrittää.		
suopöllö	12.3.	Rau	5.9.	Iis	laulurastas	9.4.	Kuo	6.11.	Jua
harjalintu	3.4.	Kuo		ei syyshavaintoja	punakylkirastas	6.4.	Lep	2.11.	Vrk, Nil
käenpiika	29.4.	Kuo	19.7.	Kuo	kulorastas	30.3.	Kuo	1.11.	Sii
tervapääsky	14.5.	Kuo	8.10.	Kuo	pensassirkkalintu	23.5.	Maa	29.7.	Maa
kangaskiuru	1.4.	Sii		ei syyshavaintoja	viitasirkkalintu	9.6.	Vrk	1.7.	Kuo
kiuru	29.3.	Sii	23.10.	Kuo	ruokokerttunen	3.5.	Maa	21.9.	Sii
tunturikiuru	12.4.	Maa		ei syyshavaintoja	rytikerttunen	20.5.	Kuo	21.5.	Kuo
törmäpääsky	1.5.	Sii	31.7.	Iis	luhtakerttunen	25.5.	Kuo	12.7.	Kuo
haarapääsky	13.4.	Suo	20.10.	Vrk	viitakerttunen	27.5.	Kuo	30.7.	Vrk
räystäspääsky	26.4.	Maa	13.9.	Nil	kultarinta	23.5.	Lep	14.7.	Kuo
metsäkirvinen	16.4.	Kuo	27.9.	Sii, Kuo	mustapääkerttu	9.5.	Lep	14.12.	Kuo
					lehtokerttu	19.5.	Vrk	7.9.	Kuo
					hernekerttu	1.5.	Vrk, Kuo, Sii	21.9.	Kuo, Lep
					pensaskerttu	1.5.*	Rau	8.9.	Kuo
					idänuunilintu	26.5.	Kuo	30.8.	Ves
					sirittäjä	1.5.	Kuo, Lap	31.8.	Lap
					tiltalti	10.4.*	Suo	16.10.	Kuo
					pajulintu	27.4.	Suo	1.10.	Kaa
					harmaasieppo	1.5.	Kuo	21.9.	Lep
					pikkusieppo	25.5.	Suo	21.9.	Kuo
					kirjosieppo	28.4.	Rau, Kuo	7.8.	Suo
					kuhankeittäjä	24.5.	Sii	11.7.	Iis
					pikkulepinkäinen	20.5.	Kuo	15.9.	Kuo
					mustavaris	9.3.	Kuo		ei syyshavaintoja
					kottarainen	30.3.	Kuo, Kaa	8.11.	Kiu
					peippo		Muuton alkua ja loppua ei voitu määrittää.		
					järripeippo	5.4.	Kuo	15.11.	Jua
					tikli		Muuton alkua ja loppua ei voitu määrittää.		
					vihervarpunen		Muuton alkua ja loppua ei voitu määrittää.		
					hemppo	1.4.	Ves	19.10.	Sii
					punavarpunen	16.5.	Kar	1.9.	Kuo
					lapinsirkku	2.4.	Kuo	16.10.	Kuo
					pulmunen	11.3.	Kuo	25.10.	Sii
					peltosirkku	10.5.	Maa	20.8.	Maa
					pohjansirkku	2.5.	Rva	20.9.	Maa
					pajusirkku	2.4.	Vie	28.10.	Kuo

Rvr Ala-Tiilikka, 4.6. 3 p Vrk Mula ja 3.7. 1E Rvr Riomaa. Lisäksi 13.5. 15 p (3-4a) Kei Kangasjärvellä, jotka voisi viitata pesintään jossain Keski-Suomen rajaseuduilla.

Syysmuuttokauden aloitus 26.8. 42 m Iis Soijinmäessä. Huono hanhisyksy näkyi myös metsähanhien määrissä, sillä koko syksyn aikana lajista ilmoitettiin vain 19 havaintoa 583 yksilöstä. Päämuuttajakso oli 26.-30.9., jolloin nähtiin 72% syksyn metsähanhista. Suurin parvi 27.9. a95 m Kuo Haminalahti. 30.9. jälkeen havaittiin vielä Suo Pörölänmäessä Hirvolan pelloilla 20.-21.10. a14 p ja 25.-26.10. 1 p, joka jäi syksyn viimeiseksi.

Tundrahanhi *Anser albifrons*

Kevätkaudelta (16.4.-18.5.) noin 30 havaintoa ja syksyltä (14.9.-17.11.) vielä kuusi havaintoa.

Kaikki kevähavainnot koskivat 1-2 lintua, paitsi 24.4. 9 p Maa Patajärvi. Myöskään syksyllä ei suurempia muuttoa nähty, suurimmat summat 17.10. 55 SW (2a) Sii Siltasalmi ja 21.10. a92 p Suo Pekkalan kylä. Keväällä varhaisin 16.4. 1 p Sii Keskimäisellä ja syksyllä myöhäisin 17.11. 1 p Sii Vehkamäki.

Sepelhanhi *Branta bernicla*

Koko vuodelta vain neljä havaintoa: 1.6. a17 NE Sii Vehkamäki, 3.6. 1p Nil Siikajärvi, 30.9. a26 SW Sii Vehkamäki ja 1.10. 1 p Suo Iisvesi Jauholahti.

Valkoposkianhi *Branta leucopsis*

Muiden arktisten hanhien tavoin valkoposkiakin nähtiin vähän. Kevähavaintoja kerätyi ajalta 8.-28.5., kesähavaintoja tuli yksi ja syyshavaintoja 19.9.-2.11. Merkittävimmät havainnot: 8.5. 3 p Maa Kurolanlahti, 14.-28.5. max. 10 p Sii Musti, 17.7. 2 p, lähtivät W Sii Raasio, 19.9. 8 p Tuu Koivulahti, 5.10. 93 m Kuo Puutossalmi, 29.10. noin 20 m yöllä Iis Pihlajajarju sekä 2.11. a7 m Vrk Lehtoniemi.

Kanadanhanhi

OLLI KORHONEN

Kanadanhanhi *Branta canadensis*

Varhaisimmat 1.4. 1 p Kaa Sivinvirta ja 9.4. 2 kiert. Kuo Siikaniemi. Kevätkaudelta (1.4.-5.6.) havaintoja tuli vähintään 25 linnusta eri puolilta maakuntaa. Suurimmat parvet kolmen linnun kokoisia. Pesintään viittaavia havaintoja ei ilmoitettu. Syyskuulta vielä kolme havaintoa neljästä linnusta, joista myöhäisimpänä 23.9. 1 p Sii Koivusaari.

mät havainnot: 8.5. 3 p Maa Kurolanlahti, 14.-28.5. max. 10 p Sii Musti, 17.7. 2 p, lähtivät W Sii Raasio, 19.9. 8 p Tuu Koivulahti, 5.10. 93 m Kuo Puutossalmi, 29.10. noin 20 m yöllä Iis Pihlajajarju sekä 2.11. a7 m Vrk Lehtoniemi.

Määrittämättömät hanhet

Perinteiseen tapaan lajilleen määrittämättömiä Anser-hanhia ilmoitettiin eniten huhtikuun lopulta ja kokonaan määrittämättömättä jääneitä hanhia syys-lokakuun vaihteesta. Anser-hanhiksi saatiin määritettyä keväällä (11.4.-17.5.) yhteensä 390 m+p ja syksyllä (31.8.-8.10.) 192 m hanhea. Kokonaan määrittämättä jäi kevätkaudella (2.4.-1.6.) n. 387 m hanhea ja syksyllä (25.8.-19.10.) n. 2173 m. Syksyllä muuton huippu oli 26.-30.9. metsähanhea seuraten, määrittämättömistä hanhista nähtiin tuolloin 61%.

Erikseen mainittakoon seuraavat: 2.4. 5p valkoposki- tai kanadanhea Vjä Lukkarila, 17.4. 92 m (7a) Anseria Kuo Nuelamäki, 14.5. a8 p ilmeistä tundrahanhea Sii Musti, 1.6. a200 m ilmeisiä sepelhanhia Sii Vehkamäki, 30.8. 140W hanhea Kuo Riistavesi sekä päämuuttoa 27.9. 690 m (5a) ilm. sepel- ja metsähanhia Kuo Silmäsuu.

SORSAT

Haapana *Anas penelope*

Kevään ensimmäiset 6.4. 1 kn p Vrk Lehtoniemi ja 11.4. 1 k p Suo Kimpanlampi. Yleistyi 16.4. alkaen, jolloin ensimmäiset Ylä-Savossakin. Suurimmat kerääntymät Maaningalla, huippuna 28.4. n.300 p Lapinjärvellä. Kesällä Mustissa laskettiin parhaimmillaan 21.7. 210 p haapanaa ja syksyllä paras muuttoryntäys puolestaan oli 9.9. Maa Käarmelahden 225 m (3a) haapanaa. Havaintoja lähes päivittäin marraskuun alkuun asti ja syksyn myöhäisimmät 17.11. 1 p Kuo Valkeisenlampi ja 22.11. 1 p Kaa Kortteinen.

Tavi *Anas crecca*

Kevään ensimmäiset heti huhtikuun alussa: 2.4. 1 k p Rau Tyyrinvirta ja 3.4. 1 kn p Kuo Riistavesi Keskimäinen. Yleistyi vähitellen 10.4. alkaen ja Ylä-Savon ensimmäiset 11.4. Iisalmessa. Suurimmat kevätkerääntymät 27.4. n.100 p Maa Patajärvi, vähintään 100 p Nil Palonurmi ja 200 p Kuo Riistavesi Keskimäinen sekä 28.4. 180 p Sii Musti ja n.200 p Maa Lapinjärvi. Kesäheinäkuussa Mustin altaalla oli runsaasti taveja: 8.6. 118 k p, 15.6. 401 p (370k), 21.6. 640 p (607 k), 22.6. n.400 p, 29.6. 400 p, 9.7. 220 p ja 21.7. n.500 p. Mustista ilmoitettiin myös 12.8. 1000 p määrittämättömiä vesilintua. Raasiassa lisäksi 22.6. 210 p ja 1.8. 150 p. Syyskuussa enimmillään 6.9. a21 p Kuo Riistaveden Keskimäisellä, mutta lokakuulta enää kaksi havaintoa. Loppuvuoden viimeiset tavit nähtiin 6.11. Nil Palonurmen Poskilammella ja 10.12. Maa Patalahdella, joista jälkimmäinen oli mahdollisesti siipirikko.

Sinisorsa *Anas platyrhynchos*

Alkuvuoden suurimpia kerääntymiä: Vrk Pirtinvirta 130 p, Vrk Kopolanvirta 80 p, Kuo Maljapuro 70p sekä viidellä muulla paikalla 1-10 linnun summia. Kuopiossa lintuja nähtiin Maljapuron ulkopuolellakin, mutta kyse lienee osin samoista linnuista. Kevätmuuttoa maaliskuun puolivälistä lähtien ja Ylä-Savon ensimmäiset 24.3. Iisalmessa ja 25.3. Rautavaaralla. Suurimpia kerääntymiä: 13.4. n.150 p Sii Jännevirta, 16.4. 216 p Sii Keskimäinen ja 20.4. 304 p Maa Lapinranta. Syksyllä suurimmat kerääntymät 17.8. yhteensä 200 p Sii Toivalannotko, 16.9. 150 p Vie Heinäjärvi, 9.10. 135 p Suo Herrala sekä 28.10. 180 p Sii Koivusaari. Joulukuulta mainittakoon vielä 7.12. n.100 p Kuo Maljapuro sekä 26.12. 120 p Vrk Kopolanvirta ja 100 p Vrk Pirtinvirta.

Jouhisorsa *Anas acuta*

Kevään ensimmäisiä 11.4. Kuo Kallansilloilla, Jännevirralla, Sii Vehkamäellä ja Maa Patalahdella. Ylä-Savon ensimmäiset 16.4. Iisalnessa. Suurin keräntymä 20.4. 70 p ja 24.4. 60 p Maa Lapinranta. Poikueita ilmoitettiin Raasiosta, Mustista, Son Saukkosuolta ja Lep Soirilansalmelta, minkä lisäksi Nil Reittiöltä löytyi pesä pelloilta. Raasioon keräntyi loppukesästä enimmillään 21.7. n.50 p ja 17.8. 55 p jouhisorsaa. Muuttolennessa nähtiin koko syksynä vain kaksi lintua ja myöhäisimmät yksilöt nähtiin 2.11. sinisorsaparvissa sekä Sii Pöljänjärvellä että Lep Sorsakoskella.

Heinätavi *Anas querquedula*

Varhaisimmat 16.4. 1 kn p Rau Tyyrinvirta, seuraavat 27.4. Lap Linnansalmella, Maa Patalahdella ja Maa Mustavirralla. Enimmillään nähtiin 3.5. 4 p sekä Kiu Niemiskylässä ja Iis Nerohvirralla. Pesimähavaintoja ei ilmoitettu ja 11.6. jälkeen tuli enää yksi havainto, 20.8. 2 p (elävää) Maa Patalahti.

Lapasorsa *Anas clypeata*

Kevään varhaisimmat 17.4. 1kn p Maa Kinnulanlahti, 18.-20.4. 1 kn p Maa Patajärvi sekä 22.4. 1 k p Kuo Haapaniemi. Ylä-Savon ensimmäiset 26.4. Lapinlahdella. Nil Palonurmessa nähtiin 4.5. 7 k 2 n p ja Maaningalla 24.5. n.10 p ja 12.6. poikue (n+11pull) Patajärvellä sekä 12.6. a17 k p Patalahdella. Suurimmat summat kuitenkin Raasiossa alkusyksystä: 1.8. yhteensä 121 p, 18.8. 24 p ja vielä 20.9. 14 p. Syksyn myöhäisimmät 16.10. 1 p Sii Raasio ja 19.10. 1 p Kuo Riistavesi Keskimmäinen.

Punasotka *Aythya ferina*

Varhaisimmat 15.4. Kuo Kallansilloilla 3 k 1 n p ja Vrk Ruokojärvellä 2 k p. Ylä-Savon varhaisimmat 18.4. Lap Linnansalmella, missä myös kevään suurin keräntymä 25.4. 6k4n p. Pesintä varmistui vain Kuo Vehmersalmen Saahkarissa. Mustissa 14.7. nähdyn naaraslinnun jälkeen enää yksi havainto syksyltä: 19.10. 1 k 3 n p Vrk Ruokojärvi.

Tukkasotka *Aythya fuligula*

Ensimmäisiä kevätmuuttajia 11.4. alkaen, tuolloin nähtiin 3 p Vrk Lehtoniemessä ja 1 k p Kuo Tikkalansaaressa. Ylä-Savon ensimmäiset 16.4. Iis Vedenpäänlahdella. Suurimmat kevätkeräntymät: 28.4. 150 p Kuo Tikkalansaari, 2.5. 85 p ja 5.5. 75 p Lap Juurikanjärvi, 15.5. 150 p Sii Musti ja 9.5. 70 p Lap Nerכון kanava. Kesältä suurimmat keräntymät Mustissa ja Raasiossa 50-60 linnun kokoisia. Syysmuuton

alusta mainittakoon 21.7. a8 NE Kuo Puutossalmi. Syksyn suurin keräntymä 16.10. 50 p Iis Satama ja vielä 1.11. 20 p Iis Iso-Ahmo. Talvihavaintoja joulukuun alusta vielä seuraavasti: 5.12. 1 p Suo Saunaniemi ja 30.11.-6.12. 2 p Sii Rissala.

Lapasotka *Aythya marila*

Vuoden varrelta yhteensä yhdeksän havaintoa: 24.5. 1 n p Sii Musti, 30.5. 1 kn p Sii Raasio, 4.10. a3m tavin kanssa Kuo Puutossalmi, 12.10. 12 n p ja 16.10. 3 p Sii Raasio, 18.10. 4 p Lap Ulmansalmi, 20.10. 3 p Iis Iso-Lappi, 27.10. 1 p Sii Iso-Ahmo sekä vielä 3.12. 1n p Lep Konnuksen kanava.

Alli *Clangula hyemalis*

Kevään varhaisimmat huhtikuulta: 26.4. 1k p mustalintuparvessa Maa Ruokovirta ja 27.4. a6 m Lep Nikkilänmäki. Toukokuulta kolmetoista havaintoa yhteensä 564 linnusta. Paras päiväsumma 11.5. 100 p+a80

Metsähanhia taivaalla.

TERO PELKONEN

m Kuo Ollinselkä ja kevätkauden myöhäisimmät 30.5. 3 p Kuo Etelä-Kallavesi. Syysmuuton alku 2.10. 15 m Kuo Puutossalmella. Syksyltä tuli yhteensä 27 havaintoa ainakin 171 allista. Eniten alleja nähtiin 16.10. 65 m (2a) Puutossalmella. Myöhäisimmät marraskuun alussa: 9.11. 2 p Jua Kaunisharju ja 10.11. 1 p Suo Iisvesi Jauholahti.

Mustalintu *Melanitta nigra*

Keväällä ensimmäinen jo 12.-16.4. 1 k p

Iis Itikka, seuraavat 25.4. 3 k 2 n p Kuo Kotkatharju. Yleistyi heti tämän jälkeen, esimerkiksi 26.4. 40 p Nil Lastukoski, ja valtaosa havainnoista jo huhti-toukokuun vaihteesta. Päämuuttoaikaan toukokuussa paras summa 11.5. 50 p Kuo Ollinselkä ja viimeiset 29.5. 2 k p Lep Suvasvesi ja 2 p Kuo Ollinselkä.

Mustalinnun jo keskikesällä alkavasta syysmuutosta nyt yksi havainto, 21.7. 2 NE Kuo Puutossalmi. Seuraavat 6.9. a80 S Lap Nerכון kanava ja eniten havaintoja loka-kuulta. Paikallisia lintuja eniten Iis Iso-Aholla, enimmillään 18.10. 23 p ja 21.10. 37 p. Syksyn toiseksi suurin muuttoparvi vielä marraskuun alussa: 2.11. a50 SW Kuo Neulamäki. Havaintoja tuli lähes päivittäin 9.11. asti, sen jälkeen marraskuun ainoana 23.11. 5 p Kuo Haminalahti. Joulukuulta-kin kuitenkin vielä ko lme havaintoa: 1.-5.12. 1 n p Suo Jalkala Tenhalaanlahti, 7.12. 6n p Suo Siioninsilta sekä 8.12. myös 6n p Vrk Lehtoniemi.

Pilkksiipi *Melanitta fusca*

Keväällä laji on harvinainen läpimuuttaja, nyt yksi havainto: 10.5. a4 N Sii Vehkamäki.

Syyskauden avasi 25.9. Puutossalmella telkän kanssa muuttanut lintu. Suurimmatkin parvet pienehköjä: 19.10. a 9SW Sii Särkiharju ja 16.11. a 7W Sii Siltasalmi. Syys-marraskuulta havaintoja yhteensä 23 linnusta. Lajin syysliikehdintä jatkuu tunnetusti joulukuulle asti, jolloin vielä seuraavat: 3.-8.12. 1 p Vrk Lehtoniemi-Tyyskä, 6.12. 2 p Lap Nerכוןniemi Kuis-tila sekä 23.12. a4 p Rau Tyyrinvirta ja 1 p Nokisenkoski.

Telkkä *Bucephala clangula*

Alkuvuodelta vain yksi havainto: 26.1. 1 n p Vrk Tyyskä. Ensimmäiset kevätmuuttajat maaliskuun puolivälissä, 14.-17.3. havaintoja neljältä paikalta (Rau, Suo, Lep, Vrk). Ylä-Savon ensimmäiset 25.3. Rautavaaralla ja laji yleistyi 29.3. alkaen. Suurimmat keräntymät 3.4. 80 p Rau Lonkari ja 27.4. n.100 p Kuo Riistavesi Keskimmäinen, minkä lisäksi useita 50-80 linnun keräntymiä eri puolilla. Kesäkeräntymiä Raasiosta: 27.5. 82 p, 22.6. 105 p, 9.7. 374 p, 23.7. 135 p ja 1.8. 140 p. Syksyllä lintuja riitti pitkälle joulukuuhun, jolloin vielä ainakin 25 lintua (Suo väh. 11, Rau 5, Lep 3, Vrk väh.3, Lap 2, Nil 1). Enimmillään 24.12. 2k 9n p Suo Suonenjoki.

Isokoskelo *Mergus merganser*

Alkuvuodesta talvisia havaintoja Maa Mustavirralla (1n), Vrk Tyyskästä (1 k 1

n), Kuo Puutossalmelta (2 n) ja Rau Nokisenkoskelta (1n). Varkaudessa talvehtineen koiraan seuraan liittyi naaras 10.2., toinen koiras 2.3. ja kolmas koiras 19.3. sekä Nokisenkosken naaraan seuraan koiras 21.3., mistä alkoikin sitten koskeloiden kevätmuutto. Laji yleistyi 30.3. alkaen ja Ylä-Savon ensimmäiset nähtiin 31.3. Iis Runnilla. Suurimpia kerääntymiä 15.4. 50 p Vrk Lehtoniemi ja 20.4. 23 k 9 n p Kuo Puutossalmi.

Syksyllä isokoskelomäärät alkoivat nousta syyskuun puolivälin jälkeen. Suurimmat kerääntymät lokakuulta olivat 13.10. 450 p ja 29.10. 500 p Iis Kirmanjärvi ja 26.10. 310 p Rau Toholahdi, marraskuun suurin puolestaan 8.11. a300 p Sii Iso Jälä. Suurin muuttosumma puolestaan 2.11. talvilintulaskennan ohessa 526 m (12a) Sii Pöljä-Hamula. Leuto loppupalvi viivytti koskeloita Savossa joulukuulle: suurimassa parvessa 21.12. a300 p Suo Iisveden Suvilahdessa ja joulukuun summaksi tulee päällekkäisyyksiä raa'astikin karsien vähintään 535 isokoskeloa.

Tukkakoskelo *Mergus serrator*

Ensimmäiset saapuivat kolmelle paikalle (Kuo, Maa) 26.4. ja laji yleistyi seuraavana päivänä, Ylä-Savon ensimmäiset 29.4. Iisalmessa. Syysmuutolta ilmoitettiin 9.10. 17 m (5a) Kuo Puutossalmi sekä 18.10. 10 p Lap Ulmansalmi. Myöhäisimmät marraskuun alusta, 1.11. 1p Iis Iso-Ahmo ja 2.11. 1SW isokoskeloparvessa Kuo Sammalniemi. Näiden lisäksi yksi havainto vielä joulukuulta: 14.12. 1 p isokoskeloparvessa Sii Siltasalmi.

Uivelo *Mergus albellus*

Varhaisin keväällä 5.4. 1 k p Sii Vehkamäki ja sen jälkeen 12.4. alkaen eri puolilla, Ylä-Savon ensimmäiset 15.4. Iisalmessa. Suurimmat kerääntymät 19.4. 10 k 8 n p Maa Mustavirta, 26.4. 13 k 14 n p Vrk Ruokojärvi ja 27.4. 10 k 7 n p Sii Vehkamäeltä nähtynä.

Kesähavaintoja neljä: 8.6. 3 n p ja 1.7. 1 n p Sii Musti, 24.6. 1 n p Maa Patalahti sekä 12.7. 1 n p Iis Iso-Ahmo.

Syysmuuton alkuna 13.9. 1 n p Kuo Riistavesi Keskimmäinen ja myöhäisimmät 5.11. 2 p Suo Iisvesi Jauholahti ja 1 p Iis Iso-Ahmo sekä 6.11. 1 p Lap Ulmansalmi. Kahdella paikalla suuria syyskerääntymiä. Suo Iisveden Jauholahden havaintosarjaa: 19.9. 4 p, 1.10. 6 p, 4.10. 9 p, 7.10. 16 p, 8.10. 21 p, 14.10. 28 p, 17.10. 9 p, 21.10. 11 p, 25.10. 18 p sekä 3.11. 16 p. Iis Iso-Ahmolla puolestaan 12.10. 9 p, 18.10. 13 p, 26.10. 36 p, 29.10. 10 p ja 1.11. 40 p. Alkutilvelta vielä yksi havainto: 5.12. 1n p

Lep Konnuksen kanava.

KUIKAT JA UIKUT

Kuikka *Gavia arctica*

Alkuvuodesta Kuo Tikkalansaaren sulassa viivytteli talvinen kuikka 25.12.2007 alkaen 2.1.2008 asti. Varhaisimmat kevätmuuttajat 16.4. 1 p Suo Saunaniemi ja 22.4. 3 p Vrk Lehtoniemi. Yleistyi vähitellen 25.4. alkaen, Ylä-Savon ensimmäiset 30.4. Varpaisjärvellä ja Iisalmessa. Päämuutto jo vapun tienoilla: 28.4. a17 NE Gaviaa Kuo Neulamäki, 30.4. 34 p Maa Ruokovirta sekä 3.5. 23 m+2 p kuikkaa Sii Vehkamäki ja a14 m Gaviaa Kuo Riistavesi Keskimmäinen. Toukokuun lopulla ei kuikkia ilmoitettu muutolta ensimmäistäkään. Viimeisin kuitenkin 11.6. 1 jp NE Vrk Pitkälänniemi. Syysmuuttoa 31.8. alkaen ja päämuutto lokakuun alussa: 5.10. 49 m kuikkaa ja 11 m Gaviaa Kuo Puutossalmi ja 10 m Sii Vehkamäki. Marraskuulta vielä viisi lintua, joista myöhäisimmät 16.11. 1 p+1 m Sii Siltasalmi ja 29.11. 1 p Kuo Vehmersalmi.

Kaakkuri *Gavia stellata*

Varhaisimmat Suonenjoelta, jo 18.4. 1 sama kiert. Valkeisenmäessä ja Kimpanlammella sekä 20.4. 1 p Iisvesi. Valtaosa kevään ja kesän havainnoista tuli Suo ja Rau seuduilta, mm. Suo Kaakkurikadulla nähtiin kaksi lintua. Pesintöjä todettiin kolme (Kaa, Suo ja Lep yksi kussakin), minkä lisäksi kalaa kantavia emoja vielä kahdella paikalla (Kaa ja Rau). Hieman yllättäen myös 12.7. 1 kiert. Iis Liisankallio. Syysmuutto alkoi 9.9. ja syksyn kaakkurisummaksi tuli 21 muuttajaa, eniten 27.9. a8 m Sii Vehkamäki. Syysmuuton myöhäisimmät 29.10., mutta joulukuussa vielä 20.-21.12. 1 p Maa Mustavirta ja Ylä-Ruokovesi.

Silkkuiikka *Podiceps cristatus*

Varhaisimmat 11.4. Kuo Kallansilloilla, Vrk Lehtoniemessä ja Sii Jännevirralla. Ylä-Savosta ensimmäinen 16.4. 1 p Iis Vedenpäänlahti. Yli kymmenen linnun kerääntymiä 20.4. alkaen, enimmillään 28.4. 110 p Kuo Kallansilloilla ja 107 p Kuo Puutossalmella. Syksyllä selvästi suurin kerääntymä 6.9. 92 p Sii Iso-Jälä ja myöhäisimmät kahdeksan lintua Sii-Kuo akseleilla 1.-2.11.

Talvinen, siipivikainen seikkailija löytyi 26.12. Sii Jännevirralla jäältä, mistä se siirrettiin Vrk Pirtinvirtaan, missä lintu nähtiin vielä seuraavana päivänä.

Härkälintu *Podiceps griseigena*

Varhaisimmat 25.4. 1 p sekä Rau Nokisenkoskella että Kattilavirralla ja tämän jälkeen havaintoja päivittäin. Suurimmat kerääntymät Nil Lastukoskella, missä 29.4. 14 p ja 1.5. 9 p härkälintua. Kesähavainnoista mainittakoon Suo Suonteen pohjoisosista löydetty 8-9 reviiriä. Ylä-Savossa laji on edelleen harvalukuinen. Syksyllä lokakuulta vielä viisi lintua ja selvästi myöhäisin 22.11. 1tp p Sii Siltasalmi.

Mustakurkku-uikku

Podiceps auritus

Ensimmäiset saapuivat 24.4. alkaen Kei Hetejärvelle, missä nähtiin kevään aikana parhaina päivinä 12p mukuraa. Hetejärvi onkin lajin selvästi tärkein pesimäpaikka P-Savossa. Muualla pesintään viittaavia havaintoja vain muutama: Son Saukkosuolla pesää rakentava pari, Kar Pitkäjärvellä ja Suo Putramossa reviiri, Raasiassa ja Mustissa yksittäisiä lintuja läpi kesän sekä 8.6. 2-3 p Kar Pöronniemessä. Em. pesimäpaikojen ulkopuolelta kevähavaintoja 29.4.-15.5. kahdeksalta muulta paikalta. Vuoden viimeiset jo 15.-16.8. Raasiassa.

HARMAAHAIKARA, MERIMETSO, RANTAKANAT JA KURKI

Harmaahaikara *Ardea cinerea*

Keväältä havaintoja vain kahdesta linnusta: 11.4. 1 p Kuo Tikkalansaari ja 3.5. 1S Maa Patalahti. Kesää kohti havaintojen

määrä kuitenkin kasvoi: 31.5. 1 NW Lep Nikkilänmäki, 1.6. 1 p lähti S Lap Nerkoon kanava, 13.-14.6. ja 29.6. 1 p Maa Kinnulanlahti, 26.6. 1 p Son Suolahti ja 29.6. 1 N Suo Jalkala. Syksyn kiertelykauden ensimmäiset 9.7. ja lokakuun alkuun mennessä lajista ilmoitettiin lähes sata havaintoa. Suurin päiväsumma 31.7. a8 m+4 p Raasiassa. Syksyn myöhäisimmät 26.10. 2 m Kuo Savisaari ja 5.11. 1 N Kuo Kallansillat.

Merimetso *Phalacrocorax carbo*

Varkauteen 17.2. ilmestyneiden kahden yksilön seuraksi liittyi kolmas lintu 30.3. ja havaintoja näistä yksilöistä tuli 12.4. asti. Varsinainen kevätmuuttaja 29.3. 1 p Rau Säynätsalmi ja kevätkauden myöhäisin 3.5. 1m Nil Uitinkylä. Varkauden linnut huomioiden keväthavaintoja tuli kymmenestä linnusta. Kesähavaintoja yksi, 21. ja 28.6. 1 p Ves Keitele Tiirinluoto. Syyskauden avasi 30.8. 1 p Kaa Vehkalahti ja eniten 4.10. a7S Kuo Puutossalmi sekä a3 N Iis Itikka. Syyshavaintoja yhteensä 25 linnusta 5.10. mennessä. Sitten 2 kk tauon jälkeen vielä 15.-17.12. 3 p Suo Iisvesi Suviranta ja 25.12. 1 p Rau Nokisenkoski.

Nokikana *Fulica atra*

Varhaisimmat kevätmuuttajat heti huhtikuun alussa: 1.4. 1 p Iis Koljonvirta ja 4.4. 1 kiert. Vrk Tyyskä. Yleistyi perinteisillä pesimäpaikoilla 11.4. alkaen. Suurimmat kevätkerääntymät 19.4. 20 p Iis Nerohvirta, 20.-23.4. max. 23 p Maa Patajärvi ja 24.4. 16 p Vrk Ruokojärvi. Pesintöjä varmistui mm. Lap Linnansalmelta ja Honkaharjulta,

Suo Suonteelta ja Kei Hetejärveltä. Syksylä myöhäisimmät lokakuun alusta: 5.10. 1 1kv p Lap Hujalanlahti ja 6.10. 1ad p Kuo Kuopionlahti.

Kurki TERO MIKKONEN

Kurki *Grus grus*

Kevätmuutto alkoi heti huhtikuun alussa: 1.4. 1 NW Kuo Heinälammrinne ja 2 p Lap Lahdenperä. Tästä eteenpäin havaintoja päivittäin yksittäisistä linnuista ja yleistyi 11.4. alkaen. Suurimpia kerääntymiä: 20.4. 115 p Lap Lahdenperä ja 85 p Kiu Ponginperä, 21.4. 66 p Iis Huttulanieniemi sekä 26.4. 66 p Lap Lahdenperä ja 70 p Maa Pappilansuo. Suurempia muutajasummaa ei ilmoitettu. Kurkia nähtiin muuttolennessä pitkin toukokuutakin, esimerkiksi 10.5. 29 m (7a) pääasiassa etelään Sii Vehkamäki. Kesän edetessä Mustiin kerääntyi jälleen pesimättömiä kurkia: 6.5. 61 p, 17.5. ja 21.5. 125 p, 23.5. 275 p, 24.5. 220 p, 14.6. 215 p, 9.7. 232 p ja 15.7. 184 p. Osin samoja lintuja lienevät olleet Nil Kortteisenmäen 15.5. 100 p ja 23.5. 121 p kurkea.

Syysliikehdintä alkoi vähitellen elokuun alussa. Suurimmat syyskurkien kerääntymät nähtiin perinteiseen tapaan Maaningan pelloilla, mistä seuraavanlainen havaintosarja: 7.8. 67 p Lapinjärvi, 26.8. 65 p Käärmelahti, 29.8. 96 p Lapinjärvi ja 193 p Haatala, 2.9. 103 p Vesajoki ja 89 p Käärmelahti, 7.9. 170 p Maaninkajärvi, 9.9. 218 m+kiert. ja 14.9. 343 m+kiert. Käärmelahti, 18.9. yht. 313 p neljällä eri paikalla, 20.9. 65 kiert. Patalahti ja tämän jälkeen enää neljä havaintoa pikkuparvista, joista viimeiset 30.9. Muualta esimerkiksi 20.8. 100 kiert. Lap Onkivesi Jussilansaari, 25.8. 81 p Lap Nerkoo Kuistila, 1.9. 91 p Suo Pekkalan kylä, 6.9. a130 kiert. Lap Raivio, 20.9. 125 p Lap Nerkooniemi sekä selvästi suurin ilmoitettu muuttajasumma 25.9. 270 m (11a) Kuo Neulamäki. Lokakuulta enää kolme havaintoa, joista myöhäisin 18.10. 3 p Ter Lehonranta.

KAHLAAJAT

Markku Ukkonen

Meriharakka *Haematopus ostralegus*

Ensimmäiset muuttajat tavattiin perinteisillä kevätsulilla Varkauden keskustassa ja Kuopion Kallansilloilla huhtikuun puolivälissä. Huhtikuulta raportoitiin havain-

not yhteensä noin 50 yksilöstä, suurimpina kerääntyminä 21.4. Vrk Huruslahti 12 p sekä Kuo Kallansillat 22.4. ja 26.4. 8 p. Toukokuun havainnot koskivat kerrallaan vain 1–2 lintua ja ovat tulkittavissa pääosin pesimäseuduillaan oleskeleviksi. Mahdolliset pesimäpaikat (havaintoja vähintään kahdesta linnusta toukokuun jälkimmäiseltä puoliskolta ja kesäkuulta) seuraavasti: Iis Itikka, Kuo Kumpusaari– Siikaniemi, Itkonniemi ja Jänneniemi, Lap Linnansalmi, Maa Tavinsalmi, Sii Musti sekä Vrk Kommila. Lisäksi varmistettu pesintä Kuo Kelloniemessä sekä varoittelevat emot Kuo Siikaniemellä ja Lap Jätevedenpuhdistamolla. Heinäkuulta havaintoja noin 30 linnusta, joista osa em. kesäkuun paikoilta. Viimeiset havainnot elokuun ensimmäiseltä puoliskolta neljästä yksilöstä.

Pikkutylli *Charadrius dubius*

Kevätmuutto käynnistyi huhtikuun puolivälissä. Huhtikuun kerääntymänä 28.4. Suo Metsäntutkimuslaitos 5 p ja Kuo Itkonniemi 4 p sekä 30.4. Suo Vedenpuhdistamo 5 p. Kevään suurimpana porukkana 24.5. Sii Musti 8 p, jotka varmaankin kaikki pesiviä. Touko–kesäkuussa kirjatut reviiirit ja revii-reiksi tulkitut havaintopaikat sekä varmistetut pesinnät jakaantuivat kunnittain seuraavasti: Kuo 7, Sii 7, Tuu 7, Suo 3, Lap 2, Jua 1, Kaa 1, Kei 1, Kiu 1, Lep 1, Nil 1, Ter 1 ja Vrk 1. Kesäiset tapaamispaikat olivat totuttuun tyyliin erilaisia ihmisen muokkaamia ympäristöjä kuten mm. teollisuusalueita, sorakuoppia ja golfkenttiä. Syysmuuton ajoittumista hankala tulkita, sillä muutolla mahdollisesti lepäileviä tavattiin em. pesimäpaikoilla. Heinä– elokuulta suurimpana kirjauksena 14.7. Sii Raasio 8 ad + 5 juv p. Syysmuutto oli osaltamme ohi jo elokuun puoliväliin mennessä.

Tylli *Charadrius hiaticula*

Kohtuullisen vilkas kevät; ajanjakson 3.5.–21.6. havaintosummaksi kertyi 227 p+m. Suurimmat läjät noukittiin nytkin Sii Mustin lietteiltä, jossa mm. 24.5. 32 p, 27.5. 19 p ja 11.6. 50 p. Sii Mustin ja Raasion kevätsummaksi karttui 191 p. Toinen tyllejä pysähtymään houkutellut alue oli Nil Palonurmi, jossa kevään havaintosummana 30 p.

Kesä–heinäkuun taitteesta havainnot 3–6 yksilöstä, joiden muutto- tai mahdollista pesimästatusta vaikea päätellä: 28.6. Kuo Suvasvesi 1 p sekä Sii Musti 29.6. 2 p ja 12.7. 3 p. Seuraavan kerran lajiin törmätettiin 30.7., josta syysmuuton voidaan katsoa viimeistään käynnistyneen. Syyshavainnot paria poikkeusta lukuun ottamatta Sii Mustista ja Raasiosta, joiden syyssumma

jäi selvästi keskimääräistä vaatimattomammaksi; ajalla 30.7.–20.9. altailta kuitattiin vain 111 p. Parhaina paloina ad-lintujen kaudelta 1.8. ja 12.8. Musti 13 p sekä 18.8. Musti 20 p ja juv-lintujen muuttokaudelta 13.9. Musti 12 p. Muualta syyshavaintoja ajalla 12.8.–7.9. yhdeksästä linnusta (Maa 6, Kuo 2, Kaa 1).

Kapustarinta *Pluvialis apricaria*

Kapustarintakevät käynnistyi normaalissa aikataulussa huhtikuun puolivälin edellä. Muutto vilkastui vapun alla, jolloin isoimmilla peltoalueilla palloili jo yli sadan linnun potteja, joista suurimpina 28.4. Sii Jälä 120 p, 29.4. Kuo Riistavesi Keskimäinen 140 p ja Kuo Jänneniemi 115 p. Toukokuun alussa nähtiin monin paikoin kymmenien lintujen peltoparvia ja kevätmuuton sesonki rytmittyi kaksihuippuiseksi ensimmäisen huipun osuessa ajalle 6.–9.5., jolloin suurimpina kerääntyminä 6.5. Nilsiä Ahmapuro 200 p ja 9.5. Rvr Kangaslahti 216 p. Jälkimmäinen huippu toukokuun puolivälin tuntumassa, jolloin suurimpina ynnäyksinä 15.5. Maa Vesajoki 350 p, 18.5. Kiu Rapakkojoki 300 p ja 19.5. Kuo Jänneniemi 350 p. Viimeisinä kevätreissaajina 25.5. Suo Suontee 3 p.

Reviireitä löydettiin kesä–heinäkuussa yhteensä viideltä paikalta: Pie Nikaransuo ja Lantereensuo, sekä Son Sukeva Vahtisuo (4 reviiä), Sukeva Salmensuo (2) ja Juhonmäki Haarasuo. Lisäksi kesäkuiset havainnot peltolinnuista Maa Maaninkajärveltä ja Rvr Särkästä.

Syysmuuton starttina 6.7. Sii Jälä 1 p ja Maa Patalahti 1 m sekä syksyn havaintosummana alueeltamme 188 p+m. Parhaat syyskerääntymät: 9.9. Kiu Vaaksperä 26 p ja 20.9. Lap Raivio 48 p. Lokakuulta havaintoja enää kolmesta viivytelijästä.

Tundrakurmitsa *Pluvialis squatarola*

Keväälle ominaiseen tyyliin vain pari havaintoa: Sii Musti 21.5. 1 p, 11.6. 12 p ja 12.6. 1 p. Syysmuutto ajalla 1.8.–7.10., jolloin enimmillään Sii Musti 19.8. 15 ad p ja 20.8. 20 ad p sekä 10.9. Sii Hamula a4 juv SW. Syysmuuton havaintosummaksi saatiin vaatimattomat 55 p+m (Sii 45, Iis 10).

Töyhtöhyppä *Vanellus vanellus*

Ensimmäinen yksinäinen uskalikko jo 11.3. Suo Halolanmäessä. Seuraavat tulijat löydettiin normaalimpaa aloitusaikataulua noudatellen 27.3. Nilsiästä. Muuttokärki jyräsi yli koko maakunnan jo ennen maaliskuun päättymistä ja parhaimmilla paikoilla kirjattiin tuohon mennessä jo kaksinumeroisia lepäilijäpotteja. Parhaat kevatlukeumat listattiin huhtikuun alussa: 1.4. Kiu

Hautakylä 110 p, 1.4. Rau Sahalan pelto 117 p, 2.4. Rau Tyyrinvirta 112 m sekä 12.4. Maa Patajärvi 400 p ja havainnoijien mukaan tuolloin ”muutkin Maa pelot täynnä hyppiä”. Haudonnat lienevät käynnistyneet keskimääräiseen aikaan huhtikuun lopulla, sillä ensimmäiset untuvikot kirjattiin 25.5. (Lap, Sii). Suopesijoita tavattiin ainakin Son Sukevan Vahtisuolla (4 reviiä) ja Salmensuolla (2).

Syysmuutto käynnistyi toukokuun lopulla; ensimmäisenä 25.5. Kei Hetejärvi 1 m korkealla S. Kesäisiä peltoparvia alkoi koontua näkyvämmiin heinäkuun alussa, ja näistä suurimpina heinäkuun kerääntyminä 6.7. Sii Jälä 80 p, 19.7. Iis Kihlovirta 105 p ja 31.7. Iis Peltosalmi 106 p. Hyppiä

tavattiin tavanomaista runsaammin heinäkuun lisäksi myös elokuun puolella, jolloin yli 50 linnun porukoita tavattiin vähintään yhdeksällä paikalla; parhaimpina noteerauksina 9.8. Sii Raasio 131 p ja 20.8. Maa Patalahti 140 p. Syyskuun puolelta saatiin havainnot vielä 300 hyypästä ja suurimpina kirjauksina 4.9. Lap Raivio 60 p ja 7.9. Maa Patalahti 60 p.

Pikkusirri *Calidris minuta*

Keväällä havaintoja ajalla 27.5.–12.6. 35 lepäilijästä Sii Mustista (34 yks.) ja Raasiosta (1). Enimmillään 28.5. Sii Musti 13 p. Muuttokausien väliin sijoittuvana havaintona 25.6. Sii Raasio 3 p, mikä saattaa koskea jo syysmuuttajia. Varsinainen syys-

Omituisten otusten kerhoa: lehtokurpan poikanen.

HANNU KÄRKKÄINEN

muutto äärimmäisen heikko, sillä ajalla 14.7.–5.9. havaintosummana vain vaivaiset 23 levähtäjää, jotka kaikki rekisteröitiin Sii Mustissa ja Raasiassa. Parhaimpina päivinä 15.7. Raasio 6 p ja 5.9. Musti 6 p. Näin köyhää pikkusirrin syysmuuttoa ei ole nähty alueellamme Raasion ja Mustin altaiden löytämisen eli vuoden 1984 jälkeen. Osittain tätä selittää keskimääräistä heikompi havainnointi katsausyksyn aikana Mustissa.

Lapinsirri *Calidris temminckii*

Mukava lapinsirrikevät; ajalla 17.5.–12.6. maakuntamme havaintosummaksi kertyi 191 yksilöä. Suurin osa näistä havaittiin Sii Mustin ja Raasion kahlaajamestoilla. Kovimpina päivinä 24.5. Musti 33 p ja 27.5. Musti 28 p. Muualta parhaimpina summuksina 25.5. ja 27.5. Nil Palonurmi 5 p. Ke-

vätlinnut kunnittain: Sii 156, Nil 26, Suo 3, Maa 2, Rvr 2, Kei 1 ja Kuo 1.

Kiireisimpinä syysmuuttajina 9.7. Sii Musti 5 p. Vaisu syysmuuttokausi myös lapinsirillä; ajalla 9.7.–28.8. alueemme havaintosummaksi jäi vaatimaton 68 p (heinäkuu 50, elokuu 18). Parhaana kerääntymänä 15.7. Sii Raasio 11 ad p (+ Musti 9 p). Syyslinnut kunnittain: Sii 64, Kuo 2, Nil 2. Ensimmäinen määritetty nuori lintu 9.8. ja viimeinen vanha lintu samana päivänä Sii Raasiassa.

Kuovisirri *Calidris ferruginea*

Yksi kevätmuuttohavainto: 12.6. Sii Musti 1 jp p. Syysmuutolla nuoret linnut olivat lähes täydellisesti kateissa ja ajalla 9.7.–5.9. laskettu havaintosumma 201 p (heinäkuu 198, elokuu 1, syyskuu 2) saatiin kasaan lähes pelkästään vanhoista linnuista. Kaik-

ki linnut nähtiin Sii Mustissa ja Raasiassa. Vanhojen lintujen muuton huipentuma ajalla 14.–23.7., jolloin havaintosummana 182 p ja komeimpina porukoina 15.7. Sii Musti 28 ad p ja 17.7. Sii Raasio 37 p (+ Mustin etelämäen liete 22 p). Viimeinen vanha lintu nähtiin 11.8. ja syysmuuton ainoana nuorten lintujen havaintona 5.9. Sii Musti 2 juv p.

Suosirri *Calidris alpina*

Varsin vilkas suosirrikevät havaintojen painottuessa toukokuun kahden viimeisen viikon ajalle ja Sii Mustiin ja Raasioon. Ajalla 14.5.–12.6. summattiin yhteensä 203 p (Sii 141, Maa 31, Nil 25, Kuo 5, Lap 1). Tuuheimmat läjät: 17.5. Maa Lapinranta 30 p, 21.5. Sii Musti 30 p ja 27.5. Sii Musti 25 p.

Syysmuuton lähtölaukauksena 30.6. Sii Musti 2 ad p. Seuraava havainto koski jo rykäisyä suoraan vanhojen lintujen päämuuton ytimeen: 12.7. Sii Musti 230 ad p. Ja jatkona samalta paikalta 14.7. 125 ad p ja vielä 15.7. 40 ad p. Uusi piristyminen viikkoa myöhemmin: 21.7. Sii Raasio ja Musti yht. 63 ad p ja 22.7. samat altaat yht. 103 ad p. Kolmas loiva huippu saavutettiin taas viikon kuluttua: 1.8. Sii Musti 62 ad p. Ensimmäinen nuori lintu hoksattiin 10.8. Raasiassa. Nuorten lintujen hektisin vaihe koettiin normaalia myöhemmin, vasta syys-lokakuun vaihteessa: 27.9. Sii Vehkamäki 13(3a) SW sekä Sii Musti 29.9. 63 p ja 1.10. 40 p. Myöhäisin vanha lintu määritettiin Mustin nuorisojengistä 29.9. Ajanjakson 30.6.–12.10. havaintosummaksi saatiin 881 p+m (heinäkuu 633, elokuu 106, syyskuu 89, lokakuu 53; kunnittain Sii 874, Kuo 7).

Jänkäsirriäinen *Limicola falcinellus*

Mukea kevätesiintymisen havaintosumman kohotessa 177 yksilöön. Muutto osui ajalle 23.5.–12.6. ja jaksolla löytyi neljä vähintään 15 yksilön kerääntymää, kaikki Sii Mustista: 27.5. 59 p, 28.5. 48 p, 29.5. 15 p ja 3.6. 20 p. Sii Mustin ja Raasion kahlaajapyhättöjen ulkopuolelta vain kaksi havaintoa: 24.5. Nil Palonurmi 1 p ja 28.5. Sii Jälä a8 NNW. Laji saattaa olla jo kadonnut maakuntamme pesimälinnustosta, joskaan Ylä-Savon viimeisillä potentiaalisilla sirriäispaikoilla ei liene retkeilty sirriäisjähdissä vuosikausiin.

Syysmuutolta vain kolme havaintoa: Sii Raasio 14.7. 1 ad p, 21.7. 1 ad p ja 22.7. 4 ad p.

Suokukko *Philomachus pugnax*

Kevätmuutto pyörähti käyntiin huhtikuun loppupäivinä ja ennen kuukauden vaihtu-

mista lajin edustajia nähtiin jo kahdeksalla paikalla (yhteensä noin 35 yksilöä). Ensimmäiset naaraat tai naaraspukuiset (pieni osa keväisistä koiraista on höyhenpuvultaan identtisiä naaraiden kanssa samalla kun ne ovat kaikkein pienikokoisimpia koiraita) todettiin 29.4. Heti vapun jälkeen törmättiin jo kohtalaisen kookkaiisiin kerääntymiin: mm. 3.5. Kiu Hilapparanta 150 p ja Lap Linnansalmi 30 p sekä 5.5. Iis Kilpijärvi 40 p, Lap Juurikka 34 p ja Maa Lapinjärvet 170 p. Kovin muuttorutistus normaaliin malliin toukokuun puolivälin kieppeillä ja määrät tavanomaista parempia, joskaan eivät entisten aikojen massoihin yltäviä: 14.5. Maa Lapinjärvi Merilahti 469 p, 17.5. Maa Lapinranta 300 p, Maa Kinnulanlahti 450 p ja Maa Patalahti + Patajarvi 220 p, 18.5. Maa Lapinranta 320 p ja Lap Nerkooniemi Hiekkala 157 p, 20.5. Vie Isoaho 160 p, 21.5. Iis Itikka 250 p sekä 22.5. Lap Lahdenperä Honkaharju 280 p. Kevätmuutto oli ohi touko–kesäkuun vaihteeseen mennessä.

Ainoa pesintään vihjaava havainto saatiin tänäkin vuonna vain Son Sukevan Vahtisuolta, jossa 5.–19.6. 1 k + hätäilevä n. Syysmuuttajia alkoi ilmaantua lietteille ja pelloille 8.6. alkaen. Vanhojen lintujen parhaat päivälukemat raportoitiin kesä–heinäkuun taitteesta ja heinäkuun puolivälistä: Sii Musti 29.6. 24 ad k + 19 ad n p ja 15.7. 20 p. Viimeinen ad-koiras määritettiin 15.7. ja viimeinen ad-naaras (tai naaraspukuinen k) 9.8. Ensimmäinen nuorukainen löytyi 30.7. Elokuussa kerääntymät jäivät säännömukaisesti alle 10 yksilöön, poikkeuksena nämä: 1.8. Sii Musti 30 p ja 20.8. Maa Lapinjärvi Pappala 36 juv p. Syysmuuton köyhäily jatkui syyskuussa, jonka mainittavampana listauksena vain 7.9. Maa Patalahti 20 p. Syyskuussa tavattiin yhteensä vain 75 yksilöä ja lokakuussa enää kaksi viivyteltijää.

Jänkäkurppa *Lymnocyptes minimus*

Kuo Riistaveden Keskimmaisella 14.4. nähty yksilö paransi edellisenä keväänä kirjattua lajin saapumisennätystä yhdellä päivällä. Myös 17.4. läheisellä Riistaveden Ruunajoella havaittu kurppa oli poikkeuksellisen aikainen sijoittuen kaikkien aikojen saapumistilastossa kolmoseksi. Muut kevähavainnot kaikkiaan 11 yksilöstä sijoittuvat aikavälille 25.4.–19.5. Yksi kesähavainto: 21.7. Nil Palonurmi 1 p. Syksyltä vain kolme havaintoa: 21.–28.9. Sii Jälä 1 p, 25.9. Kaa Niinivaara 1 p ja 4.10. Kuo Väinölänniemi 1 p

Taivaanvuohi *Gallinago gallinago*

Mäkättäjiä alkoi saapua tavanomaisessa aikataulussa huhtikuun 10. päivän vaiheilla ja kuukauden puoliväliin mennessä laji oli tavattu jo monin paikoin maakuntamme etelä- ja keskiosissa, mikä osoittaa lajin yleistymisen tapahtuneen ehkä Ylä-Savoa lukuun ottamatta varsin nopeasti muuton käynnistymisen jälkeen. Päämuutto ajoitui huhtikuun lopulle, josta komeimpina kerääntyminä 25.4. Nil Palonurmi 33 p sekä 27.4. Maa Lapinranta 19 p ja Maa Tavinsalmi 32 p. Soidinlennossa mäkättäviä lintuja kiikaroiitiin jo huhtikuun puolivälistä alkaen. Pesimäajalta ei kertynyt runsaustietoja.

Syysmuuton alkaminen hankala todeta. Parhaat syksyiset määrät seuraavasti: 16.8. Maa Lapinjärvi Pappala 30 p, 6.9. Sii Jälä 10 p sekä 8.9. ja 21.9. Kuo Haminalahdi Kasperintie 7 p. Lokakuulta havaintoja viideltä paikalta vähintään kuudesta yksilöstä.

Lehtokurppa *Scolopax rusticola*

Kaksi malttamattominta yksilöä ehti maakuntaamme nippanappa maaliskuun puolella. Enemmälti metsäkurpan ensihavaintoja alkoi kertyä eri puolilta aluettamme vasta 10.4. alkaen, jolloin kurnuttajien soidinlentely hyrähti käyntiin. Yhdestäkään kevätkerääntymästä ei tullut havaintoja, sillä linnut tulevat takatalvettomina keväänä ilmeisen suoraviivaisesti reviirimetsiinsä, josta kurpat paljastuvat pääosin soidinlentelynsä ilmiäntamina. Viimeiset soidinlennossa nähdyt yksilöt kirjattiin 31.7., mikä kuvastaa lajin pitkälle loppukesään ulottuvaa pesimäkautta. Katsausvuoden myöhäisin munapesähavainto tehtiin 9.7. Kuopiossa ja myöhäisin untuvikkohavainto 10.7. Vesannolla. Elo- ja syyskuussa tavatut pikkuparvet saattavat viitata myöhäisiin poikueparviin: nyt 24.8. Suo Mäkränkylä a5 p ja 2.9. Jua Konttimäki a5 p

Perinteisesti viimeiset muuttajat poistuvat maisemistamme myöhäissyksyllä. Nyt lokakuun loppupuoliskolta havaintoja enää vain kolmelta paikalta kolmesta yksilöstä. Vihoviimeinen virottelija tavattiin 2.11. Iis Runnilla.

Punakuiri *Limosa lapponica*

Vain yksi kevähavainto: 3.5. Lap Linnansalmi 1 m. Syksyn (15.7.–20.8.) kokonaismäärä 185 p+m koostuu pääosin kahdesta muuttoparvesta: 18.7. Rvr Öljäkännäki a150 SW ja 12.8. Kuo Sorsasalo a26 S. Muut havainnot Sii Mustista ja Raasiosta, jossa enimmillään 11.8. 3 ad p, ja Son Sukevan Saukkosuolta, jossa 19.7. 1 peloton ad p.

Pikkukuovi *Numenius phaeopus*

Ensimmäiset tulijat kiikaroiitiin huhtikuun lopulla ja ennen vappua havaintoja raportoitiin jo noin 20 pitkänokasta. Kevätmuutto kulminoitui toukokuun alkupäiviin; ajalla 1.–10.5. kirjattiin noin 60 % kevään kokonaismäärästä, noin 115 yksilöstä. Parhaat summaukset: 4.5. Kuo Suvasvesi 9 p, 8.5. Maa Kinnulanlahti + Lapinranta 13 p + a6 N ja 9.5. Lap Ravirata 7 p. Kevätmuuton hännänhuippuna 27.5. Sii Musti 1 p nousi NW.

Soilla ei jaksettu porkata kesäaikaan ja ainoina ilmoituksina pesimäsoilta 5.–14.6. Son Sukeva Vahtisuo 12 reviiiriä ja Sukeva Salmensuo 2 reviiiriä. Lisäksi peltoreviirejä ainakin kolmelta paikalta: 6.6. Rvr Riitasalo pesä, 20.6. Iis Leppikoski Veneheitto 1 p ja 23.6. Son Sukeva Saukkosuo 2 p.

Kiireisimpänä syysmuuttajana 27.6. Kuo Keski-Kallavesi 1 muutolta laskeutuen. Syysmuutolta havaintoja vain 19 linnusta ajalla 27.6.–5.8. Ainoana mainittavampana syysparvihavaintona 4.8. Rvr Tiilikka a7 p

Kuovi *Numenius arquata*

Kevätmuutto käynnistyi hieman keskimääräistä aiemmin huhtikuun 10. päivän vaiheilla, jolloin kuoveja löydettiin jo useammalta paikalta. Ensihavaintojen jälkeen varsin nopeaa runsastuminen: 15.4. Maa Mustavirta 115 p, 16.4. Maa Lapinranta 42 p sekä 18.4. Maa Ruokovirta 41(3a) SE, Maa Lapinranta 55 p ja Kaa Kortteinen a33 p. Tämän jälkeen ajalla 19.–27.4. havaintoja 25–55 linnun kerääntymistä yhteensä yhdeksältä paikalta, mitkä yhdessä em. runsastumishavaintojen kanssa kuvasivat päämuuton ajoittumista. Suurimmat paikkakohtaiset muuttosummat olivat vain 10–15 muuttajan luokkaa ja ajoittuivat em. ajalle.

Pesintöihin liittyviä havaintoja ilmoitettiin vähän. Ensimmäiset poikaset kuoriutuivat touko–kesäkuun vaihteessa, josta alkaen pelloille myös kokoontui syysmuutolle valmistautuvia (naaras)parvia, joista suurimpina 30.5.–4.6. Lap Ravirata enimmillään 67 p, 16.6. Sii Mikka 40 p, 21.6. Jua Nousionmäki 53 p ja 22.6. Sii Musti 96 p. Näihin kokoontumisiin liittyvät ensimmäiset muuttolennossa havaitut syyslinnut 1.6. Sii Vehkamäellä ja Iis Kivirannassa. Parhaimmat muutot kesä–heinäkuun taitteessa: 22.6. Kuo Sotkanniemi 42 SW, 27.6. Kuo Päiväranta a24 SW, 28.6. Maa Pieni-Maaninkajärvi 24 S ja 6.7. Sii Hamula 35(7a) m. Nuorten lintujen poistuminen elokuussa sujui huomaamattomasti ja yli 10 linnun muutot ja kerääntymät olivat vähissä: 2.8. Sii Raasio 10 p, 16.8. Maa Lapinranta 16 p, 17.8. Sii Raasio 13 m ja

20.8. Maa Kinnulanlahti 20 p. Syyskuulta havaintoja enää kuudesta linnusta.

Mustaviklo *Tringa erythropus*

Keväthavaintoja ilmoitettiin 222 yksilöstä ajalla 27.4.–19.5. Komeimpina kerääntyminä ja muuttoina 5.5. Maa Lapinranta 29 p, 10.5. Sii Vehkamäki 15(4a) m ja 17.5. Maa Patalahti 20(3a) m. Pesintöihin viittaavia havaintoja ei raportoitu. Syyshavaintosummana ajalta 11.6.–7.9. vain 48 yksilöä, joista kaikki kesä–elokuun linnut kiikaroitiin Sii Raasion ja Mustin lietteiltä. Parhaat päivälukemat: Sii Raasio 21.6. 10 p, 4.8. 4 p ja 17.8. 5 p+m. Syyskuulta havaintoja kolmesta linnusta (Kuo 2, Maa 1). Ensimmäinen nuori lintu huomattiin 4.8. ja myöhäisin vanha lintu listattiin 9.8.

Punajalkaviklo *Tringa totanus*

Ensimmäiset punakoivet steppailivat perinteisillä Maaningan, Nilsjän ja Lapinlahden pesimäpaikoillaan pian huhtikuun 20. päivän jälkeen, hieman keskimääräistä varhemmin. Ajalla 21.4.–20.5. isoimmatkin kevätkerääntymät hyvin vaatimattomia: 25.–28.4. Maa Lapinranta 4 p, 10.5. Sii Raasio 4 p ja 17.5. Sii Musti 4 p. Pesinnät mukaan lukien reviiirihavaintoja ajalla 25.5.–15.7. seuraavilta paikoilta: Kiu Honkaranta, Maa Lapinjärvet (2–3 reviiiriä), Keskimäinen, Maaninkajärvi (2), Haatala ja Patalahti, Nil Syvärilä Könninniemi sekä Sii Musti (2–3), Raasio, Kolmisoppi Tuli-Koivunen (2–3) ja Kehvo Kehvonlahti. Syysmuutto huomaamaton lintujen kadotessa vähitellen pesimäpaikoiltaan heinäkuun lopulla ja elokuun alussa. Nyt elokuun havaintoja enää kahdesta Raasiossa hengailleesta nuoresta linnusta yhdeksältä päivältä ja ainoana mainittavampana heinä–elokuun kerääntymänä 12.7. Sii Musti 7 p, mikä koskee mitä ilmeisimmin altaalla pesineitä lintuja.

Valkoviklo *Tringa nebularia*

Tunnustelijat lehahtivat alueellemme heti huhtikuun puolivälin jälkeen, mutta vasta ajalla 22.–25.4. ensitulijoita alkoi löytyä kattavammin eri puolilta aluetamme. Vilkkain kevätmuuton vaihe huhti–toukokuun taitteessa, jolloin noteerattiin suurimmat kerääntymät: 27.4. Lap Linnansalmi 38 p ja Maa Lapinranta 35 p, 29.4. Kuo Savunieni 33 p sekä 5.5. Maa Lapinranta 34 p. Pesintöihin ja reviiireihin viittaavia havaintoja raportoitiin ainakin 15 paikalta, joista suurin osa Ylä-Savosta ja soilta. Eniten reviiirejä löytyi Son Sukevan Vahtisuolta, jossa 5.–14.6. noin 10 reviiiriä. Syysmuutto vauhdissa viimeistään juhannuksen alla: 19.6. Pie Tikkalanniemi

12 S ja 22.6. Sii Raasio 13 p. Kesäkuun suurimpana lukemana 29.6. Sii Musti 25 p. Heinäkuun varsin valjun muuton valonpilkahduksia edustavat 21.7. Sii Musti 26 p ja 27.7. Sii Raasio 16 p. Elokuu oli jo jäähdyttelyä muuttorintamalla ja paikka-kohtaisissa lepäilijämäärissä päästiin parhaimmillaankin vain niukasti yli 10 linnun. Elokuun puolivälin jälkeen nähtiin enää 16 lintua, kaikki 18.8. mennessä.

Metsäviklo *Tringa ochropus*

Kevät alkoi tutuilla nuoteilla; ensimmäiset kotiin huhtikuun puoliväliä lähestyttäessä, yleistymisen heti toisen kuukausipuoliskon aluksi ja samaan saumaan parhaimmat kerääntymät sopivilta tulvalätäköiltä: 17.4. Lap Humppi 24 p, 19.4. Sii Väänälänranta 28 p ja 26.4. Maa Vesajoki 30 p. Ilmoitetut huhtikuun kerääntymät yleensä alle 10 linnun potteja. Parhaana muuttona 27.4. Sii Vehkamäki 38(21a) m. Toukokuun puoliväliin mennessä metsäviklot hajaantuivat reviiireilleen metsäympäristöihin ja aloittivat heti soidinlentelyn. Pesinnöistä tai pesivien lintujen määrästä ei raportoitu. Syysmuuton alkuna 11.6. Maa Patalahti a6 S ja Sii Musti 2 p + 16(4a) SSW. Tämän jälkeen kesä–elokuulta havaintoja vain 1–3 linnun porukoista (yhteensä heinäkuu 11 p ja elokuu 3 p). Sii Mustissa ja Raasiossa myös keskimääräistä vaisumpi syysmuutto, sillä syyskauden (11.6.–7.8.) yhteinen havaintosumma jäi 40 yksilöön

Liro *Tringa glareola*

Kevätkärkkyjät ilmaantuivat huhtikuun 25. päivän kieppeillä, paria päivää mediaanipäivämäärää aiemmin. Vappuun mennessä päästiin näkemään jo 10–20 linnun kerääntymiä seuratuimmilla keväthavainnointipaikoillamme. Toukokuinen päämuuttovaihe oli pitkä, lähes kolmeviikkoinen, ja liroja nähtiin eri puolilla aluetamme totuttua enemmän aina kuun loppupäivien muuttofinaaliin saakka. Kaikki vähintään 80 yksilön lepäilijäkerääntymät ja muutot: 4.5. Iis Luodelahti 120 p, 5.5. Lap Juurikka 80 p, 7.5. Iis Koukunjoki Selkäsalmenniity 120 p, 10.5. Sii Vehkamäki 118(18a) m sekä 17.5. Kei Hetejärvi 100 p ja Maa Patalahti 100 p.

Pesimäaikaisia reviiirejä ilmoitettiin vain puolenkymmeneltä paikalta, eniten Son Sukevan Salmensuolta (3 reviiiriä). Syysmuuton käynnistymistä hankala määrittää, mutta meno käynnissä viimeistään 28.6., jolloin Sii Musti 30 p + a8 m. Aikuisten lintujen vilkkaimman muuton ajankohtia kuvastavat 30.6. Sii Musti 55 p+m, 14.7. Sii Raasio 120 p ja 21.7. Sii Raasio 80 p. Ensimmäinen määritetty nuori lintu nou-

kittiin 22.7. ja viimeinen vanhus todettiin 16.8. (2kv-lintu). Nuorten muuton huippuja edustavat 31.7. Sii Raasio 40 p ja 7.8. Sii Raasio 28 p+m. Syysmuutto tyssäsi äkillisesti elokuun puolivälissä, jonka jälkeen havaittiin vain 13 viivytelijää, kaikki 19.8. mennessä. Sii Mustin ja Raasion syyshavaintosummat (Musti 196 p+m, Raasio 592 p+m) olivat lähellä pitkäaikaista keskiarvoa.

Rantasipi *Actitis hypoleucos*

Ensimmäiset tupsahtivat maakuntaamme lähes ennätysaikaisin (17.4. Kuo ja Maa) ja ennen huhtikuun loppua sipin ilmaantumisen oli kirjattu peräti noin 25 paikalta. Neljää lintua isompia kevätseurueita ei raportoitu mistään, joten sipit ilmeisesti siirtyivät suoraan tai sukkelaan reviiirannoilleen. Lajin pesimäaikaista runsautta kuvannee Suo Pohjois-Suonteen kiertolaskennassa 16.–28.6. havaitut 16 reviiiriä. Muilta pesimäjärviltä ei ilmoitettu runsaustietoja. Syysmuutto ilmeni pesimäseutujen vaivhokaisina hiljenemisinä heinäkuussa ja viimeistään elokuun alkupuoliskolla. Ainoiksi maininnan sietäväksi syyskerääntymiksi jäivät 9.7. Sii Raasio 8 p, 21.7. Sii Raasio 7 p ja 1.8. Sii Musti 6 p.

Vesipääsky *Phalaropus lobatus*

Touko–kesäkuun taitteen pohjoistuuliset pudotuskelit pysäyttivät kevätmuuttajia tavanomaista runsaslukuisampana maisemiimme. Kevätmuutto kaksiosainen; ajalla 21.–30.5. havaittiin 131 p ja viikon täydellisen tauon jälkeen ajalla 7.–15.6. 102 p. Muuton kaksijakoisuudessa saattoi olla kyse eri pesimäalueille kiiruhtavista linnuista. Kaikki vähintään 15 keijukaisen kerääntymät nähtiin Sii Mustissa (27.5. 31 p, 29.5. 18 p, 30.5. 15 p, 9.6. 17 p ja 12.6. 18 p) ja Raasiossa (8.6. 25 p). Muualta (Nil 7, Kei 1, Lap 1) suurimpana jenginä 22.5. Nil Palonurmi 3 p. Syysmuutto sujui tavanomaisemmassa tahdissa – ajalla 9.–22.7. havaintosummaksi laskettiin 9 ad p. Kaikki syyshavainnot Mustista ja Raasiosta ja suurimpana päiväkuittauksena 17.7. 4 ad p.

LOKIT

Jyrki Uotila

Pikkulokki *Larus minutus*

Saapui totuttuun tapaan huhtikuun viimeisellä viikolla. Huhtikuuisia havaintoja kertyi kaikkiaan reilut 20, joista Kuo Riistaveden 140 p 30. 4. oli suurin massa. Toukokuussa tätä suurempiin lukemiin päästiin kolmasti: 10.5. Suo Kimpanlampi 290 p, 14.5. Maa Viannankoski 590 p ja 22.5. Lep Timola 430 p. Pesintäaikaisista havainnoista mielenkiintoisimmat: 14.6. Kei Kangasjärvi n 50 pesivää paria ja 22.6. Sii Musti 250 p, joista 35 hautovaa. Elokuussa pikkulokkeja nähtiin yhtä poikkeusta lukuunottamatta vain ja ainoastaan Sii Raasiassa. Ja se erilainen nuori (juv-lintu) nähtiin Sii Mustissa. Vuoden viimeinen yksilö nähtiin 6.9. Sii Siltasalmella.

Naurulokki *Larus ridibundus*

Vuoden ekat nähtiin viidellä eri paikalla vasta aprillipäivänä. Parhaat kerääntymät olivat Kuo Kallansilloilla ja Haapaniemessä. Seuraavassa listataan näiden paikkojen yhteisummat, jotka kuvaavat parhaiten muuton huippua: 10.4. 520 p, 19.4. 10700 p, 20.4. 11700 p, 21.4. 9700 p ja 22.4. 7400 p. 22.4. havaittiin myös suurin Kuopion ulkopuolinen kerääntymä, eli Iis Paloisjärvi 3500 p. Syyspuolella nähtiin kolme yksittäistä lintua marraskuussa ja vuoden viimeinen rallin pohjustuksissa, eli 5.12. 1 p Suo Suontienselkä.

Kalalokki *Larus canus*

Saapui päivää myöhemmin kuin naurulokki. Suurimmat kerääntymät 19.4. Suo Suontee 400 p ja 21.4. Kuo Kallansillat 250 p. Suopesijöitä ilmoitettiin edellisvuoden malliin Son Vahtisuolta (10 paria) Salmensuolta (1 pari). Suurimmat loppukesän peltoparvet havaittiin 20.8. Maa Lapinjärvellä 450 p ja Maa Haatalassa 250 p. Kalalokkeja nähtiin syksyllä tavallista myöhemmin ja marraskuuisia havaintoja kertyi kymmenkunta, komeimpana kuittauksena 16.11. Lap Akkalansalmi 40 p. Talvihavaintojakin kertyi neljä: 3.12. Vrk Huruslahti 1 p, 5.12. Suo Suontienselkä 1 p, 6.12. Kuo Puutosalmi 2 p ja 14.12. Sii Siltasalmi 1p.

Selkälokki *Larus fuscus*

Ensimmäinen ehti juuri ja juuri maaliskuun aikana eli 31.3. Vrk Siitinselkä 1 p. Muuton huippu osui 19.4. - 22.4., jolloin Kuopion Haapaniemen ja Kallansiltojen lokkimassoista laskettiin päivittäin 550 – 600 selkälokkia. Vuoden viimeinen 10.10. Kuo Heinälammrinne 1p.

Harmaalokki *Larus argentatus*

Tammikuun alkupuoliskolla (1. – 14.1.) tehtiin kaikkiaan 8 havaintoa, enimmillään Kuo Heinälammrinnteellä 13 p 1.1. Samalta päivältä on myös ajanjakson ainut Kuopion ulkopuolinen havis eli Suo Jalakala 1 p. Ensimmäiset muuttajat (9) saapuivat Varkauden Huruslahteen ennätystä sivuten 23.2. ja 25.2. paikalla oli jo 60 p. Seuraavana päivänä, eli 26.2. nähtiin Kuopion ekat 2 yksilöä Kallansilloilla. 13.3. ilmoitettiin suurin lukema Varkaudesta eli 500 p kun samaan aikaan Kuopiossa määrät kirjoitettiin vielä kahdella numerolla. Huhtikuun alkupäivinä argarit alkoivat yleistyä Kuopiossakin ja paras noteeraus oli 4.4. Kuo Puutosalmi 775 p. Syksyltä suurin ilmoitettu määrä oli 2.11. Kuo Heinälammrinne 1500 p. Tämän jälkeen määrät pienenivät nopeasti ja kuun puolivälissä ilmoiteltiin lähinnä muutamien lokkien porukoita. Lokkeja riitti kuitenkin aina vuoden loppuun asti ja joulukuulta kertyi vielä n 20 havaintoa pääosin Kuo Heinälammilta tai satamasta ja suurimmasa parvessa oli 21.12. mukavat 60 yksilöä. Kuopion ulkopuoleltakin kertyi muutama talvihavainto: 1.12. Sii Siltasalmi 1p, 5.12. Maa Mustavirta 1p, 24.12. Suo Soitonlahti 7 p ja 30.12. Iis Koivuniemi 1p.

Merilokki *Larus marinus*

Keväältä kymmenkunta havaintoa, joihin mahtuu Pohjois-Savon saapumisennätys, 22.2. Vrk Huruslahti 1p ja samalta paikalta 21.4. kolmen linnun porukka. Varkauden

lisäksi nähtiin keväällä Kuopiossa, Iisalnessa ja Lapinlahdella, josta tuli myös keskikesäinen havainto, 22.6. Lap Linnansalmi 1 S. Syksyllä nähtiin yksinäinen lintu kolmasti Kuopiossa 25.9. – 8.10. ja kahdesti Iis satamassa (16.10. ja 21.10.).

Kalatiira *Sterna hirundo*

Saapui 25.4. Lap Linnansalmelle. Kaikkiaan huhtikuulta kertyi 20 havaintoa, joista suurin rypäs oli 30.4. Kuo Kallansillat 12 p. Toukokuulta ilmoitettiin pari mukavaa kertymää: 14.5. Maa Viannankoski 150 p ja 16.5. Kuo Kallansillat 310 p. Vuoden viimeiset 3 yksilöä nähtiin 6.9. Sii Siltasalmella.

Kalatiira. TERO MIKKONEN

PETOLINNUT 2008 – 2009

Kalevi Rutonen, Seppo Räsänen

Myyräkannat vahvistuivat vuoden 2008 aikana eteläisessä Suomessa ja olivat monin paikoin poikkeuksellisen runsaat. Kasvu jatkui vielä seuraavan vuoden puolelle ollen huipussaan vuoden 2009 keväällä. Ennätysmäinen pöllövuosi 2009 olikin tosiasia Etelä-Suomessa. Pohjois-Savossa jo vuonna 2008 rikottiin monen lajin osalta esiintymisennätykset, mutta vielä parempaa oli tulossa.

Myyrärunsaus näkyi suo- ja sarvipöllöhavainnoissa selvänä kasvuna. Suopöllöjen määrä oli korkea molempina vuosina. Sarvipöllöjen määrä lisääntyi vasta vuonna 2009. Edellinen huippuvuosi 2005 oli kuitenkin suopöllön osalta vieläkin parempi. Ennätyksiä rikottiin erityisesti huuhkajan, viirupöllön ja helmipöllön reviirien määrissä. Jo vuosi 2008 antoi viiru- ja helmipöllön osalta viitteitä tulevasta. Kun pöllöjä kerran riitti, kuunteluretkiäkin tehtiin innokkaasti. Näin maakunnan reviiirit tulivat paikoittain hyvin selvitettyiksi, mikä taas lisäsi havaintojen määrää. Viirupöllön 269 ja helmipöllön 340 reviiiriä Pohjois-Savossa eivät ole aivan heti lyötävissä. Reviirien määrään saa käsitystä, kun vertaa helmipöllöjen reviirien määrää vuoden 2005 148 reviiiriin, jota pidettiin poikkeuksellisen suurena. Edellinen vuosisadan pöllövuosi oli vuonna 1989. Jos petolintuharrastus pöntötysalueineen ja havaintojen keruujärjestelmä olisi ollut tämän päivän tasoa, millaisissa pöllöhavaintomäärissä olisi tuol-

loin liikuttukaan. Itse asiassa vuosi 1989 oli vuotta 2009 vieläkin parempi.

Myyräkannat romahtivat paikoin jo 2009 alkukesällä ja viimeistään syksyllä. Romahdus näkyi jo myöhäisten pesintöjen tuhoutumisena. Suurella jälkikasvulla oli edessä myyrätön talvi eteläisessä Suomessa. Pöllöjen oli vaellettava karkuun paremmille myyräapajille. Monella pöllöllä olikin edessä kuolontalvi.

Kanahaukan pesämäärät lisääntyivät voimakkaista hakkuista huolimatta, joskin kanalintukato näkyi poikasmäärissä. Paikallista vaihtelua on havaittavissa ja korvaavaa ravintoakin kanahaukka on oppinut käyttämään. Pesivä kanta on pysynyt kuitenkin edellisvuosien tasolla. Nykyisin kanahaukkojen pesät on helpommin löydettävissä jäljellä olevista metsäsaarekkeista.

Runsaat myyräkannat tuplasivat hiirihaukkojen pesämäärän. Tuulihaukalla oli myös menestyksekkäät pesintävuodet. Hyvästä ravintovuodesta 2009 kertoo myös piekanan pesinnät Kuopiossa ja Suonenjoella.

Havainnot on koottu sekä Tiiran havaintokannasta että osin suoraan petolinturengastajilta. Mukana on myös taulukko valtakunnallisessa seurannassa tavatuista pesimämääristä. Kalevi kokosi pöllöt sääksen ja kotkat, Seppo haukat.

KOTKAT

Maakotka *Aquila chrysaetos*

2008: Julkaistiin Siivekkäässä no 57-58 kohdassa harvinaisuudet.

2009: Maakotkasta on vuoden ajalta 19 havaintoa. Havainnoista 15 keväältä, jolloin kotkat palailevat pohjoisille asuinseurueille. Vanhat linnut sinnittelevät koko talven reviiireillään, mutta nuorten on lähettävä talvea pakoon eteläisiin ilmansuuntiin. Vuoden ensimmäinen kotka havaittiin 10.1. Kar Virmaanpäässä matkalla länteen. Maaliskuussa havainto kolmesta kotkasta sekä huhtikuulta 10 kotkasta. Paras muutto ajoittui 5. – 25.4., jolloin muutti 7 maakotkaa. Yksi kesähavainto heinäkuulta Kaavilta. Mahdollisten pesäreviirien paikantamiseksi kesähavainnot vanhoista linnuista olisivat tärkeitä. Syyskuulta kolme kotkahavaintoa sekä marraskuulta yksi. Vuoden viimeinen kotka nähtiin 18.12. Varpaisjärvellä. Petolintuharrastajat ovat rakentaneet kotkalle tekopesiä Kiuruvedelle ja Viere-mälle tavoitteena saada kotka pesimään maakuntamme pohjoisosiin, josta löytyy vielä kotkalle rauhallisia selkosia.

Merikotka *Haliaeetus albicilla*

2008: Kevään ensimmäinen 18.2. Kuo Siikaniemi 1 ad m SSE korkealla kaarrella. Kevään aikana havaittiin 32 m tai p merikotkaa. Huhtikuu oli vilkkain muuttokausi, jolloin pohjoisen suuntiin matkasi kaikkiaan 20 lintua. Paras muuttopäivä

29.3. 5 m. Kevään vilkkain muuttokausi 12.4. – 30.4. 20 m + 3 p. Alueemme läpi muuttavat linnut ovat todennäköisesti Lapin ja Vienanmeren merikotkakantaa. Eniten kevähavaintoja tehtiin Maaningalla, Kuopiossa ja Siilinjärvellä. Kolme kesähavaintoa: 23.6. Maa Patalahti 1 p, 3.7. Sii Musti 1 p ja 12.8. Sii Musti 1 p. Syksyllä merikotkia havaittiin hiukan vähemmän kuin keväällä. Havaintoja kertyi 27 kotkasta. Syksyn ensimmäinen 9.9. Maa Käärmelahti 1 ad m W. Vilkkaimmat muuttopäivät 8.10. 3 m sekä 16.11. 4 m. Kuo Neulamäessä havaittiin syksyn aikana 6 m merikotkaa.

2009: Vuoden ensimmäinen 11.1. Kaa Kortteinen 1 m S. Kevätmuutto käynnistyi 14.3., jolloin merikotka havaittiin muutolla sekä Nilsiässä että Kuopiossa. Kevään muutosummaksi tuli tavanomaiset 33 merikotkaa. Eniten kotkia muuti ajanjaksolla 11.4. – 29.4. 21 m. Kesähavaintoja tavallista runsaammin: 1.5. Kei, 4.7. Son, 17.7. ja 22.7. Sii. 29.6, 15.7, 30.7, 3.8 ja 13. – 14.8. Maa Patalahti. Syksyn ensimmäinen merikotka muutolla 22.8. Sii Raasio 1 S. Syyskuussa havaintoja 9 m tai p linnusta. Lokakuussa muuttavia merikotkia yhteensä 22, joista Sii Vehkamäellä 13.10. – 29.10. 8 m merikotkaa. Vuoden viimeinen havainto 4.12. Lep Riikinneva 1 ad p.

HAUKAT

Mehiläishaukka *Pernis apivorus*

2008: Mehiläishaukat tuntuvat palailevan pesimäpiireilleen vaivihkaa. Kevään havaintoja 22 m tai kiert. Pesintöjä ei löytenyt lainkaan. Havaitut reviiirit: Kaa 2, Kuo 2 ja Tuu 1. Kesä-heinäkuussa 38 p, kiert tai m. Syysmuutolla elo-syyskuussa havainnot 62 yks. 24.8. Sii Vehkamäki 7 m.

2009: Toukokuun lopulta vain 9 kiert tai p. Kesä-heinäkuussa havaintoja tavanomainen määrä 34 yks.

Reviiirit: Jua 1, Kaa 1, Kuo 3 ja Rva 1. Pesintöjä 3, kaikki löytyivät Kaavilta. Näiltä pesiltä 3 pull r. Yksi pesinnöistä oli varsin myöhäinen. 16.8. ainut poikanen oli vajaan neljän viikon ikäinen, eli ei vielä läheskään lentokykyinen.

Syysmuutolla lajia havaitaan vuosittain selvästi enemmän. Elo-syyskuussa 73 pääosin m. 20.8. Sii Vehkamäki 5m.

Ruskosuohaukka

Circus aeruginosus

2008: Huhtikuussa havaintoja 117 p, m tai kiert. Havaintoja tuplasti enemmän edellisvuoteen verrattuna. Pohjois-Savon uusi saapumisennätys 2.4. Rau Vaajasalmi Tyyrinvirta 1n p. Toukokuussa 70 p, m tai kiert, osa jo pesimäpiireillään. Havaitut reviiirit ja pesinnät: Iis 0+1, Jua 1+0, Kei 1+0, Kiu 2+0, Kuo 2+0, Lap 1+0, Lep 1+0, Maa 5+0, Sii 6+1, Rau 1+0 ja Suo 1+0. (yht. 23 reviiiriltä 2 pesintää)

Syksyn havaintoja 1.8.- 20.9. 75, lähes kaikki p tai kiert. 26.8. Maa Käärmelahti 1 n ad N, 2 k ad ja 7 n-puk p.

2009: Kevätmuuttohavainnot edelleen kasvussa. Huhtikuussa havaittiin peräti 150 yks. Lukuun sisältyy jonkin verran samoista yksilöistä tehtyjä havaintoja. Touku-kuussa myös paljon havaintoja; 85, lähes kaikki p tai kiert. Havaintomäärät heijastavat osaltaan havainnointiaktiivisuutta. Useimmat lintutornit on pystytetty ruovik- korantojen ja -lahtien läheisyyteen, jolloin tietyt reviirit paikantuvat useiden silmäparien avulla. Toisaalta kanta on vahvistunut nimenomaan Keski-Suomessa. (Björklund ym. 2009)

Reviirejä löydettiin hieman edellisvuosia enemmän. Reviirit ja pesintään viittaavat havainnot: Iis 1+0, Kei 1+0, Kiu 3+1, Kuo 3+0, Lap 2+2, Maa 5+0, Pie 1+0, Rau 0+1, Sii 3+0, Suo 1+0, Tuu 1+0, Vrk 1+0 ja Ves 1+0. (yht. 27 reviiriltä 4 pesintää)

Elo-syyskuulta havainnot 40 yks. Näistä vain 5 m. Ruskiksen muutto ei näytä olevan kovin näkyvää touhua.

Sinisuohaukka *Circus cyaneus*

2008: Myyräkantojen kasvun myötä niityjen liitelijöitä havaittiin runsaasti. Huhti-toukokuussa 99 p tai kiert ja 24 m. Havainnot ilman suurempia kertymiä keskittyivät huhtikuun jälkipuoliskolle.

Reviirejäkin paikallistettiin enemmän kuin edellisvuosina. Reviirit ja pesinnät: Iis 1+0, Kaa 1+0, Kiu 1+0, Lep 0+2 (4 pull r), Maa 2+1, Nil 1+0, Pie 4+0 ja Suo 2+0 (yht. 15 reviiriltä 3 pesintää)

Syksyn havaintoja kertyi yllättävän vähän 40 p tai kiert ja 12 m.

2009: Myyräkannat olivat vielä runsaat osassa maakuntaa. Kevään havaintoja ennätysmäärä: huhti-toukokuussa 117 p tai kiert ja 22 m. Reviirit ja pesinnät: Iis 1+0, Jua 0+1, Kaa 1+1(maastopoukue), Kuo 1+1, Maa 1+1(2 pull), Lap 1+0, Pie 4+0, Sii 1+0, Suo 1+0, Vrk 1+0 ja Tuu 1+0 (yht. 17 reviiriltä 4 pesintää)

Syksyllä elo-lokakuussa havaintoja 52 p tai kiert ja 6 m.

Kanahaukka *Accipiter gentilis*

2008: Kanahaukkaa tavataan melko tasaisesti läpi vuoden. Osa varsinkin nuorista linnuista muuttaa tai viettää muuten kiertevää elämää. Talvikuukausina tammi-maaliskuussa havaintoja 52 p, kiert tai m. Huhtikuussa 54 valtaosa p tai kiert.

Reviirit ja pesinnät: Iis 0+1, Kaa 4+10, Kiu 1+0, Kuo 0+2, Maa 2+2, Pie 0+5, Sii 2+2, Son 1+10, Suo 1+0, Tuu 2+1 ja Vie 0+2 (yht. 48). Näistä tiedossa 32 pesästä 89 pull. Löydettyjen pesintöjen määrä lisää-

tyi edellisvuodesta. Kaiken kaikkiaan pesintöjä löytyi maakunnasta enemmän kuin kertaakaan petolinturuutuseurannan aikana (Björklund ym. 2009). Kasvu selittyi seurannan tehostumisella Ylä-Savon alueella, etenkin Sonkajärvellä.

Syyskuulta vuoden loppuun havaintoja kertyi 103, joista 12 m. Havaintoja kertyi vähemmän kuin edellisvuonna. 21.11. Iis Lapinniitty 1 p istui fasaanihäkin katolla.

2009: Alkuvuonna tammi-maaliskuussa havaintoja 89, joista 7m. Huhtikuussa 44 valtaosa p tai kiert.

Reviirit ja pesinnät: Kaa 2+10, Kart 1+0, Kiu 0+1, Kuo 0+2, Lap 0+1, Maa 0+1, Pie 1+5, Rva 0+1, Sii 2+2, Son 1+10, Suo, 1+1, Tuu 1+1, Ves 0+1, Vie 1+3 (yht. 49). Pesintöjä varmistui peräti 39, joista tiedossa 68 poikasta. Vaikka pesintöjä varmistui ennätysmäärä, jäi poikastuotto paria edellisvuotta pienemmäksi. Pesinnän epäonnistumisia oli useita.

Loppuvuonna syys-joulukuussa havaintoja 127 yks., joista 23 m.

Varpushaukka *Accipiter nisus*

2008: Tammi-maaliskuussa havaintoja 63 yks. Talvehtivat varpushaukat hakeutuvat asutuksen ja varsinkin ruokintapaikkojen läheisyyteen. Huhtikuussa muutto on vilkkaimmillaan. Havaintoja 129, valtaosa m. Suurimmat muuttokertymät: 19.4. Sii Toivalannotko 10 m. 20.4. Sii Särkiharju 8 m. Reviirihavaintoja kertyi perinteiseen malliin vähän. Reviirit ja pesinnät: Iis 1+0, Kaa 2+1, Pie 3+1, Rau 1+0 ja Sii 1+0.

Jos pesintöjä ei löydetäkään, niin syksyisin varpushaukka on havaittavimpia petolintuja. Aivan edellisvuoden havaintomääriin ei kuitenkaan ylletty. Elokuusta vuoden loppuun 270 yks. Muuttoryypäitä: 24.8. Sii Vehkamäki 22 m + 2 p, 8.10. Kuo Neulamäki 17 m.

2009: Talvehtivien varpushaukkojen määrässä ei näytä vuosittain olevan suurta vaihtelua. Tammi-maaliskuun aikana 65 yks. Reviirit ja pesinnät: Kaa 3+2, Lap 1+0, Maa 2+0, Pie 5+0, Sii 1+1 ja Ves 0+1. Reviirejä paikallistettiin hieman edellisvuotta enemmän.

Elo-joulukuussa havaintoja jälleen paljon 289 yks. Muutto jakautuu pitkin syksyä. Suurimmat kertymät: 20.8. Sii Vehkamäki 8 m, 13.9. 28 m, 2.10. Kuo Neulamäki 20 m + 2 p.

Hiirihaukka *Buteo buteo*

2008: Myyräkantojen kasvaessa hiirihaukahavainnot lisääntyivät, 29.3-30.5. 192 yks. Muuttohuippu huhtikuun puolivälin jälkeen. 15.4. Kuo Riistavesi Keskimmäinen 11 m, 17.4. 8 m.

Todettujen reviirien ja pesintöjen määrät myös lisääntyivät selvästi edellisvuodesta. Reviirit ja pesinnät: Iis 1+0, Kaa 1+10, Kart 0+1, Kei 2+2, Kuo 1+0, Lap 1+0, Lep 1+0, Maa 2+3, Pie 3+2, Rva 1+0, Tuu 1+1, Ves 1+0 ja Vie 1+1. Yht. 36 reviiriltä 20 pesintää.

Syksyllä havaittiin 63 yks. joista 19 m. Suuria muuttokertymiä ei syksyisin havaittu. 26.8. Maa Käärmelahti 4 m.

2009: Ilmeisesti toinen talvinen hiirihaukahavainto Pohjois-Savossa tehtiin vuodenvaihteessa: 31.12.-4.1. Kuo Humalajoki 1 p. Muuttoaikaan 28.3.-30.4. ilmoitettiin 137 yks. Suurimmat kertymät: 24.4. Sii Vehkamäki 13 m ja 12.4. 8 m. Toukokuussa paikallisten parien pesinnän jo alettua nähdään vielä muutamia muuttavia yksilöitä.

Reviirit ja pesinnät: Kaa 2+8, Kar 1+1, Kuo 3+1, Maa 1+0, Pie 9+2, Son 0+2, Tuu 2+0 ja Vie 0+2. (yht. 34 reviiriltä, 16 pesintää). Hieman vaisumpi pesintätulos kuin edellisvuonna enteili myyräkannan hiipumista.

2.8.-14.10. havainnot 84 yks., joista 34 m eli enemmän kuin edellisvuonna. Muuttohuippu normaaliin aikaan. 23.8. Kaa Pahkanjärvi 10 m.

Piekana *Buteo lagopus*

2008: Kevätmuuttohavaintoja 1.4.-10.5. välisenä aikana 163 yksilöstä, valtaosa m. Suurimmat muuttokertymät 15.-16.4: esim. 15.4. Kuo Riistavesi, Keskimmäinen 8 m, Lap Humppi 7 m, 16.4. Kuo Riistavesi Keskimmäinen 7 m.

Syysmuutolla 31.8.-21.12. 146 yks. Suurimmat kertymät 4.10. Sii Vehkamäki 10m ja 8.10. Kuo Neulamäki 12m(9a). 21.12 Suo Vehvilä 1 W on toinen talvihavainto maakunnasta kautta aikain.

2009: Kevätmuutolla ensimmäinen havainto jo 10.2. Iis Lapinniitty 1m. 31.3.- 23.5. 139 yks. Suurin muuttorypäs 25.4. Sii Vehkamäki 31m.

Paikoitellen runsaiden myyräkantojen avulla piekanat innostuivat pesimään Pohjois-Savossa. Tähän vaikutti myös myyrien puute Pohjois-Suomessa. Edellinen pesintä oli vuonna 2006. Pesintöjä varmistui kaiken kaikkiaan 3 (Kar, Kuo ja Suo). Kahdesta pesästä selvisi (2+2) poikasta lentoon. Karttulasta löytyi lentopoikue. Lisäksi kaksi reviiriä (Pie).

Syysmuuttohavaintoja 3.8- 14.10. vain 46 yks. ilman suurempia kertymiä.

Tuulihaukka *Falco tinnunculus*

2008: Myyräkantojen nousu näkyi myös tuulihaukan havaintomäärissä. Havainnot lähes kaksinkertaistuivat edellisvuoteen verrattuna. Maalis-toukokuussa 262 p, kiert. tai m. Vuoden ensimmäinen Tiiran

tuntema yksilö, eli 8.3. Rau Rastunsuolla ollut tuulihaukka, oli suullisesti saatujen tietojen mukaan oleillut paikalla jo jonkin aikaa ja nähty myös talven puolella. Ensimmäinen muuttaja nähtiin Sii Särkiharjussa 29.3.

Havainnot painottuvat huhtikuun jälkimäiselle puoliskolle, jolloin nähdään jo pariutuneita, mutta myös muuttavia yksilöitä. Tuulihaukat tuntuvat muuttavan ”hajallaan”; kertymät vain muutamia yksilöitä.

Varsin näkyvänä lajina tuulihaukan reviiiri on helppo havaita. Laji pesi runsaslukuisena koko maakunnassa. Valtakunnallisestikin kanta on kasvanut laaja-alaisesti (Björklund ym. 2009) Reviiirit ja pesinnät: Iis 2+0, Jua 1+0, Kaa 1+2, Kar 1+0, Kei 3+2, Kiu 2+2, Kuo 3+0, Lep 0+4, Maa 5+3, Nil 1+1, Pie 8+11, Rau 1+1, Sii 2+0, Son 0+4, Suo 2+2, Ter 0+2, Tuu 0+1, Ves 0+4. Yht. 71 reviiiriltä 39 pesintää. Poikasmäärät on tiedossa lähinnä Pielaveden ja Maaningan suunnalta, jossa lajille tarkoitettuja pönttöjä on ripustettu ja tarkastettu. 10 pönttöpesässä (yksi helmipöllön pönttö) 48 poikasta. Pesimätulos vastaa valtakunnallista keskiarvoa (Björklund ym. 2009). Syksyn havaintoja yllättävän vähän. Elo-syyskuussa 142, suurin osa p. Vielä loka-kuussa 4 ja marraskuussa 2 viipylijää.

2009: Keväällä nähtiin ”ilmojen lelutte-lijoi-” lähes samanmoinen määrä kuin edellisvuonna, huhti-toukokuussa 251 p, m tai kiert. Muuton huippu sattui normaaliin aikaan huhtikuun jälkipuoliskolle. 25.4. Sii Vehkamäki 4p + 7m.

Paikallistetut reviiirit ja pesinnät vähenivät hieman edellisvuodesta: 61 reviiiriltä 32 pesintää. Reviiirit ja pesinnät: Iis 1+1, Jua 1+0, Kaa 1+2, Kar 1+0, Kei 1+1, Kiu 2+2, Lap 1+0, Maa 0+3, Pie 9+10, Rau 2+1, Sii 3+2, Suo 3+0, Ter 1+0, Son 0+5, Tuu 0+1, Ves 2+4, Vie 1+0. Tiedossa on tarkimmin Pielaveden poikasmäärät: 8 pönttöpesää 40 poikasta.

Syksyllä havaintoja kuten edellisvuonna yllättävän vähän. 3.8.-3.10. 67 yks. 10.9. Kuo Neulamäki 4 m.

Ampuhaukka *Falco columbarius*

2008: Tammikuulta 2 ja maalikuulta 3 havaintoa. Kevään havaintoja huhti-toukokuulta hieman edellisvuosia enemmän 55 p, kiert. tai m.

Kesä-heinäkuussa 10 havaintoa. Yksi pesintään viittaava havainto: 8.8 Suo vedenpuhdistamo 2 juv.

8.8.-20.12. 44 p, m tai kiert. Syksyn havaintomäärän kasvu taittui.

2009: Tammikuussa 2 havaintoa (Maa, Sii). Huhti-toukokuussa 43 p, kiert tai m. Reviiiri- tai pesimähavaintoja ei tehty yhtään. Kesä-heinäkuussa vain 5 havaintoa.

9.8.- 5.12. 40 p, m tai kiert. Syksyn havaintojen määrä palasi vuosikymmenen alun tasolle.

Nuolihaukka *Falco subbuteo*

2008: Keväthavainnot edellisvuosien tasolla 18.4.-31.5. 28 p, m tai kiert.

Reviiirit ja pesinnät: Kuo 0+1, Lap 1+0, Lep 2+0, Nil 1+0, Pie 2+0, Rau 1+0, Sii 1+0, Suo 4+1, Tuu 0+1, Ves 1+1. 17 reviiiriltä 4 pesintää. Löydettyjen reviiirien määrä on edelleen kasvanut. Mutta kuten yleensä, asutulta reviiiriltä ei pesintää helposti löydetä.

Syksyllä elo-syyskuulta 62 p, m tai kiert. Yksi havainto lokakuussa. Havaintojen määrä väheni lähes puoleen edellisvuoteen verrattuna. 25.8. Sii Vehkamäki 1 S + 4 kiert.

2009: Kevään havaintoja varsin niukasti: 28.4.-27.5. 17 p, m tai kiert.

Reviiirit ja pesinnät: Kaa 0+2, Kuo 0+1, Lep 2+0, Maa 1+0, Pie 2+0, Suo 0+2, Vrk 0+1, Vie 0+1. Yht. 12 reviiiriltä 7 pesintää. Vaikka reviiirejä havaittiin vähemmän kuin edellisvuonna, pesintöjä varmistui ennätysmäärä.

Syksyn havaintojen määrä edellisvuoden tasolla. 1.8.-20.9. 69 p, m tai kiert.

Kalasaäski *Pandion haliaetus*

2008: Sääksen kevätmuutto käynnistyi Pohjois-Savossa 11.4., jolloin ensimmäinen sääksi havaittiin Kuopion Riistavedellä. Parhaita sääksipäiviä olivat 26.4. ja 27.4. yhteensä 24 sääksihavainnolla.

Valtakunnallisessa sääksitutkimuksessa vuosi oli 38-vuotisen seurannan toiseksi parhaita muna- ja poikaspesien määrrien osalta (Saurola 2009). Pohjois-Savossa reviiirien määrässä päästiin taas uudelle kymmenluvulle. Kaikkiaan 85 reviiirillä todettiin elämää. Sääksikantamme on viiden viimeisen vuoden ajan kasvanut keskimäärin 5 parilla vuodessa. Pesäpaikkoja tarkastettiin kaikkiaan 112, joista 73 pesällä varttui yhteensä 150 poikasta. Poikasten määrä jäi hiukan jälkeen edellisestä vuodesta suoremasta poikaspesien määrästä huolimatta. Sääksen asutut pesät kunnittain: Jua 1, Kar 4, Kei 3, Kuo 8, Lep 6, Maa 4, Nil 1, Pie 18, Rau 16, Rva 2, Son 5, Suo 7, Ter 3, Tuu 2, Vrk 3, Vjä 1 ja Vie 1. Poikasten keskimääräiseksi kuoriutumisasjankohdaksi Pohjois-Savossa määritettiin 6.6., kaksi päivää edellisvuotta aikaisemmaksi (Saurola 2010). Suurimmat poikasmäärät: Pie 29, Rau 20, Kuo 13 ja Suo 9. Syysmuutto alkoi jo elokuun alkupäivinä. Sääksimuuttoa seurattiin Siilinjärven Vehkamäellä 4.8. – 22.9., jolloin havaittiin 21 muuttavaa sääkseä. Parhaana päivänä 29.8. paikan

ohitti 6 sääkseä. Syksyn viimeinen sääksi saateltiin etelään 25.9. Kuopion Neulamäessä.

2009: Kevään ensimmäinen sääksihavainto 14.4. Rautalammin Rastunsuolta. Pesätarkastusten ohessa pyrittiin käymään myös jopa vuosikymmeniä autioina olleilla vanhoilla pesäpaikoilla. Monin paikoin pesä olikin rapistunut, pudonnut tai koko pesäpuu oli kaatunut. Pesäpaikkojen tarkastusmäärä nousi siten 138. Sääksireviirejä löytyi taas ennätysmäärä. Reviiirien määrä nousi etenkin Suomenjoella ja Tervossa. Asuttujen pesäpaikkojen määrä on noussut maakunnassa viimeisen kymmenen vuoden aikana (1999) 53 pesästä (2009) 90 pesäpaikkaan. Pohjois-Savossa 100 sääksireviirin raja rikotaan varmaan parin kolmen vuoden kuluttua. Poikaspesien määrä (73) oli 3 vähemmän kuin edellisenä vuonna, samoin poikasten määrässä jäätiin 134 poikaseen. Pesistä oli tavallista enemmän yhden ja kahden poikasen pesiä. Vuosi jää historiaan myös sääksen uutena aluevaltauksena, kun Kiuruvedeltä ja Vieremältä löytyivät poikaspesät. Kiuruvedelle tehtiin pesälava keväällä 2004 suojellulle suoalueelle. Nyt sitten viisi vuotta myöhemmin täppäsi, kun sääkset muuttivat suolle. Vieremän pesä on luonnonpesä pienessä saarella. Asutut pesät: Jua 1, Kar 4, Kei 3, Kiu 1, Kuo 9, Lep 6, Maa 3, Nil 2, Pie 16, Rau 15, Rva 1, Son 4, Suo 11, Ter 6, Tuu 3, Vrk 3, Vjä 1 ja Vie 1. Nilsia sai toisen sääksiparin alueelleen kun vanha pesäpaikka asutettiin uudestaan. Poikasten määrässä Rautalampi vei tällä kertaa ykkössijan 25 poikasellaan. Syksyn viimeinen sääksi liihoitteli etelään 2.10. Kuopion Neulamäessä.

PÖLLÖT

Huuhkaja *Bubo bubo*

2008: Runsaan myyräravinnon turvin huuhkajakanta jatkoi kasvuaan Pohjois-Savossa, vaikka koko maan huuhkajamäärä on ollut laskeva jo 15 vuoden ajan (Björklund ym. 2009). Maakunnan reviiirin määrä nousi ennätykselliseen 75. Pesintä todettiin kuitenkin vain 4 reviiirillä. Reviiirit on helppo paikallistaa reviiirihuutojen perusteella, mutta pesän löytäminen reviiiriltä onkin sitten jo hankalampaa. Toisaalta huuhkajan pesille ei pidä suin päin rynnätä. Emot hylkäävät helposti munapesän sekä jopa pienet poikaset. Turvallisesti huuhkajan pesällä voi käydä vasta kesäkuussa. Reviiirit: Iis 6, Jua 1, Kaa 2, Kar 2, Kiu 1, Kei 1, Kuo 12, Lap 2, Lep 3, Maa 1, Nil 3, Pie 2, Rau 7, Sii 7, Son 4, Suo 3, Ter 1, Vjä 1, Ves 1 ja Vie 11. Uusia reviiirejä löytyi etenkin Kuopion ja Vieremän seuduilta. Pesinnät: Maa 1, Pie 1, Suo 1 ja Ves 1. Pesillä varttui 3 poikasta pesää kohden. Maaningan pesä ei tuottanut poikasia. Emo hautoi vielä kesäkuussa neljää munaa, jotka eivät koskaan kuoriutuneet.

2009: Reviiirimäärä edelleen nousussa. Nyt ilmoitettiin peräti 83 reviiiriä, mikä tarkoittaa reviiirin määrän kaksinkertaistumista 2000-luvun alkuvuosista. Uudet reviiirit sijoittuivat mm. Juankoskelle, Kaaville, Kuopioon, Lapinlahdelle ja Siilinjärvelle. Ainoatakaan huuhkajahavaintoa ei tullut Rautavaaralta eikä Varkaudesta. Muutoin havainnot kattoivat hyvin koko maakunnan. Reviiirit: Iis 7, Jua 5, Kaa 4, Kar 1, Kiu 1, Kei 1, Kuo 14, Lap 4, Lep 4, Maa 2, Nil 2, Pie 2, Rau 5, Sii 8, Son 1, Suo 4, Ter 2, Tuu 1, Vjä 1, Ves 1 ja Vie 9. Pesintöjä löytyi edelleen niukasti, vain neljästä pesästä ilmoitettiin. Pesinnät: Jua 1, Pie 1, Suo 1 ja Ves 1. Vesannon pesällä oli kolme poikasta, muilla kaksi. Poikastuotto siten edelliseen vuoteen verrattuna heikompi.

Hiiripöllö *Surnia ulula*

2008: Hiiripöllöä tavattiin kymmenen kunnan alueella yhteensä 19 lintua. Esiintyminen jäi selvästi huippuvuosien määristä. Havainnot pääasiassa alkutalvesta sekä syksyiltä ja loppuvuodesta. Eniten hiiripöllöjä nähtiin Suomenjoella. Keväthavainnot tehtiin Kuopiosta, Lapinlahdelta ja Rautalammilta maaliskuuhun. Pesinnöistä ei kuitenkaan ilmoitettu. Esiintymiset kunnittain: Lep 3, Kar 2, Kuo 2, Lap 3, Kaa 1, Suo 4, Ter 1, Maa 1, Rau 1 ja Ves 1.

2009: Hiiripöllöjä oli maakunnassa edellisvuoteen nähden selvästi enemmän. Havainnot yhteensä 32 pöllöstä. Eniten havainnot ja Iisalmesta, Tuusniemeltä ja Karttulasta. Esiintyminen painottui loka-joulukuulle.

Pesimäaikaan hiiripöllöjä tavattiin 9 yksilöä, mikä tarkoittaa mahdollisia pesintöjäänkin. Niitä ei kuitenkaan havaittu. Hiiripöllö pesi Pohjois-Savossa viimeksi vuonna 2006 kolmen parin voimin. Esiintymiset kunnittain: Iis 7, Jua 1, Kaa 2, Kar 4, Kiu 1, Kuo 3, Maa 1, Lap 2, Lep 2, Pie 1, Sii 2, Suo 1 ja Tuu 5.

Varpuspöllö *Glaucidium passerinum*

2008: Hyvä myyräkanta houkutteli runsaasti varpuspöllöjä Pohjois-Savoon. Pesintöjä lukuunottamatta lajin esiintymisessä rikottiin kaikki ennätykset. Keväisiä vihelteleviä pöllöjä kuultiin 45 reviiirillä. Syyssoitimella oli äänessä 37 pöllöä, joista peräti 21 Kuopiossa. Lisäksi tavattiin 69 muuta paikalliseksi tulkittua lintua. Luvuissa saattaa olla pientä päällekkäisyyttä. Pesälöydöt Kuopiosta, Pielavedeltä ja Siilinjärveltä. Varpuspöllöä on houkuteltu monin paikoin pesimään pönttöön. Jostain syystä maakunnan tikankolot ovat vielä vetäneet puoleensa pesiviä pöllöjä paremmin. Poikastuotoksi tuli 6,8 poikasta pesää kohden. Reviiirit ja pesät kunnittain: Iis 3, Jua 1, Kaa 5, Kuo 5 + 1, Nil 2, Pie 2 + 1, Rau

5 + 1, Rva 1, Sii 2 + 3, Suo 11, Ter 1, Tuu 1 ja Ves 1.

2009: Esiintyminen hyvin edellisen vuoden kaltaista eli varpuspöllöjä tavattiin tavanomaista runsaammin. Keväällä vihelteleviä pöllöjä ilmoitettiin 50 reviiiriltä. Runsaan esiintyminen Kuopiossa ja Suomenjoella. Syysreviiiriä kuulutti 37 pöllöä, joista 19 Kuopion seudulta. Maakunnassa tavoitettiin lisäksi 82 muuten paikallista varpuspöllöä pääosin marras-joulukuun aikana. Pesä löydettiin Kuopiosta, Siilinjärveltä ja Rautalammilta yhteensä 7, lisäksi tavattiin maastopoikue Kaavilla. Reviiirit ja pesät: Iis 4, Jua 2, Kaa 3, Kar 1, Kuo 9, Lap 1, Lep 1, Maa 1, Rau 0 + 3, Sii 1 + 3, Suo 24 ja Tuu 3.

Lehtopöllö *Strix aluco*

2008: Havainnot vain kahdelta paikkakunnalta. Keiteleeltä havainto 3 pöllöstä kesäheinäkuulta. Kuopiossa kevätsoidinta 2 reviiirillä huhtikuussa. Pesintöjä ei todettu. Ravintotilanne olisi sallinut runsaan määrän esiintymisen. Lajia on tavattu aiemmin etenkin Sisä-Savon ja Varkauden alueilla. Suomessa lehtopöllön vankinta seutua on

Pirkanmaa, jossa se pesien määrässä jättää viirupöllönkin toiseksi (Björklund ym. 2009).

2009: Lehtopöllöllä selvästi runsaampi esiintyminen. Havaintoja 6 kunnasta yhteensä 11 pöllöstä. Omistusoikeutta kuulutettiin 9 reviirillä. Pielavedellä oli lehtopöllö innokkaasti äänessä koko kevään. Edellisen kerran kuultiin lehtopöllön sointia Pielavedellä vuonna 1996. Pesää ei kuitenkaan löytynyt. Havainnot kunnittain: Kuo 4 Ä, Lep 1 Ä, Maa 1p, Pie 1 Ä, Tuu 3 Ä ja Vrk 1p.

Viirupöllö *Strix Uralensis*

2008: Viirupöllöllä oli katsaushistorian paras esiintyminen. Edellinen ennätys reviirien määrässä vuodelta 2005 lähes tuplaantui. Maakunnasta löydettiin 133 reviiriä, joilta ilmoitettiin 46 pesää. Pesien määrä noudatti hyvän ravintovuoden tasoa. Voi vain arvailla kuinka paljon löytymättömiä pesiä todellisuudessa onkaan ollut variksenpesissä tai luonnonkoloissa pönttöjen tarkastajien ulottumattomissa. Ahkerimmin viirupöllönpesiä etsittiin naapurissamme Keski-Suomessa, josta löydettiin 178 pesää (Björklund ym. 2009). Eniten reviirejä paikallistettiin Kaavilla, Kuopiossa, Pielavedellä ja Varkaudessa. Suurimmat pesämäärät löytyivät tutuilta pöntötysalueilta Kaavilta, Maaningalta, Pielavedeltä ja Vesannolta. Aloitetuista pesinnöistä 5 tuhoutui. Poikastuotto ylsi 3.1 poikaseen onnistunutta pesintää kohden. Pöntöistä ja koloista lähti siten maailmalle varmuudella ainakin 111 viirupöllön poikasta. Lisäksi Kaavilla ja Kuopiossa törmättiin maasto-poikueeseen. Reviirit ja pesät kunnittain: Jua 4 + 1, Kaa 14 + 6, Kar 3 + 1, Kei 2 + 1, Kiu 2, Kuo 18 + 1, Lep 6, Maa 4 + 7, Nil 2 + 1, Pie 2 + 14, Rau 6 + 2, Rva 3, Sii 3, Son 3 + 1, Suo 3 + 4, Ter 0 + 1, Tuu 1, Vjä 1, Vrk 8, Ves 1 + 5 ja Vie 1 + 1.

2009: Myyräpaljous toi viirupöllöjä yhä vain lisää Pohjois-Savoön. Nyt ilmoitettiin huikeat 269 reviiriä. Viirupöllöjä kuultiin maakuntamme kaikissa kunnissa. Eniten reviirejä paikallistettiin Kuopion, Karttulan sekä Suonenjoen alueilla. Pesiä reviireiltä löydettiin 54, joten pönttöjen tarkastustehokkuus pysyi samana kuin edellisellä vuonna. Jotta tällaisena kaikkien aikojen viirupöllövuonna turvallisia pesäpaikkoja riittäisi kaikille pesiville pareille, tulisi

“Mitä, häh?”

Sarvipöllö kesäisen hehkeässä metsässä.

HANNU KÄRKKÄINEN

“Olen pikkulintujen kauhu, varpuspöllö!”

JUKKA TUOVINEN

pönttöjen määrä metsissämme moninker-
taistaa. Viirupöllön kokoiselle linnulle
luonnonkolot ovat metsistämme tyystin ka-
donneet. Pöllöt joutuvatkin kelpuuttamaan
pesäpaikakseen huteria risupesiä tai raken-
nusten koloja jopa pihapiirissä. Poikasia
pesiltä ynnättiin 142, joten poikastuotoksi
kirjautuu 3.8 poikasta onnistunutta pesin-
tää kohden. Rautalammin pesästä löytyi
peräti 7 poikasta. Vain kaksi pesää tuhoutui.
Kaavilla tavattiin 4 poikasen ja Vesannolla
3 poikasen maastopokue. Reviirit ja pe-
sät: Iis 4 + 1, Jua 13 + 1, Kaa 14 + 6, Kar 20
+ 3, Kei 4 + 2, Kiu 1 + 2, Kuo 31 + 1, Lap 1,
Lep 8, Maa 3 + 6, Nil 4, Pie 13 + 11, Rau 4
+ 6, Rva 4, Sii 1, Son 2, Suo 49 + 1, Ter 9 +
1, Tuu 19, Vjä 4, Ves 3 + 5 ja Vie 4.

Lapinpöllö *Strix nebulosa*

2008: Pohjois-Savosta löydettiin vain yksi
lapinpöllön pesintä (Kar 3 pull r). Koko
maassa löydettiin runsaat 50 pesää. Kes-
ki-Suomessakin lapinpöllö pesi 13 parin
voimin (Björklund ym. 2009). Karttulan
pesintä kertoo myös hyvän ravintotilanteen
suomasta suvaitsevaisuudesta. 60 metrin
päässä pesi hiirihaukka.
Esiintyminen hyvin tavanomaista, havain-
to 5 yksilöstä. Yli 10 pöllöä vuodessa on

viimeksi havaittu vuonna 2003. Kolme yksilöä tavattiin alkutalvesta Lapinlahdella, Rautavaaralla ja Varkaudessa. Tuusniemellä lapinpöllö vieraili viikon ajan marras-
kuussa.

2009: Havainto 10 lapinpöllöstä. Reviirihuhuilua päästiin kuulemaan Kaavilla, Leppävirralla ja Tuusniemellä maaliskuussa. Pesiä ei löydetty. Muut havainnot: Kaa 1p, Kar 1p, Tuu 2p, Suo 1p ja Ves 1p.

Sarvipöllö *Asio otus*

2008: Myyräkantojen kasvu näkyi heti sarvipöllöjen havaintojen määrissä. Edellisen vuoden pohjanoteeraus sai tuntuva paranuksen. Monin paikoin päästiin kuulemaan sarvipöllön keväistä soidinhuhuilua sekä myöhemmin alkukesällä maastopokueitten (mp) kerjuuääniä. Sarvipöllö ei itse rakenna pesää vaan kelpuuttaa pesäksien useinmiten pellonreunan vanhan variksenpesän. Asutun pesän tunnistaa poikasvaiheessa valkoisista untuvahapsuista. Kevään ensimmäinen sarvipöllö havaittiin 11.3. Rautalammin. Havainnot kunnittain: Iis 1 Ä + 2 mp + 2 p, Kaa 1 Ä, Kar 1 Ä + 2 mp + 1 p, Kiu 1 mp + 1 p, Kuo 4 Ä + 3 mp + 3 p, Lap 1 p, Lep 1 mp + 1 p, Kei 1 mp, Nil 1 p, Pie 1 mp, Rau 4 Ä + 2 p, Suo 2 mp

+ 2 p ja Ves 1 mp + p. Vuoden viimeinen havainto 25.8. Iisalmen Lammaspohjassa. 2009: Sarvipöllöjen määrässä edelleen reipasta kasvua. Pöllöt olivat reviereillään jo helmi - maaliskuussa. Vuoden ensimmäinen havainto Varkaudessa 28.1. – 1.2. näytetyneestä sarvipöllöstä. Todennäköisesti sarvipöllö talvehti Pohjois-Savossa monin paikoin. Sarvipöllöä kuultiin yhteensä 46 reviiirillä. Maastopokueisiin törmättiin 25 paikalla. Hyvänä ravintovuonna maastopokueita löytää parhaiten suurten peltoalueitten reunametsistä. Emot saalistavat näkyvästi peltojen yllä. Esim. Maaningalla Kinnulanlahden ja Haatalan peltoaukeat ovat hyviä sarvipöllöpaikkoja. Reviirejä paikannettiin eniten Iisalmessa, Kuopiossa ja Suonenjoella. Havainnot: Iis 7 Ä + 2 p, Jua 1 Ä + 2 mp, Kaa 1 Ä, Kar 2 Ä, Kei 1 p, Kiu 1 mp, Kuo 7 Ä + 2 mp + 3 p, Lap 3 Ä + 2 mp + 2 p, Lep 1 Ä + 5 mp + 2 p, Maa 7 mp + 2 p, Nil 1 Ä + 1 p, Pie 1 mp + 2 p, Rau 4 Ä, Sii 1 mp, Suo 11 Ä + 2 mp + 2 p, Ter 1 Ä, Tuu 6 Ä + 1 mp ja Vrk 3 Ä + 1 mp. Vuoden viimeinen havainto sarvipöllöstä 2.9. Lapinlahdelta.

Suopöllö *Asio flammea*

2008: Paraneva ravintotilanne näkyi myös suopöllömäärissä. Suopöllön näyttävää soidinta päästiin seuraamaan 5 reviiirillä Pie-lavedellä, Rautalammin ja Sonkajärvellä. Lisäksi tehtiin 60 paikallisesksi tulkittavaa suopöllöhavaintoa eri puolilla maakuntaa. Eniten havaintoja Iisalmen ja Maaningan peltoalueilta. Kevään ensimmäinen suopöllö havaittiin 12.3 Rautalammin Rastulla. Havainnot: Iis 18 p, Kei 2 p, Kiu 3 p, Kuo 9 p, Lap 5 p, Maa 11 p, Nil 1 p, Pie 2 Ä + 1 p, Rau 2 Ä + 1 p, Sii 2 p, Son 1 Ä + 2 p, Suo 2 p, Tuu 2 p ja Ves 1 p. Syksyn viimeinen havainto 5.9. Iisalmessa. 2009: Esiintyminen hyvin edellisen vuoden kaltainen. Varsinkin petomiesten odotukset olivat korkeammalla, mutta suopöllöt liihottelivat ilmeisesti Pohjanmaan lakeuksilla. Kaikkiaan havainto 75 suopöllöstä, joista 7 pöllöä reviiirisoitimella. Rautalammin Rastulla peräti 3 suopöllöä yhtäaikaan äänessä. Muut reviiirit sijoittuivat Juankoskelle, Lapinlahdelle, Maaningalle ja Tuusniemelle. Paikallisia pöllöjä havaittiin eniten Iisalmessa, Kiuruvedellä ja Maaningalla. Havaintojen perusteella suo-

Täällä lapinpöllö, kuka siellä?

HANNU KÄRKKÄINEN

pöllön voi parhaiten löytää Iisalmen Itikan pelloilta, Maaningan Patalahdelta, Rautalammin Rastunsuolta, Siilinjärven Jälänpelloilta sekä Sonkajärven Sukevalta. Kevään ensimmäinen suopöllöhavainto 22.3. Lapinlahdella. Pesintään viittaavat havainnot Lapinlahdelta ja Maaningalta, missä emot veivät ruokaa mahdolliselle pesäpaikalle. Lisäksi maastopoikueet Juankoskella ja Maaningalla. Havainnot: Iis 12 p, Jua 1 Ä + 1 mp + 2 p, Kar 2 p, Kei 2 p, Kiu 9 p, Kuo 5 p, Lap 1 Ä + pesä, Lep 1 p, Maa 1 Ä + 1 mp + 9 p + pesä, Pie 2 p, Rau 3 Ä, Sii 4 p, Son 5 p, Suo 2 p, Tuu 1 Ä + 4 p ja Vie 1 p. Vuoden viimeinen suopöllö havaittiin 2.10. Tuusniemen Viitamässä.

Helmipöllö *Aegolius funereus*

2008: Valtakunnan tasolla helmipöllöjen laskusuunta jatkui (Björklund ym. 2009). Erääksi syyksi on arveltu kasvavaa viirupöllökantaa, joka veisi elintilaa helmipöllöltä. Rungas pönttötyksen etenkin eteläisessä Suomessa onkin kasvattanut viirupöllöreviirien määrää. Myös lehtopöllö on Etelä-Suomessa helmipöllöä yleisempi pesimälintu (Björklund ym. 2009). Pohjois-Savossa petolintujen tutkimusalueilla samaa ilmiötä ei ole havaittavissa. Pielavedellä viirupöllö ja helmipöllö pesivät onnistuneesti n. 300 m päässä toisistaan. Maakunnassa helmipöllöllä oli vuosikymmenen toiseksi paras esiintyminen. Edellisestä huippuvuodesta (2005) jäätettiin vain hieman. Reviirejä paikannettiin kaikkiaan 135, joilta löytyi tavanomaiset 34 pesää. Reviirejä tasaisesti ympäri maakuntaa. Suurimmat reviirimäärät löytyivät Kaavilta, Kuopiosta, Leppävirralta, Rautalammilta ja Suonenjoelta. Myös Iisalmen seudulla helmipöllöt olivat äänessä. Pesät sijoittuivat etenkin Maaningan ja Pielaveden alueille. Pesien poikastuotto nousi hyvään 4,3 poikaseen onnistunutta pesää kohden. Reviirit ja pesät: Iis 8, Jua 4, Kaa 16 + 1, Kar 2, Kei 8 + 3, Kiu 1 + 5, Kuo 20 + 1, Lap 2, Lep 11 + 1, Maa 7 + 4, Nil 6 + 3, Pie 6 + 13, Rau 11 + 1, Rva 1, Sii 2, Son 4, Suo 13, Ter 1, Tuu 0 + 1, Vrk 4, Ves 1 + 1 ja Vie 3.

2009: Helmipöllöjä maakunnassa ennen näkemättömän runsaasti. Keväistä soidinääntä kuultiin peräti 340 reviirillä. Reviirimäärässä vuoden 2005 ennätys yli kaksinkertaistui. Kun pöllöjä oli paljon äänessä, kuunteluretkiäkin tehtiin ahkeraan. Pöllöjen määrästä kertoo esim. Suonenjoen 62 ja Kuopion 44 reviiriä. Pesä löydettiin 32, eniten Kiuruvedeltä ja Pielavedeltä. Kaavin pönttötyksalueella parikymmentä aktiivisesti koko kevään äänessä ollutta koirasta jäivät ilmeisesti ilman naaraita, koska pönttötarkastusten yhteydessä löydettiin vain yksi pesä. Innokkaimmat koirat olivat

pitäneet soidintaan jopa pönttöjen katoilla. Poikastuotto nousi edellisvuotta hiukan korkeammaksi 4,6 poikaseen onnistunutta pesintää kohden. Myyräkantojen romahdus alkoi jo paikoin alkukesästä, jolloin myöhäisemmissä pesinnöissä jopa suuria poikasia kuoli nälkään pönttöihin. Reviirit ja pesät: Iis 20 + 1, Jua 21 + 1, Kaa 27 + 1, Kar 15, Kei 6 + 1, Kiu 1 + 7, Kuo 44 + 1, Lap 4, Lep 29, Maa 3, Nil 10, Pie 7 + 14, Rau 22, Rva 1, Sii 1, Son 2 + 2, Suo 62 + 2, Ter 12, Tuu 31, Vrk 8 + 1, Vjä 3, Ves 2 + 1 ja Vie 9.

	08	09
Mehiläishaukka	-	4
Ruskosuohaukka	7	4
Sinisuohaukka	3	2
Kanahaukka	41	37
Varpushaukka	3	2
Hiirihaukka	18	16
Piekana	-	2
Tuulihaukka	32	28
Ampuhaukka	-	-
Nuolihaukka	1	3
Huuhkaja	6	5
Hiiripöllö	-	-
Varpuspöllö	6	8
Lehtopöllö	-	-
Viirupöllö	50	54
Lapinpöllö	1	-
Sarvipöllö	5	15
Suopöllö	2	1
Helmipöllö	37	40

Kirjallisuus

Valtakunnallisessa petulintuseurannassa tavatut eri petolintulajien pesät Pohjois-Savossa vuosina 2008 – 2009. (Honkala ym. 2010)

Björklund, H., Honkala, J. & Saurola, P. 2009: Petolintuvuosi 2008 – eteläiset myyräkannat kasvaneet. –Linnut vuosikirja 2008: 52-67.

Honkala, J., Björklund, H. & Saurola, P. 2010: Petolintuvuosi 2009 – monien ennätysten vuosi. – Linnut vuosikirja 2009: 78-89.

Saurola, P. 2009: Suomen sääkset 2008. –Linnut vuosikirja 2009: 22-27.

Nuolihaukka
TERO PELKONEN

KYYHKYT, KÄKI JA TERVAPÄÄSKY

Kyyhkyistä pajulintuun: Jyrki Uotila

Kesykyyhky *Columba livia*

Sii Vehkamäellä pientä kerääntymistä: 30.9. 55 p., 4.10. 100 p., ja 5.10. 130 p. Muualta mainittakoon Jua keskustan 30 p. 2.2.2008.

Uuttukyyhky *Columba oenas*

Keväällä havaittiin totutusti noin 20 yksilöä 1 - 3 lintua kerrallaan. Noin puolet havainnoista tehtiin Kuopiosta. Muualta mm. 1.5. Kei Kuotajärvi 1 p. ja 20.5. Vie Rotimojoki 1 p. Syksyltä kertyi vain kaksi havaintoa. 9.8. Sii Toivalannotko 1 p ja mukavan myöhäinen 2.11. Kei Vuonamo 2 S.

Sepelkyyhky *Columba palumbus*

Ensimmäinen seplu saapui ennätysaikaisin jo helmikuun puolella. 25.2. Suo Sikosalmi. Seuraavaa saatiinkin odottaa aina 30.3. asti. Suurin muuttoryntäys 11.4. Sii Vehkamäki 360 m. Lisäksi 21.4. Iis Huttulaniemellä oli 226 p ja 80 kiertelijää. Syyspuolella ensimmäinen yli sadan yksilön parvi ilmoitettiin 14.7. Lap Martikkala 120 p ja kovinta meno oli 14.9., jolloin Maa Käärnelahdella nähtiin 750 m ja 400 p.

Käki *Cuculus canorus*

Ensimmäinen kuultiin jo 3.5. Maa Patalahdella, mutta muuten Tiira tarjoaa tietoa totuttuun tyyliin. Kun toukokuulta kertyi 70 riviä niin loppuvuodelta niitä oli vain 12 ja viimeinen kuittaus tehtiin jo 12.8. Sii Mustilla.

Tervapääskey *Apus apus*

Keväältä ilmoitettiin ihan oikea muuttohavaintokin, eli 22.5. Sii Joentaus 60 m, joka olikin kevään korkein päiväsomma. Kesäisiä kertymiä seuraavasti: 15.6. Sii Musti 130 p, 10.7. Kuo Keskusta 100 p ja 17.7. Sii Raasio 200 p. Maa Peräsuontiellä 7.8. nähty 150 yksilön parvi ilmoitettiin muuttavaksi. Syksyn viimeinen vasta 8.10. Kuo Neulamäellä.

TIKAT

Käenpiika *Jynx torquilla*

Neljä ensimmäistä ilmoitusta huhtikuun viimeisiltä päiviltä. Ja toukokuussa piipitystä kuultiin ympäri maakunta tavallista runsaammin ja mm. Linnanpellon Lady sai lajista pihapinnan. Kaikkiaan havaintoja kertyi yli 60 yksilöstä. Tosin poikasia nähtiin ainoastaan Pie Pankalla. Tämän lisäksi Lep Nikkilänmäellä pesästä löytyi tuhoutu- nut munapesä.

Käpytikoilla on kevättä rinnassa.

PETTERI OVASKAINEN

VASEN:

Tarjolla luksusoti sadekatoksella ti-
aisperheelle, vapautuu pian käpytikoilta.

RAIMO HÄMÄLÄINEN

Harmaapäätikka *Picus canus*

Kevätpuolelta kertyi havaintoja noin 40 yksilöstä. Ja loppuvuonnakin havaittiin noin 30 yksilöä, eli varsin hyvä harmaapäätikka. Kaiken huipuksi saatiin myös yksi havainto keskikesältä, eli 1.7. Maa Pohjois-Haatala 1 p.

Palokärki *Dryocopus martius*

Havainnoista kummastutti eniten se, että joulukuulta kertyi vain 4 havaintoa, kun muina kuukausina niitä oli totutut 20 - 40.

Käpytikka *Dendrocopos major*

Pihabongaus viikonloppu oli taas käpytikan kulta-aikaa, sillä koko vuoden 300 havainnosta 190 tuli tuolloin. Luvut ovat niiltä osin lähes samat kuin vuonna 2008. Onneksi vaellusrintamalla oli pientä säpinää. Ajanjaksolla 14.7. - 12.10. nähtiin noin 450, pääosin suuntiin NW (318) ja W (88) suuntaavaa tikkaa. Huippupäivänä 25.7. Sii Vehkamäellä laskettiin kaikkiaan 107 vaeltelijaa.

Käenpiiat pii-pii-piipittivät viime vuosia runsaammin.

HELENA RÖNKÄ

OIKEA:

Pohjantikka eli ystävien kesken pontikka. TERO PELKONEN

Pikkutikka *Dendrocopos minor*

Tammimaaliskuulta havaintoja 28 yksilöstä. Ainut pidempään paikalla viihtynyt oli (yllätys, yllätys) Sii Kasurilassa. Lisäksi Kuo Kipansalosta ilmoitettiin 16.3. 3 paikallista. Ainut varmistettu pesintä Vrk Lehtoniemestä. Syyspuolella havaittiin noin 20 yksilöä, joista 5 vaelluksella.

Pohjantikka *Picoides tridactylus*

Onkohan atlastelun tulosta, mutta pesintöjä ilmoitettiin peräti 14. Syksyllä havaittiin kaikkiaan 9 vaeltajaa, joista eniten vaellushuuman sekoittama taisi olla 17.10. Kuo Brahenpuistossa hetken paikallisena ollut naaras.

VARPUSLINNUT

Kiuru *Alauda arvensis*

Ensimmäiset vasta maaliskuun lopussa ja muutenkin kevätmuutto oli tavallista vaiheempaa, sillä 11.4. Sii Vehkamäellä nähdyt

11 m oli kevään kovin noteeraus. Syksyllä päästiin sentään 12 yksilön massaan 7.9. Lap Linnansalmella. Viimeinen 23.10. Kuo Siikaniemessä.

Törmäpääsky *Riparia riparia*

Kaksi ekaa nähtiin vappuna ja kevään suurimmat kertymät olivat 17.5. Maa Patalahti 100 p ja 21.5. Iis Keveli 100 p. Pesäkolonioita ilmoitettiin kymmenkunta, joissa oli yhteensä noin 600 koloa.

Haarapääsky *Hirundo rustica*

Ensimmäinen varsin aikainen. 13.4. Suo Suontee 1 p ja seuraavakin nähtiin jo 17.4. Maa Kinnulanlahdella. Suurimmat kertymät mukavan suuruisia. 14.5. Kuo Kurkimäki 450 p ja 17.5. Maa Patalahti 400 p. Syksyllä määrät jäivät selvästi pienemmiksi ja Maa Patalahdella 7.9. nähdyt 50 p oli suurin kertymä. Vuoden viimeinen nähtiin 20.10. Vrk Könönpellolla.

Räystäspääsky *Delichon urbica*

Havaittiin huhtikuussa kymmenkunta kertaa. Keväiset kertymät toistavat haarapääskyä, eli 14.5. Kuo Kurkimäki 200 p ja 17.5. Maa Patalahti 400 p. Syksy meni sitten haarapääskyn tapaan rauhallisemmin.

Metsäkirvinen *Anthus trivialis*

Kevätmuutosta saa parhaan kuvan Sii Vehkamäen kuitauksista: 27.4. 13 m, 1.5. 17 m ja 3.5. 20 m. Syksyllä samalta paikalta tehtiin seuraavat ynnäykset: 11.9. 10 m ja 27.9. 1m. Jälkimmäinen oli samalla vuoden viimeinen.

Niittykirvinen *Anthus pratensis*

Keväällä suurimmat massat vasta huhtitoukokuun vaihteessa: 29.4. Maa Patajärvi 70 p ja 5.5. Kuo Riistavesi 82 p. Syksyllä päästiin kerran yli sadan muuttoon 30.9. Sii Vehkamäki 108 m ja 21.9. Kaa Luikonlahdella päästiin varsin lähelle, eli 93 m.

Lapinkirvinen *Anthus cervinus*

Kaksi kevähavaintoa. 10.5. Rva Karilla nähtiin pariskunta ja 16.5. Sii Jälän pelloilla yksinäinen lintu. Syksyllä havaittiin vajaa 20 yksilöä, joista viimeinen 27.9. Kuo Heinälammilla.

Keltavästäräkki *Motacilla flava*

Nähtiin huhtikuussa jo kuudella paikalla. Kevään suurin kertymä 15.5. Maa Patalahti 55 p. Syksyllä suurin lukema oli Sii Raasiassa 18.8. nähty 120 yksilön yöpymisparvi. Viimeinen muutti 20.9. Suo Jalkalassa.

Västaräkki *Motacilla alba*

Ensimmäiset kaksi yksilöä nähtiin aprilipäivänä Rautalammilla. Suurin massa keväältä oli 16.4. Maa Kinnulassa nähdyt 160 västiä. Syksyltä ilmoitettiin vain alle 100 yksilön päiväsummia. Onneksi kaksi havaintoa marraskuun alkupäiviltä ja 11.12. Iis Lapinniityssä nähty talvipinna kelpoinen lintu piristivät muuten köyhää loppuvuotta.

Tilhi *Bombycilla garrulus*

Alkuvuonna tilhi oli varsin harvalukuinen. Tammikuussa tehtiin 11 havaintoa 75 linnusta ja helmikuussa 9 havaintoa niinkään noin 75 yksilöstä. Maaliskuussa tilhet tai ornit alkoivat liikkua hieman vilkkaammin ja havaintoja kertyi kaikkiaan 26 ja joukkoon mahtui alkuvuoden suurin (35) parvi. Pikkuparvia liikehti aina toukokuun puoliväliin asti. Kesä- ja heinäkuulta kertyi 6 havaintoa, joista 4 Kaavilta. Syksyn eka vaeltelija nähtiin 4.8. Sii Vehkamäellä, mutta vasta syyskuun puolivälissä alkoi oikein kunnan meno ja syyskuun loppuun mennessä tehtiin 17 yli 100 linnun kuittaus. Suurimmat luvut olivat 24.9. Lap Kuvataidelukio 1000 p ja 30.9. Kuo Makaranlähde 800 p. Lokakuussa parvet alkoivat jo pienentyä ja 12.10. Sii Kihmulantiellä nähdyt 220 p olivat kuun parasta antia. Marraskuussa ilmoitettiin enää yksittäisiä lintuja ja 16.11. Vie Mykänlammen 43 p oli suurin parvi. Joulukuussa havaintojen määrä kasvoi hieman, mutta 27.12. Kuo Siikaniemenkadun 13 p oli ainut kahdella numerolla kirjoitettava parvi.

Koskikara *Cinclus cinclus*

Alkuvuodelta havaintoja 95 karasta ja parhaat kunnat olivat Kaa 18, Rau 14, Son 9, ja Ter 9. Kevään viimeinen 12.4. Kuo Rytkylä. Syksyn eka ilmoitus vasta marraskuulta: 2.11. Rau Nokistenkoski 3 p. Kaikkiaan loppuvuonna havaittiin noin 30 karaa.

Peukaloinen *Troglodytes troglodytes*

Kaksi ensimmäistä maaliskuun lopussa. Parhaat reviiirikertymät: Kuo Pieni Neulamäki 10 p, Kuo Vuorilampi 6 p, Maa Korkeakoski 6 p ja Kuo Puijo 5p. Vuoden viimeinen lähes talven puolella, eli 22.11. Lep Konnuskosket 1 p.

Rautiainen *Prunella modularis*

Saapumisenäytystä sivuvaava havainto 3.4. Lap Mäntylähti 1 p. Saapumisenäytys tehtiin muuten vuonna 2007 samaisella ruokinnalla. Muuten vuodesta ei sitten jäänyt mitään muisteltavaa rautiaisen osalta.

Punarinta *Erithacus rubecula*

Tammikuussa tehtiin peräti 3 havaintoa: 5.1. Kuo Jynkkä 1p, 9.1. Kuo Rauhalampi 1 p ja 27.1. Kuo Linnanpelto 1 p. Jynkän lintu taisi onnistua talvehtimisessa, sillä 7.3. samalla paikalla nähtiin yksinäinen lintu. Muuten tuli ja meni kuten ennenkin. Vuoden viimeinen 22.11. Kuo Sammalniemessä.

Sinirinta *Luscinia svecica*

Keväältä 6.5. – 23.5. kertyi havaintoja noin 20 yksilöstä. Näistä poimittakoon 20.5. Iis Nerohvirralla ikkunaan lentänyt ja lopulta museoon päätyntä lintu sekä 14.5. Kuo Oikopolulla kukkapenkkejä tutkinut lintu. Syyskuussa (2.9. – 30.9.) nähtiin niin ikään noin 20 sinirintaa.

Leppälintu *Phoenicurus phoenicurus*

Huhtikuussa kuusi yksilöä ja kaikki eri kunnissa, eikä Kuo ja Sii ole mukana listassa. Syksyn viimeinen kaikkien aikojen myöhäisin, eli vasta 16.11. Tämä yksilö havaittiin Kaa Sivakkavaarassa vanhan soraomontun rikkaruohokentällä.

Pensastasku *Saxicola rubetra*

Ensimmäiset vappuna kahdella paikalla, eli keskimääräistä aiemmin, mutta ennätykset eivät kuitenkaan paukkuneet. Syyspuolen suurin rypäs 3.8. Iis Haukilahti 20 p. Vuoden viimeinen 27.9. Kuo Heinälammintien teellä.

Kivitasku *Oenanthe oenanthe*

Syksyltä kaksi jälkijunaan jäänyttä. 27.10. Suo Metla 1 p ja lajin myöhästelyennätyksen tehnyt yksilö 3.11. Son Sukevalla.

Mustarastas *Turdus merula*

Talvehtivien mustarastaiden määrä laski selvästi edellisvuodesta. Kun vuonna 2007 pihabongauspäiviltä kertyi 55 havaintoa, niin nyt niitä oli vain 14 ja kaikki yksittäisiä lintuja.

Kaikkiaan nähtiin tammikuun alun - maaliskuun 11. päivän välillä vain 27 lintua. Maaliskuun lopussa nähtiin sitten lähes viisikymmentä yksilöä ja esimerkiksi Kuo Särkiniemessä (14.3) ja Nil Palonurmella (12.3.) ruokinnalla nähtiin kevään ekat mustarastat. Eli ei välttämättä ulkomailta tulleita, mutta jotain kulkijoita alkoi kuitenkin liikkua Savossa. Joulukuussa havaittiin 11 talven puolelle jäänyttä yksilöä, joista 7 nähtiin Kuopiossa.

Räkättirastas *Turdus pilaris*

Myös räksä oli lähes kateissa alkuvuonna,

tammii - helmikuussa nähtiin ainoastaan tusinan verran. Vain Iis keskustassa räksä viihtyi koristeomenapuun turvin pidempään, eli 20.11. – 6.3. 19.3. Kuo Siikalahdessa nähty saattoi olla jo muuttanut, mutta aprillipäivänä muutto käynnistyi oikein toden teolla. Suurimmat lukemat keväältä 24.4. Maa Lapinranta 300 p ja 27.4. Sii Vehkamäki 380 m. Syksyllä päästiin sentään yli tonnin muuttoon, eli 15.10. Maa Käärmelahti 1650 m. Joulukuussa nähtiin reilut 20 yksilöä, joista yli puolet Kuopiossa.

Laulurastas *Turdus philomelos*

Keväältä suurin päiväsumma oli 4 ja syksyltä 11, joten repikää siitä päämuuttoa. Onneksi lajista tehtiin kolme marraskuista havaintoa: 3.11. Lap Keskusta, 5.11. Kuo Särkiniemi ja Jua Pisankoski.

Punakylkirastas *Turdus iliacus*

Punakyljestä ilmoitettiin pari mukavampaa lukemaa: 16.4. Lep Nikkilänmäki 100 p ja 27.4. Sii Vehkamäki 320 m (sisältäen kaikki pikku turdukset). Kaksi viimeistä 2.11. Toinen Vrk Lehtoniemessä ja toinen Nil Palonurmessa.

Kulorastas *Turdus viscivorus*

Saapui jälleen kerran ennen laulu- ja punakylkirastasta. Kolme varhaisinta jo maaliskuussa. Muutto huipentui 27.4., jolloin Sii Vehkamäessä nähtiin 18 yksilöä. Vuoden viimeinen listaus Tiiraan tehtiin marraskuun ekan Sii Vehkamäessä, jolloin siellä nähtiin joko kaksi eri lintua tai sitten yksi ja sama kahteen kertaan. (Voi se huippustaijaringin tarkkaavaisuus herpaantua joskus.)

Ruokokerttunen

Acrocephalus schoenobaenus

Saapui jo 3.5. Maa Patalahdelle jäaden vain päivän tuloennätyksestään. Seuraavaa saatiinkin odottaa tasan viikko. Kuo Riistaveden Keskimmäiseltä ilmoitettiin 21 reviiiriä. Vuoden viimeinen 21.9. Sii Siltsalmessa.

Kultarinta *Hippolais icterina*

Vain 5 hippoa tänä vuonna. Kaa Karsikkovaaran (17.6.), Rau Ala-Konneveden (19.6.) linnut kuultiin vain yhtenä päivänä. Lep Nikkilänmäellä 23.5. – 13.6., Sii Hamulassa 4.6. – 21.6. ja Kuo Savilahdessa 26.5. – 14.7. viihdyttiin pidempään.

Hernekerttu *Sylvia curruca*

Vappuna neljällä paikalla. Viimeiset 21.9. Lep Nikkilänmäellä ja Kuo Savisaaressa.

Minkä linnun varpaat?

Vastaus seuraavalla sivulla.
TERO MIKKONEN

Pensaskerttu *Sylvia communis*

Vappuna Rau Rastunsuolla laulellut lintu teki saapumisennätyksen kahdella päivällä. Seuraavakin kuultiin varsin aikaisin eli 4.5. Jua Muuruvesi 1 p. Syksyn viimeinen jo 8.9. Kuo Haminalahdessa.

Lehtokerttu *Sylvia borin*

Ensimmäinen kuultiin 19.5. Vrk Lehtoniemessä, minkä jälkeen yleistyi parissa päivässä. Syksyltä kolme syyskuusta havaintoa, joista viimeinen 7.9. Kuo Petonen 1 p.

Mustapääkerttu *Sylvia atricapilla*

Talven ankaruus näkyy siinä, että mustapääkertusta ei tehty ainuttakaan talvihavaintoa ja vuoden eka nähtiin vasta 9.5. Lep Nikkilänmäellä. Reviirejä ilmoitettiin totutut parikymmentä, ja eniten Lep Nikkilänmäeltä, jossa niitä oli 7. Kolme talvipinnaksi kelpaavaa eli: Kar Pihkainmäki 1.12. 1 k p, Kuo Sammalniemi 29.11. – 14.12. 1 k p ja Lap Urheilukuja 8.12. - 4.1. 1 p.

Idänuunilintu *Phylloscopus trochiloides*

Iduleita kuultiin kaikkiaan 23 ja seuraavassa listaus kunnittain: Jua 1, Kaa 3, Kuo 6, Lep 4, Maa 1, Nil 1, Sii 3, Suo 1, Tuu 2 ja

Ves 1. Kuopion linnuista 3 kuultiin Puijolla. Maastopoikueet ilmoitettiin Kuo Puijolta ja Lep Nikkilänmäeltä. Vuoden viimeinen kuultiin 30.8. Ves Horontaipaleella.

Sirittäjä *Phylloscopus sibilatrix*

Ensimmäiset vappuna niin Kuopiossa kuin Lapinlahdella. Kuo Halmejoelta ilmoitettiin 6 reviiriä pikapiipahduksen satona. Paljonkohan sieltä olisikaan löytynyt tosi mielellä kartoitettaessa. Vuoden vika totutun aikaan 31.8. Lap Nerkoon kanavalla.

Tiltaltti *Phylloscopus collybita*

Suo Lempyyllä 10.4. kuultu tiputtelija oli 3 päivää kiireisempi kuin lajitoverinsa aiemmilta vuosilta. Huhtikuun puolella kuultiin kaikkiaan kolmisenkymmentä laulelijaa. Reviirejä ilmoitettiin n. 70, eli nokitusta edelliseen vuoteen tuli kymmenkunta. Lokakuulta 10 havaintoa, joista viimeinen 16.10. Kuo Haminalahdessa.

Pajulintu *Phylloscopus trochilus*

Kolme ensimmäistä havaittiin huhtikuun loppupäivinä. Vuoden viimeinen 1.10. Kaa Sivakkavaarassa.

Hippiäisestä – pajusirkkuun
Aarne Hagman

Hippiäinen *Regulus regulus*

Savisaari säilytti paikkansa piipertäjien muuton havainnointipaikkana. Suurin päiväsumma: 7.10. 279 S-W (30a). Syyskuul-

ta samalta paikalta: 23.9. 47 m, 24.9. 54 m, 30.9. 34 m. Poikuehavaintoja: 29.6. Lep Nikkilänmäki 1/1 + 4 juv vähintään, 10.7. Lap Lamminkäyrä 1ad +3 juv.

Harmaasieppo *Muscicapa striata*

Kevään ensimmäinen: 1.5. Kuo Hirvilahti 1 Ä. Syksyn viimeiset: 19.9. Iis Pöllösenlahti 1 p ja 21.9. Lep Nikkilänmäki 1 p.

Pikkusieppo *Ficedula parva*

Kaikki havainnot: 25.5. Suo Kapeensalo 1 Än, 26.5. Kuo Iso hautausmaa 1, 31.5. Tuu Kaavinjärvi Haapaniemi 2 pariutuneet Ä n pysrev, 3.6. Kuo Tervaruukki 1 Än, 4.6. Lep Mustinmäki 1 Ä, 8.-19.6. Kuo Jynkkä Jynkänniemi 1 k 2kv pysrev Än, 9.6. Kuo Vanhansahansaaren ls-alue 1 ä, 12.-13.6. Lep Rauvastenlahti Matonienmi 1 Än, 13.6. -17.7. Lep Rauvastenlahti Uusitalo 1 Ä var ja myöhemmin 1/1 + 5 juv, 17.6. Suo Jalkala 1 Ä, 18. -21.6. Rau jossain kunnan alueella 2 k Ä, 15.7. Kaa Kaavinjärvi emot+pesäpoikaset, 21.9. Kuo Kelloniemi 1.

Kirjosieppo *Ficedula hypoleuca*

Kevään ensimmäiset: 28.4. Rau Etelä-Saikari 1 p Ä, 28.4. Kuo Kettulanlahti 1k p.

Syksyn viimeiset: 29.7. Kuo Hautausmaa 9 1kv p+ 2n- puk p, 7.8.2008 Suo Valkeisenmäki 1k ad p.

Pyrstötiainen *Aegithalos caudatus*
Vaelluslintujen todellisia yksilömääriä paikkakunnittain tai kuukausittain on varsin mahdoton ynnäillä luotettavasti, koska samoista parvista lienee useita havaintoja eri paikoilta ja eri aikoina. Pitkäpyrstöpalloeroisia ynnännäillään tässä kuukausittain ja (suurimpia parvia mainiten). Tammi-helmikuun summa 66: (21.1. Vrk Sorsakosken tie 13); maaliskuulta yht summa 53 muutaman yksilön parvista. Pesimishavainto 3.5. Sii Siltasalmi 2 p pesänrakennuspuuhissa; ainoa poikashavainto: 17.7. Ka Niinivaara 2ad+4juv. Syyshavaintoja huomattavasti enemmän kuin 2007.

Syyskuun summa 59: (30.9. Maa Haatala 15); lokakuun summa 701: (28.10. Kuo Kurkiharju 31+9 2a, 5.10. Kaa Kortteinen, Kiiikarinmäki 20, 28.10. Kuo Vanuvuori 20); marraskuun summa 876: (7.11. Rau Joutenlampi 20, 24.11. Sii Siltasalmi 8+19, 1.11. Kaa Kaatranen 17); joulukuun summa 899: (6.12. Lep Konnuksenkanava 20, 7.12. Kuo Valkeislahdentie 18, 22.12. Kuo Rypysuo 18).

Hömötiainen *Parus montanus*
Ei merkittävää liikehdintää.

Lapintiainen *Parus cinctus*
Kaikkien havaintojen koonti: 20.1- 21.3. Rau Vaajasalmi Tyyrinvirta torni ruokinnalla 1-5 yks. joulukuun 2007 alusta lähtien; enimmillään a5, tammikuussa parhaimmillaan 3, helmi-maaliskuussa enää 1.

Lisäksi: 27.1. Maa Kinnulanlahti 1 p.

Töyhtötiainen *Parus cristatus*
Suurin määrä samalla paikalla: 27.1. Suo Kärkkääläntie 7. Pesintähavaintoja ei ilmoitettu.

Kuusitiainen *Parus ater*
Havaintoja jostain syystä kirjattu eniten tammikuulta. Muuttohavainto: 7.9. Maa Patalahti, vanha torni 6 m N. Pesimishavainto: 13.5.-4.8. Lep Nikkilänmäki pesivät pikkupöntössä kuusikon laidassa kahdesti peräkkäin.

Sinitiainen *Parus caeruleus*
Suurimpia keräymiä: 27.1. Kiu Rytty Oulunmäentie 48, 12.1. Lep Timolan tie 40, 9.1. Rau Etelä-Saikari 37. Muuttohavaintoja: 5.10. Sii Vehkamäki 26 S-NW, 12.10. Sii Siltasalmi 60 (42 NNW, 18 SSE).

Talitiainen *Parus major*
Suurimmat määrät samalta paikalta: 27.1. Iis Madesalmen kylä (3 eri ruokintaa) 62, 7.1. Kiu Rytty 35. Muuttohavaintoja: 5.4. Sii Vehkamäki 23 N-NE (6a, suurin a8), 4.10. Sii Vehkamäki 21 S, 12.10. Sii Siltasalmi 27 (25 NNW + 2 SSE).

Pähkinänakkeli *Sitta europaea*
Havaintoja yhteensä 13 yksilöstä ja kunnittain seuraavasti: Kuopio 6, Lapinlahti 1,

Varpaat ja kynnet kuuluivat räkättirastaan poikaselle.
TERO MIKKONEN

Aikainen lintu madon nappaa, tuumi kottarainen.
TERO MIKKONEN

Nilsia 1, Rautalampi 1, Suonenjoki 2, Tervo 1, Varpaisjärvi 1. S.asiaticaksi näistä oli määritetty: 24.10.-16.11. Maa Leppälahti/Päivärinne 1 p ja 6.11. Kuo Kipansalo 2 p.

Puukiipijä *Certhia familiaris*
Havaintoja läpi vuoden. Suurin määrä samalta alueelta: 14.6. Maa Korkeakoski 20 luontopolun (4 km) varrelta. Pesintähavaintoja: 4.6. Lep Mustinmäki 2ad + 3juv äskettäin pesästä läht, 16.6. Kiu Tyrsävä Kivipuro kaksi poikuetta vanhojen metsien suojelualueella.

Kuhankeittäjä *Oriolus oriolus*
Kevään ensimmäiset: 24.5. Sii Hamula Luvelahdentie 1k Ä, 26.5.2 Kuo Männistö 1 Än ja Kuo Riistavesi Kipansalontie 1 k p Ä. Kuopiosta edellisten lisäksi havaittiin 9 Ä. Kaikki havainnot muista kunnista: 11.7. Iis Ilomäki 1 Ä n, 30.5. Lapinlahti Tölvä 1 Ä n, 6.6. Lap Keskimäinen 1 Ä. Havain-

toja yhteensä siis 15 Ä.

Pikkulepinkäinen *Lanius collurio*

Ensimmäiset: 20.5. Kuo Kelloniemi kärki 1 k p, 23.5. Jua Rajapuro 1 k. Pariutuneista (k+n) 7 havaintoa. Poik/juv 9 merkintää, joista manittakoon mm: 19.7. Tuu Petäjämäki 2ad+4juv, 2.9. Kuo Silmäsuo 1 ad k +1ad n+3juv, 21.7. Lep Nikkilänmäki, Museotie 1kn ad var + 3 juv än, 21.7. Kaa Rauvantaipale 2 ad + 3 juv. Syksyn viimeiset: 13.9. Kuo Silmäsuo 1 kv p, 15.9. Kuo Silmäsuo 1 juv p.

Isolepinkäinen *Lanius excubitor*

Havaintoja tuli läpi vuoden pääosin yksittäisistä linnuista ympäri maakuntaa. Ilmoitetuista havainnoista on vaikea tunnistaa samoja yksilöitä, mutta havaintopaikkojen/aikojen perusteella tässä sitä on yritetty tehdä. Kunnittain tuli tällöin seuraavia summia (n, mukana myös poikuehavainnot): Iisalmi 18 yksilöä, Juankoski 6, Kaavi 14, Karttula 3, Keitele 1, Kiuruvesi 8, Kuopio 34, Lapinlahti 10, Leppävirta 13, Maaninka 28, Nilsia 2, Rautalampi 7, Rautavaara 3, Siilinjärvi 26, Sonkajärvi 10, Suonenjoki 25, Tervo 1, Tuusniemi 11, Varkaus 2, Vesanto 2, Vieremä 1. Todennäköisesti Atlaskartoitus tuotti useita poikuehavaintoja: 21.6. Suo Levä Kurkivuori 1 ad + 3 pm, 19.-23.6. Kaa Saarijärvi väh. 1ad+1juv,

29.6. Lep Mikkolanpelto 2 ad var + 2 juv, 28.6. Lep Naistenlahti 4 maastopoikue ja emo(t), 28.6. Tuu Kuivinniemi 2ad+3juv.

Närhi *Garrulus glandarius*

Suurimmat vaellukseen/muuttoon viittavat havainnot keväältä ja syksyltä: 1.5. Sii Vehkamäki 19 m (2 SE +8 E +9 S), 3.5. Sii Vehkamäki 8 m (4 E +2 SE+2 NW), 29.9. Sii kirkonkylä Ahmon pelto 7 m S, 4.10. Sii Vehkamäki 24 m NW (5a).

Kuukkeli *Perisoreus infaustus*

Kaikki havainnot kunnittain (yht 15 yksilöä) : 21.- 24.7. Iis Joutensuo 1 Än p, 16.11.- 26.12. Kaa Kortteinen Kiikarinmäki 1 p, 10.2. ja 21.3. Pie Kotajärvi 2 kiert, 27.1.- 9.3. Rau Soidinmäki 3 p, 25.10. Suo Jalkala Naavasuo 2 p, 15.10. Suo Oittilansalo 1 p, 25.12. Suo Jalkala Koivuranta 1 p (saattaa olla myös Naavasuo yksilöitä), 13.11. Tuu Ruskila 2 p, 13.7. Vrk Kangaslampi Louhijärven metsätie 2 pariutuneet ad Än pysrev.

Harakka *Pica pica*

Suurimmat ilmoitetut yksilömäärät: 15.10. Maa Käärmelahti 45 m/kiert (suurin a13 NW), 19.9. Kuo Riistavesi Leppäranta 43 p, 26.2. Kuo Niuvanniemi 30 p (kokoon-tuivat yöpymispaikalle, yöpyvät korkeiden pajujen muodostamassa tiheikössä), 15.3.

Suo Vedenpuhdistamo 20 p, 2.11. Lap Humpi 20 p.

Pähkinähakki *Nucifraga caryocatactes*

Havaintoja paikallisista ja kiertelevistä linnuista kertyi ympäri vuoden, eniten syyskuulta (23 havaintoilmoitusta) ja elokuulta (14).

Hakkeja ilmoitettiin tänä vuonna huomattavasti vähemmän kuin vuonna 2007, mutta useammasta kunnasta (liekö taas atlaksen ansioita).

Kunnittain, samoja havaintoja karsien ynnätään seuraavia yksilömääriä: Iisalmi 7, Juankoski 1, Kaavi 4, Karttula 3, Kuopio 18 (vuonna 2007 vastaava luku 68), Leppävirta 2, Maaninka 9, Nilsia 6, Pielavesi 1, Rautalampi 3, Siilinjärvi 9, Suonenjoki 10 (23.8. Suo Iisvesi koulu 4 p), Tervo 1, Varkaus 1, Varpaisjärvi 1.

Naakka *Corvus monedula*

Naakkoja ei ilmoitettu seuraavista kunnista: Karttula, Pielavesi, Rautavaara ja Tuusniemi.

Suurimmat määrät: 18.11. Kuopio Heinälammminrinne jätekeskus n 1000, 6.12. Iis jätekeskus 1000. Muuttaviksi tai muuten johonkin suuntaan lentäviksi ilmoitettuja eniten: 21.11. Vrk Päiviönsaari 550 WNW (5a), 31.10. Sii kirkonkylä 350 SE yöpymisparvi, 24.8. Sii Jälän pelto a210 SW.

Ilmoitetuissa pesimishavainnoissa on oma mielenkiintonsa: 24.5. Lep kk Siwa (kaupan vintillä), 9.6. Maa Patalahti (pöntössä), 18.6. Kaa kirkonkylä.

Mustavaris *Corvus frugilegus*

Talvehtimaan oli jäänyt: 23.12.2007-20.1.2008 Kuo Heinälamminrinne 1 ad p. Kevään ensimmäiset: 9.3. Kuo Heinälamminrinne altaat 1 ad p (lisäksi 1 2kv-frugi/nokivaris), 12.3. Suo Pappilanpelto 1 p. Maaliskuun summa 13 yksilöä (v 2007: 39) , joista mainittakoon: 18.3. Kuo Heinälamminrinne 6 p. Huhtikuun summa 15 (v 2007:13), joista mainittakoon: 8.4. Kuo Kuopionlahti 3 ad p ja 5.4. Suo Pappilanpelto 3 p. Toukokuulta yksi havainto (9.5. Kaa Kotakyläntie 3 p + 1 2kv p) ja kesältä ja syksyltä ei yhtään havaintoa.

Syksyinen sinirinta Kuopion Silmäsuolla. ILKKA MARKKANEN

Varis *Corvus corone cornix*

Suurimmat parvet: 6.12. Iis jätekeskus 1000 p, 3.2. Kuo Heinälamminrinne jätekeskus 600 p.
Muuttohavainto: 18.10. Sii Vehkamäki 52 m SW S (3a).

Korppi *Corvus corax*

Suurimmat kerääntymät: 24.3. Kuopio Heinälamminrinne jätekeskus 120 p, 17.8. Iisalmi jätekeskus 60 p, 10.1. Ter Äyskoski n 60 p.
Lentohavainto: 16.2. Kuo Neulamäki näkötorni 11a SSW ennen klo 12, 1NW klo13.10 eli lienevät olleet matkalla Heinälamminrinteelle.

Kottarainen *Sturnus vulgaris*

Kevään ensimmäiset: 30.3. Kuo Heinälamminrinne jätekeskus 1 p, 30.3. Kuo Oikopolku 1 p, 30.3. Kaa Melttunen 2 kiert.
Syksyn suurimmat parvet: 13.8.-16.8. Maa Kinnulanlahti 1000 p, 20.8.- 24.8. Maa Lapinranta-Lapinjärvi 500 p.

Marras-joulukuulta: 5.11. Iisalmi Kirma 5 p, 8.11. Kiu Rapakkojoki 1 p, 7.12. Vrk Huruslahti laituri 2 p.

Varpunen *Passer domesticus*

Suurimpia kerääntymiä: 26.1. Kuopio, Heinälamminrinne jätekeskus 80 p, 27.1. Lap Pajulahdentie 56 p, 25.2. Kuo Kettulanlahti 40 p, 27.1. Kuopio, Linnanpelto 40 p, 27.3. Kaa Luikonlahti 40 p.

Pikkuvarpunen *Passer montanus*

Levittäytymistä voidaan seurata kunnittain, kun verrataan tämän vuoden yksilömäärlukuja vuoteen 2006 ja 2007 (suluissa). Tähän kirjattu myös suurimpia paikkakoh-
taisia määriä.

Iisalmi 28 (18,23): 17.9. Iisalmi Savipelto 17 p; Juankoski 1 (0,0); Keitele 7 (0,2); Kiuruvesi 22 (0,8); 26.1. Kiu Pappilanjärvi 15 p ; Kuopio 188 (101,136): 24.8. Kuo Siikaniemi 26 (ennen näkemättä pikkuvarpusliikehdintää), 24.2. Kuo Heinälamminrinne n 20 p, 1.-4.10. Kuo Linnanpelto 13 p; Lapinlahti 16 (7,9); 27.10. Lap Urheilukuja 6 p; Leppävirta 10 (17,27): 21.5. Lep Kokoojatie 4 p; Nilsia 0 (0,4); Rautalampi 0 (0,1); Siilinjärvi 98 (153,137): 2.12. Sii kirkonkylä Vanha-Pappila 20 p, 25.12. Sii kirkonkylä Metsontie 15 p; Suonenjoki 150 (112,112): 9.1. Suo Valkeisenmäki Puolukkatie 70 p, 19.10. Suonenjoki Pappilanpelto 15 p; Tervo 0 (2,2); Tuusniemi 20 (0,2): 14.12. Tuu Anaski 12 p; Varkaus 23 (6,47): 16.7. Vrk Kuoppakangas 7 p; Vieremä 1 (0,0).

Peippo *Fringilla coelebs*

Peippoja jäi viime vuoden tapaan talvehtimaan monia. Tammi-helmikuussa yhteensä 28 yksilöä (viime vuonna 54) ja kunnittain seuraavasti: Iisalmi 5, Kaavi 2, Kiuruvesi 2, Kuopio 6, Maaninka 2, Rautalampi 2, Siilinjärvi 2, Suonenjoki 3, Varkaus 1, Varpaisjärvi 2, Vesanto 1.

Runsaasta talvehtimisesta johtuen on vaikea tulkita, mitkä ovat muuttuvia; kevään ensimmäiset: 1.3. Kiu Ratisentie 1 Ä, 12.3. Vrk Kommila 1 Ä.

Mittavimmat kevätmuutot ja kerääntymät: 12.- 13.4. Maa Keskimäinen Vesajoki n 600 -700 p.

Suurimmat syyshavainnot: 14.9. Kaa Luikonlahti 80 m S, 19.8. Kaa Niinivaara 50 kiert.

Marras-joulukuulta havaintoja 9 yksilöstä (v 2007 18 yksilöstä): Karttula 1, Siilinjärvi 2, Kuopio 3, Nilsia 2, Siilinjärvi 1.

Järripeippo *Fringilla montifringilla*

Talveksi (tammi-helmikuu) oli jäänyt: 27.1. Sii Vanha-Pappila 1 k p, 9.2. Kuo La-

perila 1 tp (ollut paikalla 3 viikkoa), 10.2. Kuo Jynkkä 1. Kevään ensimmäinen: 5.4. Sammalniemi 1 ä.

Suurimmat yksilömäärät keväällä: 27.4. Sii Vehkamäki 480 m (pääosa NE; max a70), 26.4. Suo Oittilansalon vanha kaatopaikka n 100 (6a) Suurimmat yksilömäärät syksyllä: 1.10. Son Sukeva 80 p, 21.9. Kaa Luikonlahti 60 m S.

Havainnot marras-joulukuulta: 1.11. Kuo Siikaniemenkatu 1 p, 1.-9.11. Maa Leppälahti 1 k p, 2.11. Iis Lumikonkatu 1 p, 1.11. Son Mäkikylä 1 p, 9.11. Lep Nikkilänmäki 1 k p, 15.11. Jua Pisankoski 1 n tp p.

Viherpeippo *Carduelis chloris*

Suurimmat kirjatut summat: 20.1. Kuo Heinälammrinne 180 p, 23.1. Kuo Haapaniemi 80 p, 17.2. Kaa Kortteinen 60 p.

Tikli *Carduelis carduelis*

Havaintoja läpi vuoden. Tiklien määrät ovat havaintoilmoitusten mukaan lisääntyneet viime vuodesta. Yksilömäärät kunnittain sekä suurimpia paikkakohtaisia (p) summia: Iisalmi 9 (5.9. Iis Kiviranta 4 p), Keitele 2, Kuopio n 347 (22.8. Kuo Siikaniemi 40 p, 26.8. Kuo Haapaniemi 38 p, 10.10. Kuo Silmäsuo 24 p), Lapinlahti 1, Leppävirta 2, Maaninka 3, Siilinjärvi 13 (26.12. Sii Toivala Ingman 4 p), Sonkajärvi 1, Suonenjoki 1, Varkaus 9 (26.10. Vrk Häyriälä 7 p), Varpaisjärvi 1.

Vihervarpunen *Carduelis spinus*

Vihervarpusia on havainnoitu aktiivisimmin tammi- ja huhtikuussa.

Suurimpia määriä ja muuttohavaintoja: 22.7. Kuo Huuhanmäki 150 p/kiert, 16.-25.9. Ves Horontaipale 100 kiert, 2.9. Kuo Itkonniemi 60 p, 2.9. Maa Käärrelahti 53 m (4a), 12.11. Kuo Savisaari 50 kiert, 26.7. Kuo Puijo Satulanotko 50 p (1a), 14.9. Maa Käärrelahti 48 m (2a).

Hemppo *Carduelis cannabina*

Kevään ensimmäiset: 1.4. Ves Horontaipale 1 m, 3.4. Kuo Vasikkasaari 1 m E. Huh-

Pyrstötiainen on lutunen lintu.
TERO PELKONEN

Suomen kanarialintu eli vihervarpunen.
JUHA POUTANEN

tikuulta havaintoja 7 paikalta (9 yksilöä), touko- kesäkuulta 4 paikalta (7 yks.). Kesältä mainittakoon: 5.7. Sii Särkiharju 2 ad p + 2 pm p. Syksyn ainoat havainnot: 6.9. Rau Koukkulampi 1 p ja 19.10. Sii Oulunmäki 1 p.

Vuorihemppo *Carduelis flavirostris*

Kaikki havainnot: 11.3. Kuo Kumpusaari 1 k tp pä nous m NNW, 9.4. Suo Oittilansalon vanha kaatopaikka 1 p, 20.-22.4. Iis Luuniemi 8-9 p, 15.10. Kuo Savisaari 5 nous S, 5.11. Iis Luuniemi 2 p, 15.11.2008 Kuo Pirtin täyttömäki 1 p, 6.-13.12. Iis kaatopaikka 1 p.

Urpainen *Carduelis flammea*

Vaelluslintujen todellisia yksilömääriä paikkakunnittain tai kuukausittain on varsin mahdoton ynnäillä luotettavasti, koska samoista parvista on useita havaintoja eri paikoilta ja eri aikoina. Tässä on ilman mitään karsintaa laskettu raakasti yhteen kaikkien havaintojen kuukausisummat. Suluissa on mainittu ko. kuukauden suurimpia yksilömääriä ja muuttosummaa: tammikuu 1103 (27.1. Kuo Saaristokaupunki Lehtoniementie 150 p, 1.1. Sii kirkonkylä Siilinjoki 70 p); helmikuu 729 (10.2. Sii Musti 90 p); maaliskuu 1213 (23.3. Kuo Sammalniemi n 100 p, 15.3. Kaa Kortteinen Kiikarinmäki 80 p); huhtikuu 450 (6.4. Kuo Sammalniemi n. 200 p enimmillään yhtä aikaa ruokinnalla, 15.4.

Kuo Neulamäki näkötorni 40 kiert/m); toukokuu 6; kesä- elokuulta ei havaintoja; syyskuu 49 (30.9. Suo Iisvesi Iisvedenraitti n 20 p); lokakuu 1215 (17.10. Sii Siltasalmi 225 m NW-W-SW 6a, 30.10. Kuo Savisaari 150 m, 5.10. Sii Vehkamäki 115m W 4a); marraskuu 869 (27.11. Kuo Maljalampi 110 kiert, 2.11. Suo Oittilansalon vanha kaatopaikka 80 p, 27.11. Iis Marjahaka 80); joulukuu 657 (6.12. Kuo Neulalahti 60 p, 10.12. -20.1.2009 Sii kirkonkylä Metsontie 60 p, 14.12. Kuo Itkonniemi uimaranta 60 p).

Tundraurpiainen

Carduelis homemanni

Kevätalvelta varsin runsaasti havaintoja: tammikuu 4 yksilöä, helmikuu 17, maaliskuu n 40, huhtikuu n 30. Useamman yksilön havaintoja tammi-huhtikuulta: 10.3.-17.4. Le Nikkilänmäki Museotie 6 p, 13.4. Son Mäkikylä 5 p, 16.3. Kaa Kortteinen 2 k ad p + 3 n-puk p. Kesältä ei yhtään havaintoa. Marraskuulta yksi havainto ja joulukuulta ilmoitettu 7-8 yksilöä.

Kirjosiipikäpylintu

Loxia leucoptera

Kaikki havainnot: 3.6. Kiu Teeriperä Rasinsuo 3 k ad p, 4.8. Sii Vehkamäki 1 k m SE, 12.8. Kuo Neulamäki näkötorni 1 m SE, 2.9. Kuo Silmäsuo 3 m SW, 2.11. Kuo Julkula 2 kiert.

Pikkukäpylintu *Loxia curvirostra*

Yksilösumat kuukausittain ja suurimmat havaintokohtaiset määrät (suluissa vuoden 2007 vastaava luku); tammikuu 0 (v 2007:71); helmikuu 1 (51); maaliskuu 0 (60); huhtikuu 15 (15): 2.4. Sii Arabia 6 p; toukokuu 75 (81): 17.5. Kuo Kelloniemi 25 m W, 24.5. Kaa Niinivaara 22 kiert (a1); kesäkuu 186 (38): 1.6. Kuo Niuvanniemi 50 NW, 12.6. Sii Hannonmäki-Koivumäki n 80 m N-W (6a); heinäkuu 0 (15); elokuu 20: 7.8. Rva Tiilikajoki n 20 kiert ; syyskuu 26: 5.9. Kaa Vaikkojoki Särkijärvi 14 p (1a); lokakuu 13: 13.10. Kuo Silmäsuo 8 m NNW; marraskuu 17: 6.11. Kuo Kipansalo 10; joulukuu 0.

Isokäpylintu *Loxia pytyopsittacus*

Kaikki havainnot 11 yksilöä (vuonna 30 yks): 25.-26.4. Son Vahtisuo 2 pariutuneet p, 3.5. Rva Sotinpuron ampuma-alue Harakkasuo 1 kiert, 12.-13.6. Lep Rauvas-tenlahti Matoniemi 6 p 1 a, 8.7. Kuo Puijo Pihlajaharju 1 k ad p nous, 30.9. Kuo Hautausmaa 1 m.

Sii Mikka 1 p; 10.6. Vrk Kuvansantie 1 Ä, 14.6. Vie Honkajärvi 1 p. Syksyn viimeiset: 17.8. Iis Ahmo 1 p, 20.8. Maa Keskimäinen 2 +1kv p.

Pohjansirkku *Emberiza rustica*

Kevään ensimmäiset: 2.5. Rva Lapinjärvi 1 p Ä, 3.5. Rva Sotinpuron ampuma-alue 1 Ä. Toukokuulta havainnot 5 yksilöstä ja kesäkuulta 9 yksilöstä (näistä mainittakoon: 18.6. Lep Varsolampi 1 haalimassa ruokaa poikasille, 20.6. Kiu Mykkäspä Heinäsuo 2 pariutuneet p var). Elokuulta havainto yhdestä yksilöstä ja syyskuulla tavattu 4 yksilöä (viimeisin: 20.9. Maa Lapinranta lintulava 1 p).

Pajusirkku *Emberiza schoeniclus*

Kevään ensimmäiset: 2.4. Vie Saarinen 2 p, 3.4. Kuo Silmäsuu 1 m. Kevään suurimmat määrät: 27.4. Vie Heinäjärvi 15 p, 11.5. Kuo Riistavesi Keskimäinen 15 re-viiriä. Syksyn suurimpia summia: 20.9. Sii Raasio länsiliete (27 reng) n50 p+m, 14.9. Maa Käärmelahti 22 m. Syksyn viimeiset: 19.10. Kuo Riistavesi Talvilahdentie 1 p, 28.10. Kuo Petonen täyttömäki 1 p.

YÖLAULAJAT POHJOIS-SAVOSSA 2008

Hannu Kärkkäinen

Maakuntamme sijaitsee monien tämän katsauslajien kohdalla pohjoisimpana esiintymisalueena ja siten monille lintuharrastajille yölaulajaretket ovat ns. ”must”-juttuja tämän harrastuksen sisällä. Tässä katsauksessa käydään läpi näiden yölaulajaretkien satoa kesän 2008 osalta. Edellinen katsaus käsitti vuoden 2007 kesän (Kärkkäinen 2010?) ja sitä edellinen kesän 2006 (Kärkkäinen 2007). Tämä yölaulajakatsaus on järjestyksessään siis kolmas vain yhden vuoden käsittävä katsaus. Tässä katsauksessa käsitellään vain kaulushaikaran, luhtakanan, luhtahuitin, ruisrääkän, satakielen, pensas- ja viitasirkkalinnun sekä ryti-, luhta- ja viitakerttusen havainnot. Harvinaisten yölaulajien, kuten viiriäisen, rastaskerttusen tai viirusirkkalinnun mahdolliset havainnot kuuluvat harvinaisuus-katsauksen piiriin.

Vuoden 2008 havaintomateriaalin osalta erityishuomion ansaitsevat mm. luhtakanan upea uusi esiintymisenäytös, luhtakerttusen ennätystä sivuva esiintyminen sekä ruisrääkän toiseksi paras esiintyminen maakunnassamme.

Olen esitellyt kunkin lajin havaintomäärät seutukunnittain sekä kunnittain. Näin alueellinen jakautuminen lajien kohdalta tulee selvemmin näkyviin. Lisäksi kunkin

lajinimen jäljestä löytyy kunkin lajin havaintomäärät vuosittain 2000-luvun osalta sekä tieto havaintoennätysvuodesta (e).

Pohjois-Savon maakunta on jaoteltu viiteen (5) alueeseen, joiden kuntien määrä sekä alueen pinta-ala ovat hyvin erilaisia, mutta ne muodostavat selkeitä alueellisia kokonaisuuksia.

Pohjois-Savossa oli vuonna 2007 23 kuntaa, jotka on jaettu seuraavalla tavalla seutukuntiin:

Varkauden seutukunta (2 kuntaa) :

Varkaus (Vrk, sisältää Etelä-Savoon kuuluneen entisen Kangaslammin kunnan (Kan) vuoden 2005 alusta), Leppävirta (Lep).

Kuopion seutukunta (4 kuntaa):

Kuopio (Kuo, sisältää entisen Vehmasmäen kunnan (Veh)), Siilinjärvi (Sii), Maaninka (Maa), Karttula (Kar).

Sisä-Savo (4 kuntaa):

Suonenjoki (Suo), Rautalampi (Rau), Vesanto (Ves), Tervo (Ter).

Koillis-Savo (5 kuntaa):

Nilsia (Nil), Tuusniemi (Tuu), Kaavi (Kaa), Juankoski (Jua), Rautavaara (Rvr).

Ylä-Savo (8 kuntaa):

Iisalmi (Iis), Lapinlahti (Lap), Kiuruvesi (Kiu), Keitele (Kei), Pielavesi (Pie), Varpaisjärvi (Vjä), Sonkajärvi (Son), Vieremä (Vie).

KIITOKSET

Haluan kiittää kaikkia havaintojen ilmoittajia jälleen merkittävästä työstä Pohjois-Savon yölaulajien kartoittamiseksi sekä erityiskiitokset Jarmo Yliuomalle, joka lähetti jälleen koosteen taulukkomuodossa tämän katsauksen lajeista.

Kaulushaikara *Botaurus stellaris*

[00-36; 01-27; 02-39; 03-46; 04-44; 05-106; 06-68; 07-80; 08-75; e05-106]

”Bottaa” tavattiin 75 puhaltajan voimin, joten havaintomäärä on historian kolmanneksi paras ennätysvuoden 2005 ja toiseksi parhaan 2007 jälkeen. Huhti-toukokuun muuttajahavainnot lisäävät loppusummaa melko paljon, joten todellinen revierimäärä maakunnassamme jää tätä pienemmäksi.

Laji saapui tavanomaiseen aikaan huhnikuun alkupäivinä. Ensimmäinen havainto koski kahta yksilöä, jotka seisivat harvasa ruovikossa vanhalla revierillä: 4.4. 2 p Lap Tölvä (Naarvanjoki). Toinen havainto tehtiin seuraavana päivänä Iisalmesta: 5.4. 1 p Iis, Kihlovirta, jonne ilmestyi toinen yksilö seuraavana päivänä 6.4 2 p. Varkauden perinteisillä pesimäpaikoille laji ennätti myös varhain, 6.4. 1 p Vrk Ruokojärvi. Viimeinen havainto erittäin myöhäinen: 6.10. 1 ä p Kuo Riistavesi Kuukka. Havainto on kolmanneksi myöhäisin maakunnastamme. Lisäksi elokuulla tehtiin lajista yksi havain-

to paikallisena olleesta yksilöstä: 21.8. 1 p Lap Onkivesi, Jussilansaari.

Haikara havaittiin 17 kunnan alueella (v. 2007 18 kuntaa) ja Kuopio piti edellisvuoden keulapaikan 12 yksilön voimin. Iisalmi kiilasi edellisvuoden kakkosen Lapinlahden ohitse 10 yksilön voimin Lapinlahden jäädessä 9 yksilöön. Varkauden seudulla koettiin rajuihin pudotus edellisvuoteen, sillä havainnot puolittuivat. Sen sijaan Ylä-Savon alueella havainnot lajista lisääntyivät ainoana alueena (23 > 28) maakunnassamme ja erityisesti Kiuruveden kunnan osalta kasvu oli edellisvuoden yhdestä (1) kuu-

teen (6) yksilöön.

Yksilömäärät kunnittain (17 kuntaa / 75, 4.4. – 30.9.):

Varkauden seutukunta (6): Vrk 5 (Kan 0), Lep 1.

Kuopion seutukunta (29): Kuo 12 (Veh 2), Sii 8, Maa 8, Kar 1.

Sisä-Savo (7): Suo 2, Rau 2, Ves 2, Ter 1.

Koillis-Savo (5): Nil 3, Jua 2.

Ylä-Savo (28): Iis 10, Lap 9, Kiu 6, Kei 2, Vjä 1.

Luhtakana *Rallus aquaticus*

[00-2; 01-3; 02-2; 03-4; 04-2; 05-3; 06-2; 07-6; 08-13; e08-13]

Tätä katsausvuotta tullaan kenties muistamaan pitkään maakunnassamme, sillä tämä rantakana teki toisena vuotena peräkkäin esiintymisenäytöksensä. Nyt päästiin kertaheitolla uudelle kymmenluvulle, kun laji reilusti tuplasi esiintymisensä: 13 yksilöä 7 kunnan alueella. Laji havaittiin maakuntamme kaikissa seutukunnissa katsausvuonna. Kuitenkaan uusia kuntalisäyksiä luhtakanan esiintymiselle ei saatu runsaasta esiintymisestä huolimatta. Viimeinen kuntalisäys tälle lajille on toistaiseksi Tuusniemi v. 2005.

Nyt lajia on havaittu maakunnassamme laskelmieni mukaan 14 kunnan alueella ja lähes 100 yksilön voimin vuoden 1957 tapahtuneen ensihavainnon jälkeen. Maaninka ohitti kaikkien aikojen havaintotilastossa Kuopion ja Maaningalla on nähty katsausvuosi mukaan luettuna 32 luhtakanaa Kuopion 31 vastaan. Kuopion seutukunnan alue on maakunnassamme ylivoimaisesti lajin parasta esiintymisaluetta ja Maaningan tämän vuoden kokonaismäärä on sekin uusi ennätys yhden kunnan alueelta (6 lintua). Myös Maaningan Patalahden 5 yksilöä on suurin yhden paikan kerääntymä maakunnastamme. Kenties on syytä vielä huomioida, että laji tavattiin vasta toisen kerran sekä Karttulassa että Nilsissä unohtamatta kolmatta havaintoa Suonenjoelta.

Laji saapui maakuntaamme huhnikuun lopulla; 28.4. 1 Ä p Maa Patalahti. Seuraavana päivänä toinen lintu tavattiin saman

kunnan alueelta: 29.4. 1 Ä p Maa Lapinranta. Lisäksi samana päivänä Maaningan Patalahdella kuultiin jo kaksi (2) lintua. Viimeinen havainto tehtiin varoitusuuttoa äänelleestä yksilöstä elokuun loppupuolella: 20.8. 1 Ä Maa Patalahti.

Havainnot kunnittain (7 kuntaa / 13, 28.4. – 20.8.):

Varkauden seutukunta (1): Vrk 1 (Kan 0).

Kuopion seutukunta (9): Kuo 2, Maa 6, Kar 1.

Sisä-Savo (1): Suo 1.

Koillis-Savo (1): Nil 1.

Ylä-Savo (1): Iis 1.

Luhtahuitti *Porzana porzana*

[00-25; 01-24; 02-25; 03-18; 04-10; 05-15; 06-17; 07-8; 08-13; e84-74]

Huittailijoiden määrä lähti aallon pohjasta hieman nousuun ja lajia havaittiin sama määrä kuin luhtakanaja eli 13 yksilöä 8 kunnan alueella. Alhaisesta havaintomäärästä huolimatta lintuja havaittiin kaikkien seutukuntien alueella. Maaningan alueella havaittiin kaiken kaikkiaan 5 huittia.

Ensimmäinen yksilö tavattiin 28.4. 1 Ä Maa Patalahti eli samana päivänä ja samassa paikassa kuin vuoden ensihavainto luhtakanasta. Toinen yksilö tavattiin samalta paikalta 2.5. 2 Ä Maa Patalahti. Vuoden viimeiset havainnot huitista tehtiin 14.7., jolloin Iisalmen Etelälahdessa olleet kaksi lintua kuultiin viimeisen kerran, Myös yksi huitti oli äänessä Siilinjärven Rissalassa samana päivänä.

Havainnot kunnittain (8 kuntaa / 13, 28.4. – 14.7.):

Varkauden seutukunta (1): Vrk 1 (Kan 0).

Kuopion seutukunta (6): Sii 1, Maa 5.

Sisä-Savo (2): Suo 1, Ves 1.

Koillis-Savo (1): Nil 1.

Ylä-Savo (3): Iis 2, Kiu 1.

Ruisrääkkä *Crex crex*

[00-505; 01-109; 02-137; 03-50; 04-50; 05-40; 06-65 ; 07-125; 08-183; e00-505]

Ruisräökkien havaintojen kasvu jatkuu jo kolmatta vuotta peräkkäin vuoden 2005 meneillään olevan vuosikymmenen alhaisimman havaintomäärän jälkeen. Katsausvuoden tulos oli koko historian sekä vuosikymmenen toiseksi paras peräti 183 raksuttajalla. Ensimmäinen ja toinen rääkkä havaittiin samana päivänä 27.5. 1 Ä Suo Telkko ja 1 Ä Iis Pieni Multamäki. Edellä mainittujen kahden kunnan lisäksi rääkkiä havaittiin toukokuun puolella myös Kuopiossa, Siilinjärvellä sekä Nilsiässä. Syyskesällä rääkkiä tavattiin muutama otteeseen: 1.-2.8 Sii Raasio Länsiliettelä kuuluu raksuttaja Kolmisopen kylän suunnalta. 7.8. rääkkä äänteli Sii, Koivusaari,

Vehkapuro ja vielä 4.9. yksittäinen lintu pakeni kulkuväylän niittäjää Kuo Silmäsuolla. Viimeksi mainittu havainto oli vasta seitsemäs havainto lajista syyskuulta. Aiemmat syyskuun havainnot lajista on vuosilta 1973 (1), 1989 (1) ja 2000 (4). Lintuja havaittiin 21 kunnan alueella ja kuntasarjan ylivoimainen ykkönen oli tällä kertaa Siilinjärvi 28 rääkällä Maaningan jäädessä 27 ja Kuopio 26 rääkkään. Alueellinen jakaantuminen oli varsin tasaista lukuun ottamatta Varkauden seutukuntaa, jonka havaintomäärät tippuivat edellisvuoteen nähden. Kuopion seudun ylivoima jatkui, mutta varsin tasaisesti lajia tavattiin niin Ylä-Savon kuin Sisä- ja Koillis-Savon alueilla.

Havainnot kunnittain (21 kuntaa / 183, 27.5. – 4.9.):

Varkauden seutukunta (6): Lep 6.

Kuopion seutukunta (83): Kuo 26 (Veh 5), Sii 28, Maa 27, Kar 2.

Sisä-Savo (31): Suo 17, Rau 2, Ves 5, Ter 7.

Koillis-Savo (29): Nil 8, Tuu 2, Kaa 6, Jua 10, Rvr 3.

Ylä-Savo (34): Iis 8, Lap 12, Kiu 2, Kei 6, Pie 1, Vj 3, Son 2.

Satakieli *Luscinia luscinia*

[00-62; 01-39; 02-47; 03-68; 04-37; 05-52; 06-59; 07-45; 08-46; e90-91]

Taiturimaisen laulajan yksilömäärä noudatteli edellisvuoden tasoa ja katsausvuonna havaittiin 46 laulajaa 13 kunnan alueella. Laji havaittiin siis edellisvuotta useammassa kunnassa. Ensimmäinen satakieli havaittiin jälleen Varkaudessa ja lintu havaittiin kaksi päivää edellisvuotta aikaisemmin: 15.5. 1 Ä Vrk Lehtoniemi. Toisen saapujan havainto tehtiin viisi (5) päivää myöhemmin: 20.5. 1 Ä Lep Nikkilänmäki. Tästä Nikkilänmäellä viihtyneestä linnusta tehtiin myös vuoden viimeinen havainto 28.6.

Kuopiossa havaittiin edellisvuosien tapaan eniten laulajia, 11 lintua. Varkauden laulajasaldoksi saatiin seitsemän (7) laulajaa. Ainoastaan Varkauden seutukunnan alueella havainnot lajista lisääntyivät edellisvuoteen.

Havainnot kunnittain (13 kuntaa / 46, 15.5. – 28.6.):

Varkauden seutukunta (9): Vrk 7 (Kan 0), Lep 2.

Kuopion seutukunta (24): Kuo 11 (Veh 0), Sii 6, Maa 6, Kar 1.

Sisä-Savo (4): Suo 3, Ves 1.

Koillis-Savo (5): Nil 3, Jua 1, Vj 1.

Ylä-Savo (4): Iis 2, Kei 2.

Pensassirkkalintu

Locustella naevia

[00-40; 01-30; 02-25; 03-22; 04-31; 05-32; 06-24; 07-38; 08-27; e97-45]

Tämän pirusijän kohdalla palattiin hieman tavanomaisimpiin lukemiin edellisvuoden erinomaisesta tuloksesta. Nyt havaittiin 27 yksilöä 14 kunnan alueella. Laji saapui päivää aiemmin kuin edellisenä vuonna: 23.5. 1 Ä Maa, Patalahti. Lähellä tämän varhaisimman saapujan paikkaa havaittiin myös vuoden viimeinen havainto, sillä laji oli äänessä 29.7. Kevään toinen havainto lajista saatiin vielä toukokuun puolella: 31.5.2008 Lep Nikkilänmäki.

Lajista tehtiin heinäkuussa edellä jo mainitun myöhäisimmän havainnon lisäksi kolme (3) muuta havaintoa ja erikoista näistä oli se että kaikki kolme havaittiin samana päivänä: 13.7. 1 Ä Iis Koukumpuro, 1 Ä Kuo Silmäsuo ja 1 Ä Sii Vehkasuo.

Laji havaittiin kaikkien seutukuntien alueella ja tällä kertaa Ylä-Savo ja Kuopio jakoivat seutukunta-sarjan voiton seitsemällä sirusijällä. Kuopion seudulla oli selvästi heikompi esiintyminen. Lapinlahti otti keulapaikan kuntasarjassa neljällä (4) havainnolla Suomenjoen jäädessä kakkostilalle kolmella (3) linnulla.

Havainnot kunnittain (14 kuntaa / 27, 23.5. – 29.7.):

Varkauden seutukunta (4): Vrk 2 (Kan 0), Lep 2.

Kuopion seutukunta (7): Kuo 2 (Veh 0), Sii 2, Maa 2, Kar 1.

Sisä-Savo (3): Suo 3.

Koillis-Savo (6): Nil 2, Jua 2, Rvr 2.

Ylä-Savo (7): Iis 1, Lap 4, Kiu 1, Kei 1.

Viitasirkkalintu *Locustella fluviatilis*

[00-8; 01-6; 02-8; 03-5; 04-3; 05-15; 06-15; 07-16; 08-8; e99-18]

Kolmen hyvän vuoden jälkeen ”Fluvarien” määrä puolittui edellisvuoteen nähden ja ensimmäisen saapujan havaitseminen kesäkuulla on yleensä merkki heikommasta esiintymisestä. Lajia havaittiin viiden (5) kunnan alueella 8 linnun voimin ja havainnot ilmoitettiin kaikista seutukunnista lukuun ottamatta Ylä-Savo. Osat vaihtuvat kuntakisassa, sillä edellisvuoden kakkonen Varkaus vei kuntakisan voiton kolmella (3) raksuttajalla edellisvuoden kärjen Kuopion jäädessä kahteen (2) lintuun.

Ensimmäinen raksuttaja havaittiin vasta 9.6. 1 Ä Var Könönpelto, joka havaittiin vielä kuun lopulla 29.6. paikalla. Toinen ja kolmas lintu havaittiin myös saman kunnan alueella: 12.6. 1 Ä Var Taipale ja 12.6. 1 Ä Var Ruokolahti. Viimeinen havainto lajista tehtiin heinäkuun alussa, kun 1.7. 1 Ä Kuo

Vehmersalmi Kuoppaharju.

Havainnot kunnittain (5 kuntaa / 8, 9.6. – 1.7.):

Varkauden seutukunta (4): Vrk 3, Lep 1.

Kuopion seutukunta (2): Kuo 2 (Veh 1).

Sisä-Savo (1): Suo 1.

Koillis-Savo (1): Kaa 1.

Ylä-Savo (-).

Ryतिकerttunen *Acrocephalus scirpaceus*

[00-6; 01-5; 02-3; 03-1; 04-1; 05-2; 06-0; 07-3; 08-1; e89-13]

Skirppi pitäisi julistaa westernien tyyliin ”wanted”-lajiksi, sillä lajista tehtiin vain yksi havainto Kuopiosta: 20.5. – 21.5. 1 Ä Kuo Pöksänlampi. Laji siis havaittiin samana päivänä kuin edellisvuonna.

Havainnot kunnittain (1 kuntaa / 1, 20.5. – 21.5.):

Varkauden seutukunta (-).

Kuopion seutukunta (1): Kuo 1.

Sisä-Savo (-).

Koillis-Savo (-).

Ylä-Savo (-).

Luhtakerttunen

Acrocephalus palustris

[00-7; 01-12; 02-4; 03-7; 04-8; 05-8; 06-7; 07-7; 08-13; e89/08-13]

Tämä vähälukuinen Afrikassa talvehtiva kerttunen yllätti esiintymisellään ja nyt sivuttiin vuoden 1989 esiintymisennätystä 13 yksilön voimin. Meneillään olevan vuosikymmenen paras vuosi oli tätä ennen v. 2001, jolloin lajia havaittiin 12 yksilöä. Lajia tavattiin kolmen yksilön voimin Kuopiossa, Leppävirralla ja Suonenjoella. Varkauden ja Kuopion seutukunta sai molemmat saman saldon viidellä (5) yksilöllä.

”Palu” havaittiin ensi kerran samana päivänä kuin edellisenä vuonna eli 25.5. 1 Ä Kuo Linnanpelto. Tämä Maljalammen ympäristössä ollut lintu sivusi täten toiseksi aikaisinta saapumispäivää. Toinen havainto oli vielä toukokuun puolella vattuvillelmiltä: 29.5. 1 Ä Lep Savonniementie. Viimeinen havainto tehtiin heikosti laulaneesta, mutta pidempään paikalla olleesta linnusta: 12.7. 1 Ä Kuo Kumpusaari. Tätä taiturimaista lurittelijaa ei havaittu katsausvuonna Koillis- ja Ylä-Savon alueilla.

Havainnot kunnittain (5 kuntaa / 13, 25.5. – 12.7.):

Varkauden seutukunta (5): Var 2 (Kan 0), Lep 3.

Kuopion seutukunta (5): Kuo 3 (Veh 0), Maa 2.

Sisä-Savo (3): Suo 3.

Koillis-Savo (-).

Ylä-Savo (-).

Viitakerttunen

Acrocephalus dumetorum

[00-46; 01-57; 02-27; 03-39; 04-61; 05-152; 06-171; 07-156; 08-152; e06-171]

”Dumareita” havaittiin lähes edellisvuoden määrä ja vuoden 2005 tulosta sivuttiin 152 kerttusen voimin 14 kunnan alueella edellisvuoden 18 kunnan sijaan. Kuntakisan voiton vei hyvän loppukirin myötä Leppävirta 40 linnulla vakio-ykkösen Kuopion jäädessä 39 dumariin. Kenties yllättävää oli myös kuntasarjan kolmosen, Suonenjoen tulos: 24 lintua. Kuopio seutukuntana tosin säilytti ykkössijansa 59 linnun voimin, mutta Varkauden seutukunta 49 linnun voimin oli hyvä kakkonen. Havainnot lajista vähenivät eniten Ylä-Savon alueella edellisvuodesta (13 > 7) ja Koillis-Savossa (22 > 13).

Katsauskesän aikana nähtiin nuoria lintuja Leppävirralla, Suonenjoella ja Varkaudessa. Leppävirralla ainakin kolme (3) poikuetta, Suonenjoella yksi-kaksi (1-2) poikuetta ja Varkaudessa yksittäinen nuori lintu ilmeisesti jo muutonaloituspuuhissa (?). Myös Kuopiossa havaittiin pariskunta pesän rakennuspuuhissa.

Laji saapui maakuntaamme normi-aikaan, sillä ensimmäinen tavattiin toukokuun loppupuolella: 27.5. 1 Ä Kuo Savilahti. Seuraavat havainnot lajista tehtiin kaksi päivää myöhemmin: 29.5. 1 Ä Kuo Neulalahti, 1 Ä Lep Savonniementie ja 1 Ä Nil Palonurmi. Kesän viimeinen oli 30.7. Varkauden Leh-toniemessä havaittu nuori lintu. Lajista on

Nuori viitakerttunen.

HANNU KÄRKKÄINEN

ainoastaan kaksi elokuun havaintoa alueeltamme vuosilta 1987 Nilsiästä ja 1999 Kuopiosta. Suuria keskittymiä ei tällä kertaa havaittu, mutta Suonenjoen Kopolassa 4 laulavaa pienellä alueella, Leppävirran Savonniementiellä ja Suonenjoen Hulkkolassa oli molemmissa 2-3 paria.

Havainnot kunnittain (14 kuntaa / 152, 27.5. – 30.7.):

Varkauden seutukunta (49): Vrk 9 (Kan 0), Lep 40.

Kuopion seutukunta (59): Kuo 39 (Veh 2), Sii 13, Maa 3, Kar 4.

Sisä-Savo (24): Suo 24.

Koillis-Savo (13): Nil 1, Kaa 7, Jua 4, Rvr 1.

Ylä-Savo (7): Iis 3, Lap 3, Vjä 1.

Kirjallisuus

Kärkkäinen, H. 2007: Yölaulajat 2006. – Siivekäs 56/28.vsk:28-29

Kärkkäinen, H. 2006: Yölaulajat Pohjois-Savossa 2004-2005. – Siivekäs 55/27.vsk:13-17

Parkko, P. & Väänänen, V.-M. & Lammi, E. 2005: Kaulushaikaraseuranta onnistui yli odotusten – Suomessa tuhat reviiä. – Linnut vuosikirja 2005: 4-8.

Lähdesmäki, A. 2004: Yölaulajat Pohjois-Savossa 1999-2003. – Siivekäs 53/25.vsk:16-21

Rissanen, E. 2001: Pohjois-Savon linnuston faunistinen katsaus 1998. – Siivekäs 22:4-15.

Ruokolainen, K. & Rissanen, E. 2000: Pohjois-Savon linnuston faunistinen katsaus 1997. – Siivekäs 21 (1):20-31.

Ruokolainen, K. 1999: Pohjois-Savon linnuston faunistinen katsaus 1996. – Siivekäs 20 (1):8-21.

Ruokolainen, K. & Kauppinen, J. (toim.) 1999: Kuopion ja Pohjois-Savon linnusto. – Kuopion luonnontieteellisen museon julkaisuja 5. 343 s., Lievestuore.

Ruokolainen, K. & Lindholm, A. 1998: Pohjois-Savon linnuston faunistinen katsaus 1995. -Siivekäs 19:5-19.

KUOVILLA JA TÖYHTÖHYYPÄLLÄ HAVAITTU VIIDEN MUNAN PESINTÖJÄ

Pertti Hartikainen

**Hautovalla kuovi-
emolla on haudon-
nan loppuvaiheessa
jo hyvä näkösuoja
(heinikossa ma-
kaava emo) tai emo
sulautuu muutoin
hyvin suojavärillään
ympäristöön.**

PERTTI HARTIKAINEN

KUOVI ON BIRDLIFE SUOMEN VUODEN 2011 LINTU. TIETOA KERÄTÄÄN KUOVIN KEVÄTUUON ETENEMISESTÄ, SUURIMMISTAMUUTAJAMÄÄRISTÄ SEKÄ PESIMÄMENESTYKSESTÄ.

KUOVIN PESIMÄKANNAKSI SUOMESSA ARVIOIDAAN NOIN 60 000 PARIA. LAJI IN VIIME VUOSIKYMMENINÄ SELVÄSTI VÄHENTYNYT ETELÄ-SUOMESSA, MUTTA POHJOIS-SAVOSSA TÄMÄ KAHLAAJAMME ON EDELLEEN TUTTU NÄKY MONILLA SUURILLA PELTOAUKEILLA.

SE ON HELPPO TUNNISTAA ISOSTA KOOSTA JA KAHLAAJILLE TYYPILLISISTÄ PITKISTÄ JALOISTA SEKÖ PITKÄSTÄ ALASPÄIN KAAREVASTA NOKASTA. HÖYHENPUKU ON KUOVILLE VAATIMATTOMAN RUSKEANKIRJAVA. KUOVI KUULUTTAA OLEMASSA OLOSTAAN KUULUVILLA, SURUMIELISILLÄ SOIDIN- JA KUTSUÄÄNILLÄÄN.

SOIDINLAULUSSAAN KUOVI HUUTAA OMAA NIMEÄÄN
"KUU-VI, KUU-VI"

KUOVIT JA TÖYHTÖHYYPÄT

kuuluvat kahlaajiin, jotka munivat tavallisimmin neljä munaa pesäänsä. Syystä tai toisesta munia voi näillä kahlaajilla olla pesissä myös alle neljä. Jotkut harvat kuovi- ja töyhtöhyppäemot voivat saada jopa viisi munaa.

Omassa pesäaineistossani, jonka olen kerännyt Nilsian ja Rautavaaran alueella viime vuosina, olen löytänyt ja kuvannut kaksi viisimunaista kuovin pesää. Aineistoni kattaa yli 300 kuovin pesintää. Toinen näistä pesinnöistä tuhoutui munavaiheessa. Toisesta kuoriutui neljä poikasta, joista yksi kuitenkin kuoli kuoriuduttuaan.

Töyhtöhyypillä olen havainnut myös kaksi viiden munan pesintää satoja pesiä kattavassa aineistossani. Myöskään näistä pesistä ei kuoriutunut viittä poikasta.

Eräs maanviljelijä kertoi puhelinkeskustelussa vuosia sitten, että hän oli havainnut eräässä kuovin pesässä peräti kuusi munaa, mutta tästä ei ole olemassa valokuvia tai muuta varmentavaa materiaalia.

HAUTOVAT KUOVI- JA TÖYHTÖHYYPÄEMOT VOIVAT OLLA LIIAN ROHKEITA

Kuovit ja töyhtöhyypät ovat tyypillisiä pelloilla pesiviä kahlaajia. Pesien tuhoutumisriski peltoöissä onkin suuri ja näin pesintä epäonnistuu. Myös hautovilla emoilla on riski saada surmansa, jos ne hautovat liian rohkeasti eikä ne väistä pelloilla liikkuvia työkoneita.

Sekä kuoveilla että töyhtöhyypillä voi havaita, että ne lämmittävät muniaan haudonnan edetessä koko ajan rohkeammin. Haudonnan loppuvaiheessa osa kuoviemoista pakenee lähestyvää ihmistä vasta lähietäisyydeltä. Onpa eräs kuoviemo omissa tutkimuksissani hautonut niin rohkeasti, että se antoi silittää

Nuori kuovi.

TERO PELKONEN

hautoessaan päälakeaan pakenematta pesältään.

Töyhtöhyypät pakenevat ihmistä pesältään haudonnan loppuvaiheessakin varsin etäältä, mutta työkoneita kohtaan ne ovat hyvin rohkeita. Jopa liiankin rohkeita. Nimittäin eräs maanviljelijä kertoi, että hän havaitsi vasta jälkepäin ajaneensa hautovan töyhtöhyppäemön ylitse. Emo ja sen munat olivat murskautuneet traktorin pyörän alle.

On siis selvää, että liian rohkeasti hautovia emojakin murskautuu keväisin haudonta-aikaan pelloilla liikkuvien traktoreiden ja työkoneiden alle. Riski on erityisen suuri niinä keväinä, jolloin pelloilla pesivät linnut pääsevät aloittamaan pesintänsä normaaliin aikaan, mutta toukutyöt viivästyvät myöhäiseen ajankohtaan.

Viisi munaa kuovilla on poikkeuksellista. Nilsia Siikajärvi.

PERTTI HARTIKAINEN

Esittelyssä Iisalmen lintupaikkoja

Jarmo Yliluoma

Naarasuivelo

OLLI KORHONEN

Iso-Ahmo

Iso-Ahmon järvi sijaitsee Peltosalmen kohdalla valtatie 5:n itäpuolella. Tie osittain ylittää järven läntisimmän osan. Iso-Ahmoa voi havainnoida pohjois- tai eteläosasta tai sitten katselemalla järvelle viitostieltä. Järvi on rehevöitynyt ja ajoittain sitä on hapetettu ja hoitokalastettu.

Parhaimmillaan Iso-Ahmo on syksyisin juuri ennen kun järvi alkaa jäätyä, siis lokakuussa. Tuohon ajankohtaan järveltä löytyy enemmän lintuja verrattuna muihin Ylä-Savon retkipaikkoihini. Linnut oleskelevat mielellään järven eteläosissa ja ne hallitsee parhaiten laavulta.

Yleisimmät vesilinnut talven alla ovat telkkä, tukkasotka, haapana, tukka- ja isokoskelo. Haapanoita on ollut enimmillään lokakuussa jopa 140, tukkasotkia ja telkkiä puolet vähemmän. Silkkiuikkuja on tavattu maksimissaan 20.

Myös mustalinnut ovat viehättyneet järveen. Joka syksy niitä tavataan pieninä ryhminä. Suurin parvi on ollut lähes 40 lintua. Järvellä lepäilee usein myös pilkkasiipiä, mutta selvästi vähemmän, samoin kuin alleja ja uiveloita. Kahlaajia ei Iso-Ahmolta juurikaan löydä, koska rannat ovat hyvin heinittyneitä ja niitä on sen takia vaikea havaita. Toukokuussa voi satunnaisesti törmätä vesipääskyihin. Niitä tapaa vitostien vieressä olevassa lahukassa.

Kesäisiä havaintoja järveltä on vähän. Merkille

pantavaa on, että uiveloita tapaa järvellä uiskentelemassa kesä-heinäkuussa. Etelän kortteikossa pesii kaulushaikara, samoin kuin ruskosuohaukka ja naurolukkeja.

1. Pohjoinen uimaranta Paikalle pääsee nousemalla viitostieltä Iisalmen rampista ja kääntymällä Ahmon suuntaan (itään). Ajetaan muutama sata metriä ja käännytään ensimmäisestä risteyksestä Lepokankaantielle. Täältä käännytään 150 m päästä vasemmalle Metsäläntielle. Parin sadan metrin päästä käännytään oikealle pienelle hiekkatielle. Risteykseen näkyy järvi.

2. Etelän laavu Paikalle pääsee nousemalla viitostieltä Peltosalmen rampista ja kääntymällä Honkakosken suuntaan (itään). Honkakoskentietä ajetaan n. 500 m kunnes tien vasemmalle puolelle tulee isohko lato (tiestä 50 m). Auton voi jättää peltoliittymään. Rantaan kävellään ohittaen lato oikealta puolelta. Rannassa on rakennettu laavu ja niemeke. Sieltä hallitsee hyvin järven eteläosan.

3. Viitostie Paikka on hiukan ongelmallinen auton kanssa. Kun Iso-Ahmo näkyy, niin 10 m tästä tien reunasta päättyy. Auto voidaan jättää tähän. Sitten vain kävellään takaisin parikymmentä metriä.

Kihlovirta

Kihlovirta sijaitsee Haapajärven ja Poroveden välissä. Parhaiten sinne pääsee, kun nousee Iisalmen ohitustieltä Peltosalmen rampista ylös ja lähtee Pielaveden suuntaan. Pielavedentietä ajetaan alle 5 km. Kaupan kohdalta käännetään oikealle Huotarintielle. Tätä ajetaan n. 7 km ja sitten ollaan perillä.

Vesistö kuuluu Iisalmen reittiin. Vedet tulevat Kiuruvedeltä ja matkalla on paljon maataloutta ja hajapäästöjä. Tämän takia matala (keskisyvyys 2,2 m) Haapajärvi on hyvin rehevä ja sen tila on välttävä. Usein loppukesästä sinilevää kulkee Kihlovirtaa pitkin puurona Poroveteen. Kihlovirta jäätyy yleensä keskitalveksi kokonaan. Vain talvella 2008 - 2009 virta oli sulana koko talven. Tuolloin kolme laulujoutsenta sinnitteli pimeän ajan yli onnistuneesti hengissä. Aiemmin joutsenet ovat pyrkineet talvehtimaan paikalla mutta huonoin tuloksin. Parhaimmillaan Kihlovirta on keväällä. Virta vapautuu jäästä yleensä maaliskuun alkupäivinä ja ensimmäiset vesilinnut tulevat puolivälissä kuuta.

Laulujoutsenia on ollut keväällä enimmillään reilu 70. Muita varhaiskevään vesilintuja ovat telkkä, tukkakoskelo, isokoskelo, uivelo, sinisorsa, nokikana ja kaulushaikara. Niiden jälkeen ilmestyvät kurki, kuovi, töyhtöhyppä ja tavi.

Huhtikuun puolivälissä tulevat metsähanhet. Yöt

Kihlovirta

Isoahmo

Lempivä pari Kihlovirralla.

JARMO YLIUOMA

ne viettävät alajuoksun luhdassa ja päivät läheisillä pelloilla. Yksittäisiä heinäteveja tapaa vuosittain huhtikuun lopulla.

Varsinkin yläjuoksun katselulavalta voi lähietäisyydeltä seurata kaulushaikaran kevättouhuja. Muutenkin lava on erinomainen paikka, sillä viereisessä virrassa olevat linnut eivät juuri pelkää tarkkailijoita. Kahlaajia on hiukan vaikeampi löytää, mutta Ylä-Savon ensimmäinen metsäviklo ja taivaanvuohi havaitaan yleensä Kihlovirralla. Lintujen tarkkailun kannalta paikka menettää merkityksensä siinä vaiheessa kevättä, kun jää alkaa sulaa. Jo toukokuussa muut yläsavolaiset lintupaikat keräävät selvästi enemmän muuttajia.

Petolintujen muuton seurantaan Kihlovirta ei ole hyvä paikka, sillä puut häiritsevät näkyvyyttä. Sillalta näkee kohtuullisen pitkälle koilliseen, mutta sektori on melko kapea. Paikallisina petolintuja voi kuitenkin tavata: ruskosuo-, nuoli-, tuuli- ja varpushaukka sekä varpuspöllö ovat vakiovieraita.

Kihlovirran rantapöheikössä pesii pikkutikka ja liito-oravakin on tavattu. Kaulushaikara pesii niin ylä- kuin alajuoksullakin. Alkutilvesta Kihlovirralla tapaa yksittäisiä pilkkasiipiä ja mustalintuja. Määrät jäävät melko vähäisiksi. Virta on yleensä viimeinen avoinna oleva sula, mikäli isompia koskia ei oteta lukuun.

Laulujoutsenia tapaa tällöin enemmän kuin keväällä ja ne ovat viimeiset lähtijät, yleensä joulukuussa.

Kevättalvesta Kihlovirta on erinomainen paikka pöllöjen kuunteluun. Parhaina myyrävuosina voi kuulla kolme pöllölajia samanaikaisesti sillalle: huuhkaja, viirupöllö ja helmipöllö.

1. Yläjuoksun katselulava Paikalle pääsee, kun sillalta ajaa luoteeseen n. 200 m. Sitten ensimmäinen tie vasemmalle ja heti vasemmalle kääntyvää tietä, joka vie rantaan. Matkaa on n. 100 m. Rannasta löytyy katselulava, kota, katettu nuotiopaikka ja WC.

2. Kihlovirran silta

3. Alajuoksun ranta Paikalle pääsee, kun sillalta ajaa luoteeseen n. 200m. Postilaatikoiden kohdalta käännetään oikealle. Tie päättyy asuttuun rakennukseen. Ennen taloa on levennys mihin auton voi jättää. Tästä kävellään rantaan. Talvisin talon seinustalla on ruokintapaikka. Talossa asuu ystävällisiä luontoihmiä.

LINTU-URHEILUA TALVIPINNARALLIT 2009 ja 2010

Kuikan 21. talvipinnarallissa 5.12.2009 oli mukana kaikkiaan 23 joukkuetta, rallin suosio jatkui vakaana. Eko-sarjaan osallistui seitsemän joukkuetta. Kisassa havaittiin kaikkiaan 55 lajia, mikä on melko laihan vuoden tulos.

Rallisää oli vain niukin naukin pakkasen puolella eikä maassa ollut lunta. Talven 09-10 pitkä pakkasjakso alkoi joulukuun puolessa välissä ja Kallavesi jäättyi 15.12. Polkupyöriillä liikkuneille Ekosarjalaisille kisasää olikin suotuisa ja voittaja Jyrki Pynnösen tulos, 27 lajia, oli komea ja toistaiseksi sarjaennätys. Perussarja voitti Miettisten perhejoukkue Varkaudesta 37 lajilla eikä hätyytellyt ennätystä eli 46 lajia.

Rallin kovin laji oli Kallan siltojen tuntumassa päivystänyt isolokki. Myös viipyilevien vesilintujen lajisto oli melko mukava, mm. haapana, silkkiuikku, tukkasotka, pilkkasiipi ja mustalintu pääsivät muuttaman joukkueen pinnalistalle.

Jos kahdella tai useammalla joukkueella oli sama lajimäärä, ratkaisi sijoituksen ns. ässä eli vain yhden joukkueen näkemä laji tai viimeisen lajin havaintoai-ka.

EKOSARJA:

1. Etelän varis 27 Jyrki Pynnönen
2. Ex tempore 20 Asta Lähdesmäki
3. Kerta se on ensimmäinenkin 20 Timo Asikainen
4. Eko yksinäinen 20 Erkki Björk
5. Terässiipikerttu 19 Mervi Lukkarinen
6. Pyöräilevä hullu 18 Jussi Koponen

PERUSSARJA:

1. Elämänleipää eväänä 37 Markus Miettinen, Harri Miettinen ja Sari Miettinen
2. Karvaturvat 35 Ilkka Markkanen, Jaakko Kettunen ja Aimo Hartikainen
3. The Joukkue 35: Jarkko Koskela, Hannu Kärkkäinen, Eelis Rissanen, Sami Virta
4. Rydberg 32 Mikael Rytönen ja Niklas Åberg
5. Papat ja pojat 32 Timo Immonen, Allan Nyysönen, Eino Repo, Hannu Räsänen
6. Käen-nokat 31 Riitta Rajala, Ari Virnes
7. Erä-Jormat 31 Petri Sallinen, Lassi Lähdesmäki, Timo Filipoff
8. Miehet Lounaasta 28 Olli Korhonen, Pekka Savolainen, Ari Tossavainen
9. Maaningan pimitysyritys 27 Marja Majjala, Jarmo Ukkonen
10. Iisalmen pöllöt 27 Jarmo Yliluoma, Aaro Väänänen, Kalevi Asikainen
11. Elämä on Birdlaiffi 27 Riitta Renvall (kapt.), Marko Kelo ja Pertti Renvall
12. Good, bad and ugly 27 Juhani Rissanen, Kalle Ruokolainen, Markku Ukkonen
13. Töötlife 27 Mikko Pärssinen, Sanna Mäkeläinen, Juha Poutanen
14. Kalapöllöt 21 Pertti ja Eini Räsänen
15. Punatulkut 20 Petteri Vihervaara, Lassi Suominen
16. Untuvikot 16 Kimmo, Seija ja Pasi Laitinen
17. Hyvät eväät 14 Armi Riikonen, Minna Riikonen, Juha Koponen

Pikkutikka on onnen kantamoinen rallissa.

ILKKA MARKKANEN

2010:

Talvipinnaralli numero 22 kisattiin 4.12.2010. Osallistujien määrä laski hieman: Eko-sarjaan osallistui jälleen 7 joukkuetta, mutta Perussarjassa kruisaili vain 13 autokuntaa. Talvi tuli aikaisin, jo marraskuussa, ja yhtenäinen pakkasjakso jatkui vuoden loppuun ja ylikin. Kisapäivänä lunta oli maassa vajaat 10 cm, joten se ei haitannut liikkumista.

Kallavesi jäätyni poikkeuksellisen aikaisin 28.11. Niinpä vesilintuja ei löytynyt kuin virtapaikoilta. Rautalammin Tyyrinvirralta pari päivää aiemmin löydetyn pikkujoutsenen kävikin pointsaamassa moni joukkue. Iisalmessa nähtiin uivelo, Varkaudessa ja Suonenjoella pikku-uikku ja siinäpä ne mielenkiintoiset vesilintuhavainnot sitten olivat. Talviset olosuhteet huomioon ottaen kokonaislajimäärä 57 oli hyvä saavutus.

Kuopion keskustan liepeillä pyöräilleet tai kävelleen ekologit eivät saaneet listoilleen edes sinisorsaa, kun perinteinen ruokintapaikka Maljapuro oli umpijäässä. Mutta se ei haitannut lihasvoimin liikkuneita. Näin kommentoi ekorallin ensikertalainen Mikko, joka pyöräili Mervin ja Sannan kanssa.

”Ekoralli sujui joukkuekisana mainiosti, ihme ettei joukkueita ollut enemmän mukana. Ralli tuntui rallilta, kun eväitäkään ei kunnolla ehtinyt syödä. Ensi vuonna ajateltiin suunnitella rallia jo hyvissä ajoin, taktiikkapeli on tärkeää.”

Hömppä.

JUKKA TUOVINEN

Voittajan on helppo hymyillä, Helenan ja Zeken turinaa Leppävirralta

Helena Rönkä

Aluksi kisa tuntui menevän osin läskiksi, koska emäntää kiehtoivat lintulaudat ja puunlatvat, pystykorvaa vain pylväiden tyvet. Talvikisahistoriani ensimmäinen voitto tuli täytenä yllätyksenä. Kiitokset onnittelijoille ja koiraystävällisille kisajärjestäjille hauskoista kisoista! Kaihoisat terkut Zekeltä Bertta-nartulle (Astan kaveri): milloin kisataan yhdessä?

Salainen ekoaseeni oli PPP eli pohjustus, piipitys (vihellys) ja piski. Piskin tulee olla paksuturkkinen, vetovoimainen, kotiin päin vetävä. Hauvelista on taajamassa sekini etu, että sen kanssa pystyy luonnollisemmin norkoilemaan ruokintojen lähellä. Poimituamme peruspinnat tulimme Siwalle naakkajahtiin, mutta kirkhakkiset pysyivät piilossa. Pulujuakaan ei nähty, eikä niitä ollut havaittu aikoihin koko kylällä. Koira kuittasi nostamalla koipea.

Jatkoimme haalimalla lisää hyviä peruspinnoja omakotialueelta. Sääntäsimme juoksuun kohti terveyskeskusta naakkojen toivossa. Pikkulintu hätääntyi ja kiersi hetken kiihkeästi äännellen yllämme, vihervarpunen! Ja sitten: kuusi naakkaako lennossa... kiikarit esiin, jee, puluja, niitä oli kumminkin!

Naakkoja yritettiin Siwalta uudestaan, turhaan. Kaverini kuittasi taas nostamalla koipea. Vilkaisin silti taakseni, joku kiepsahti puun oksalla papukaijamaisesti: naakka, peijakas!

Lopuksi metsään, johon olin pohjustanut lumikenkäreit. Viheltelin pyille vakiopaikoissa. Vihellys houkutti paikalle tehokkaasti paitsi pyitä, myös hippiäisiä ja terhakkaan töyhtötiäspariskunnan. Viimein uppuroimme kalliorinteessä, missä viheltelin varpuspöllöä. Ei nähty eikä kuultu sitä, mutta tikka alkoi rähistä ja perään kuului naukuva vaikerus: pöllö! Seurasi kone- maista soidinkitkutusta eikä siitä äänestä voinut erehtyä: hiiripöllö.

Kahden jälkeen lähdimme rämpimään kotia kohti välttyäksemme pimeyden örkeiltä. Hauveli katkaisi hampaillaan metrisen kepin ja ojensi emännälle, ei tukikepiksi tai karkotusaseeksi, vaan leikkiin houkuttamiseksi. Niin kisailua riitti kotiin asti!

Ekottomat, 39 lajia ja 430 autoilukilometriä Mikael Rytönen

Aamu alkoi 6.00 kaatopaikalta: huuhkaja. Sammalniemi n. klo 7: parin minuutin viheltelyn jälkeen varpuspöllö vastasi. Sieltä luisteltiin aamun valkenemista odottamaan Pelonniemeen. Paikka oli lievä pettymys, onneksi kuitenkin palokärki ja teeri saatiin. Seuraava etappi oli Kasurilanmäentie ja hetken kyttäilyn jälkeen räksä tupsahti puuhun. riipsraaps ja matka jatkui kohti Kuopiota. Ainoa mainittava keskusta-alueelta oli spinari. Kaikki tiaiset, hippiäinen, puukiipijä ja varislinnut hoitoon Silmsuolta ja Kaatikselta.

Seuraava kohde oli Suonenjoen pikku-uikku lajimäärän ollessa tässä vaiheessa 27. Puikku meinasi tuottaa tuskaa, vain Toni näki sen. Ennen kun minä ja Niku ehdittiin paikalle lintu oli hävinnyt käsittämättömästi aivan silmien edessä. Orastava masennus alkoi jo iskeä ja poistuttiin paikalta, sentään kara hoitui. Aikataulustakin oltiin jo rutkasti myöhässä. Kuitenkin mietittiin että jospa se uikku säikähti kun ryminällä tultiin ja vilkaistiin vielä autotien sillalta. Ja jes, uikku puljasi jälleen samalla paikalla! Ruksi listaan ja kohti Tyyriä.

Ekaks pysähdyttiin sillalla: plädä, telkkä, laulujoutsen ja isolepinkäinen hoituivat. Virrankyläntien kohdalla käytiin kääntymässä pikkujoutsenen verran ja vauhdilla nokka kohti Varkautta lajimäärän näyttäessä 34 ja kellon 13.15. Varkaudessa Miettisen Harrin ruokinnan jpeippo piti kutinsa. Sieltä Lehtoniemen tikkamestoille jossa komea vasetikoiras naputteli ihan tien vieressä. Fasaani tuotti vaikeuksia joten päätettiin palata Harrin pihalle. Hetki siinä kuljeskeltiin niin huomasi jonkun nököttävän talipötkön takana, koiras

Riistaveden Keskimmäisen Taestossa 2010 enätettiin ikuistaa kapustarintojen lento.

MIKKO PÄRSSINEN

pikkutikkahan se siinä! Pirtinvirrasta isokoskelo.

Vielä Lehtoniemeen, josko se fasaani näyttäytyisi. Jälleen Harrin pihaan ja siellähän niitä oli pari kolme ruokinnan alla. Kello oli 15.50 ja hyvillä fiiliksillä lähdettiin kohti Kuopiota lajimäärän näyttäessä lukemaa 39. Varmoja oltiin että top3:ssa oltaisiin, mutta voitosta keskusteltiin todella varovasti. Niinpä voitto peräti viidellä lajilla oli tosi iso yllätys, mutta otetaan se mitä annetaan! Kiitokset huipputiimille eli Tonille ja Nikulle ja kisakumppaneille.

EKOSARJA

1. Pikkulepinkäinen ja Pystykorva 22 Helena Rönkä ja saksanpystykorva Zeke
2. Coccothraustes coccothraustes ja sylviat 21 Sanna Mäkeläinen, Mervi Lukkari-nen ja Mikko Pärssinen
3. Eko-yksi(näinen) 20 Erkki Björk
4. Ex Tempore 19 Asta Lähdesmäki
5. Kasurilan kunnonkohentajat 16 Kimmo ja Seija Laitinen
6. Pyöräilevä hullu 15 Jussi Koponen
7. Tuunailija 13 Anita Tegelberg

PERUSSARJA

1. Ekottomat: Mikael Rytönen, Niklas Åberg ja Toni Saarelainen; 39 lajia
2. Karvaturvat: Jaakko Kettunen, Aimo Hartikainen ja Ilkka Markkanen; 34 lajia
3. Papat ja poika: Allan Nyysönen, Timo Immonen ja Eino Repo; 34 lajia
4. Aina ei voi voittaa: Pertti ja Riitta Renvall, Juha Väätäinen ja Eelis Rissanen; 33 lajia
5. Erä-Jormat: Lassi Lähdesmäki, Petri Sallinen ja Timo Filipoff; 30 lajia
6. Good, bad and ugly: Juhani Rissanen, Kalle Ruokolainen ja Markku Ukkonen; 29 lajia
7. Olli ja Jokisiat: Olli Korhonen, Pekka Savolainen ja Ari Tossavainen; 28 lajia
8. Mökillä kykötäjät: Jarmo Ukkonen ja Marja Majjala; 27 lajia
9. ???: Riitta Rajala ja Ari Virnes; 25 lajia
10. Tukka putkella: Jarmo Yliluoma, Jouko Pulkka ja Kalevi Asikainen; 25 lajia
11. Verkonkokijat: Eeva ja Jyrki Uotila; 23 lajia
12. Vieremän Taajamabongarit: Markku, Heidi ja Henna Haataja; 23 lajia
13. Entiset eväät: Juha Koponen, Minna Riikonen, Armi Riikonen ; 21 lajia

KYNNET KYLMENIVÄT SAVON TORNEILLA

Valtakunnallisen Tornien taiston ohella käytävä Taesto tuo kiihaan mittelön tänne sisämaahankin, missä ei valtakunnan kärkeä pystytä hätyyttämään. Kevään 2010 Taesto käytiin etenkin maakunnan etelä- ja itäosissa varsin vesisateisessa säässä ja muuallakin koleus verotti lajimäärää ja kiusasi kisaajia. Harvinaisuudetkin pysyivät poissa, ainut pikkuharvinaisuus oli Hetejärvellä nähty mustapyrstökuiri.

Kisa tuntuu hieman jämähtäneen paikoilleen, kun uusia osallistujanimiä löytyi joukkueista hyvin vähän, sentään jokunen. Tämän kisan soisi todellakin täyttävän kaikki tornit, nyt niitä jäi monta vapaaksi. Eikä ole välttämätöntä edes lähteä tornille, sillä Taestossa vaikka se oma laituritai muu hyväksi havaittu lintupaikka kelpaa mukaan.

On toki ymmärrettävää, että joukkueet haluavat pysytellä lähimmällä tornillaan, mutta eikö vaihtelu joskus virkistäisi? Olen itse ollut kisassa melkoinen kiertolainen ja sillä linjalla taidan pysyä. Sonkajärven Hankalampi kiinnostaisi nyt, vaikka kaukana onkin. Yöpyminen tornin lähellä, täytyypä miettiä...

Mutta enemmän väkeä ja joukkueita mukaan 7.5.2011!

PINNAVIKKO 2010

Syksyn Pinnaviikon 18. - 26.9 voiton vei 96 lajilla Tuusniemen Tuho, jossa kisasivat Seppo Neuvonen (vasemmalla) ja Juhani Rissanen. Toiseksi tulivat Pertsa ja Kilu eli Pertti ja Riitta Renvall 87 lajilla. Mukana oli 7 joukkuetta.

ASTA LÄHDESMÄKI

TAESTON TULOS 8.5.2010

1. Maaninka, Patalahti, Vanha torni 76 Pertti Renvall, Riitta Renvall, Marko Kelo
2. Lapinlahti, Linnansalmi 74 Eelis Rissanen, Juha Koponen, Armi Riikonen, Timo Filipoff
3. Keitele, Hetejärvi, Saunaniemi 70: Mikael Rytönen, Niklas Åberg, Aimo Hartikainen, Salomon Väänänen
4. Maaninka, Patalahti, Itäpuolen uusi torni 67 Riitta Rajala, Suoma Virnes, Marja Majjala, Jarmo Ukkonen, Ari Virnes, Jorma Kelo
5. Iisalmi, Keskimäinen 66 Jarmo Yliluoma, Kalevi Asikainen, Kai Jäderholm ja Iisalmi, Iso-Lappi 66 Jouko Pulkka, Martti Hujanen ja Tarmo Huttunen
7. Maaninka Kinnulanlahti 64: Ilkka Markkanen, Jyrki Uotila, Jaakko Kettunen
8. Rautalampi, Tyyrinvirta 62 Jussi Aalto, Hannu Siikavirta, Teuvo Vepsäläinen, Risto Kannisto, Esko Vesanen, Mervi Lukkarinen
9. Maaninka, Patalahti, Länsipuolen torni 60 Jorma Tuomainen, Matti Pirskanen
10. Varkaus, Ruokojärvi 57 Liisa Tolvanen, Timo Immonen, Hannu Räsänen
11. Kuopio, Keskimäinen 55 Sanna Mäkeläinen, Mikko Pärssinen, Lassi Lähdesmäki, Asta Lähdesmäki, Maria Jussila ja Siilinjärvi, Vehkamäki 55 (ei tornia) Erkki Björk, Markku Ukkonen, Juhani Rissanen
13. Rautalampi, Rastunsuon pohjoispään torni 54 Kauko Siikström, Risto Palokangas, Jorma Knuutinen, Ari Tossavainen ja Eila Karki
14. Leppävirta, Näätänta 44 (ei tornia) Yrjö Olkkonen, Harri ja Sari Miettinen
15. Kaavi, Luikonniemi 41 (mökkilaituri) Eini ja Pertti Räsänen

Kaakkuri. TERO PELKONEN

Kuikka ylitti tavoitteensa lintuatlaksessa ja kaikki ruudut saatiin kartoitettua vähintään tyydyttävästi. Erinomaisesti kartoitettiin peräti 48 ruutua maakunnan 203 ruudusta. Yhdistys palkitsi aktiivisimpia atlaskartoittajia puolisoineen kutsumalla heidät atlasilkamiin hyvän ruuan ja juoman pariin. Ennen ilkamia Kuikan atlasvastaava Harri Hölttä kertoi atlaksen tuloksista ja linnustomme muutoksista verrattuna edelliseen atlakseen 86 – 89. Jokainen lintuatlakseen ilmoitettu havainto oli kuitenkin tärkeä; Kuikan atlasvastaavat ja hallitus kiittävät kaikkia osallistuneita. Lintuatlaksen 2006–2010 tulokset julkaistaan 13.4 verkkojulkaisuna osoitteessa www.lintuatlas.fi.

ASTA LÄHDESMÄKI

PIKKUTIIRA JA MUSTAPÄÄSIRKKU POHJOIS-SAVON LAJILISTALLE

Vuosi 2010 toi Pohjois-Savossa havaittujen lintujen listalle kaksi hienoa lajia lisää. Veli-Matti Väänänen oli tarkkana vesilintulaskennoissaan Maaningan Kinnulanlahden Valkeisella, missä hän havaitsi mm. pikkulokkien seurassa viihtyneen pikkutiiran.

Sari Miettinen ja Harri Miettinen löysivät kotipihaltaan Varkauden Lehtoniemestä mustapääsirkun, joka vieraili useaan otteeseen Miettisten ruokintapaikalla koleina kesäpäivinä 15.-18.6.

Onnittelut Veli-Matille, Sarille ja Harrille!

Mustapääsirkku Varkaudessa Miettisten pihassa.

ILKKA MARKKANEN.

LINTUYHDISTYS KUIKKA

LINTUYHDISTYS KUIKKA

Toimialue Pohjois-Savo

c/o Kuopion museo
Kauppakatu 23
70100 KUOPIO
kotisivut: www.lintuyhdistyskuikka.net
e-mail: hallitus@lintuyhdistyskuikka.net

Perustettu 1974, toimii Kuopion Luonnon Ystävien Yhdistyksen (KLYY ry) lintujaostona.

HALLITUKSEN JÄSENET 2010

PUHEENJOHTAJA VARAPUHEENJOHTAJA SIHTEERI JA JÄSENSIHTEERI MUUT JÄSENET

Mikael Rytönen (Kuopio), 050 364 9529, mikael.rytkonen@gmail.com
Mikko Pärssinen (Kuopio), 050 348 6137, mikko.parsinen123@gmail.com
Jussi Koponen (Kuopio), 045 676 5354, koponen.jussi@netti.fi
Mervi Lukkarinen (Kuopio), 0400 310 114, mervi.lukkarinen@pp.inet.fi
Liisa Tolvanen (Varkaus), p. 050 406 8866, liisa.tolvanen@kolumbus.fi
Jarmo Yliluoma, (Iisalmi), 040 721 2618, jyliluoma@gmail.com
Petteri Vihervaara (Kuopio), 0400 472 045, vihervaara@gmail.com
Asta Lähdesmäki (Kuopio), p. 050 562 3935, asta.lahdesmaki@dnainternet.net

VARAJÄSEN

ALUEVASTAAVA

Jyrki Uotila (Kuopio), 0400 712 264, jyrkiuotila@luukku.com

AHK

Eelis Rissanen, yhteysenkilö, 050 569 9091, elmeri.rissanen@dnainternet.net

MUUT JÄSENET

Pertti Renvall, Mikael Rytönen, Juha Väättäinen

VARAJÄSEN

Markku Ukkonen

TIEDOTTAJA

Asta Lähdesmäki, astalahdesmaki@gmail.com, 050 562 3935

TALOUDENHOITAJA

Timo Filipoff, 040 553 1682, timo.filipoff@dnainternet.net

TILINTARKASTAJAT

Erkki Björk, 050 341 4794, erkki.bjork@uef.fi

RETKIKUMMIT 2010

Jorma Tuomainen, 050 371 9214
Asta Lähdesmäki, asta.lahdesmaki@dnainternet.net, 050 562 3935
Ilkka Markkanen, ilkka.t.markkanen@gmail.com, 044 728 4506
Riitta Rajala, liisa.riitta@gmail.com, 050-3763758,
Jyrki Uotila, jyrkiuotila@luukku.com, 0400 712 264
Mikael Rytönen, mikael.rytkonen@gmail.com, 050 364 9529
Jarmo Yliluoma, jyliluoma@gmail.com, p. 040 721 2618
Timo Immonen, timo.immonen@pp7.inet.fi, p. 0400 371 736
Liisa Tolvanen, liisa.tolvanen@kolumbus.fi, 050 406 8866

Toimihenkilöistä muut paitsi Petteri Vihervaara jatkavat vuonna 2011. Hallitukseen valittiin uutena jäsenenä Sanna Mäkeläinen (Kuopio), 0400 972 037, sanna.makelainen@helsinki.fi. Mikael Rytönen ei jatka retkikummina.

LIITY JÄSENEKSI:

Jäsenmaksut 2010 ja 2011: varsinaiset jäsenet 24 €, lapset ja nuoret alle 19-v. 11 € ja perhejäsenet (ei lehtiä) 5 €. Uusille jäsenille liittymislahjana Kuukkelin kaltaiset -lintuharrastusopas. Liittymiset kotisivujen lomakkeella tai vuoden 2011 jäsen sihteeri Sanna Mäkeläiselle, 0400 972 037, sanna.makelainen@helsinki.fi

SIIVEKÄS

Nro 59 - 2010 - 31. vsk

JULKAISIJA

Lintuyhdistys Kuikka

PÄÄTOIMITTAJA

Asta Lähdesmäki, 050 562 3935, astalahdesmaki@gmail.com

Seuraavaan numeroon tulevat jutut lähetetään

Asta Lähdesmäki, astalahdesmaki@gmail.com

KANNEN GRAAFINEN SUUNNITTELU

Juha Koponen

TAITTO

Eero Lähdesmäki, eero.lahdesmaki@gmail.com

TILAAMINEN JA JAKELU

Jaetaan Kuikan jäsenille.

Tilaushinta muille 12 €.

TILAUKSET

Jussi Koponen, 045 676 5354, koponen.jussi@netti.fi

Lehteä ilmestyy yksi numero vuodessa.

OSOITTEENMUUTOKSET

Pekka Tenhunen, Koivulahti, 71210 Tuusjärvi

p 017 631 203, 044 289 2220, klyy.tenhunen@mbnet.fi

ILMOITUSHINNAT

koko takasivu

A 4 300 €, ½ takasivua 150 €

sisäsivut

koko sivu A 4 280 €

½ sivua 184x134 140 €

¼ sivua 103x146 100 €

600 kpl

PAINOS

Keuruun Laatupaino KLP Oy

PAINOAIKKA

TAKAKANNEN KUVA, Västäräkki peilaa. TERO MIKKONEN

ISSN 0780-7066

ALKUVUODEN 2011 TAPAHTUMAT

Huhtikuussa linnunpönttötalkoot Luonto-Savolla.
Kysy Jarmo Yliluoma puh. 040 7212618.

14.4. Lintutorniopastusta Joroisten Pasalan peltotornilla
klo 17 -19. Oppaana ”Pasalan paroni”
Eino Repo puh. 040 845 4983.

23.4. Linturetki Iisalmessa. Lähtö luontomuseolta klo 7.
Jarmo Yliluoma puh. 040 7212618.

24.4. Lintutorniopastusta Varkauden Ruokojärven lintutornilla
klo 9-12. Lintujen tarkkailun ohella voit nauttia nuotiokahvit.
Oppaana luonnonystävien lintuharrastajat.
Yhteydenotot Liisa Tolvaseen puh. 040 586 0790.

24.4. Tornipäivystys Riistaveden Keskimmäisellä klo 10-16.
Oppaina Pertti ja Eini Räsänen, p. 040 764 5458.

28.4. Tornipäivystys klo 16-20 Maaningan Patalahdella
(länsipuolen torni). Oppaina Riitta Rajala puh 050 3763758
ja Asta Lähdesmäki 050 5623935.

7.5. Valtakunnallinen Tornien Taisto ja maakunnallinen
Kuikan Taesto klo 5-13. Taestoon ilmoittaudutaan
viimeistään 4.5. Mikael Rytköselle,
mikael.rytkonen(at)gmail.com tai 050 3649529.
Ilmoittautuminen koskee myös valtakunnalliseen kisaan
osallistuvia. Säännöt ja lisätietoa kisasivuilla.
**YLEISÖ ON TERVETULLUT TORNEILLE KISAA
SEURAAMAAN JA HAVAINNOIMAAN LINTUJA!**

7.5. Lintutorniopastusta Varkauden Ruokojärven lintutornilla
klo 9-12. Luonnonystävien joukkue osallistuu samalla myös
valtakunnalliseen Tornien Taistoon klo 5-13. Tule kannustamaan
joukkue Pohjois-Savon ykköseksi!

7.8. Kaakkuriretki Ahvenisen saloilte. Lähtö klo 9 Varkaudesta
Käpykankaan Severiltä yhteiskyydein. Ilmoittaudu Hannu
Räsäselle
puh. 0400 386 708.

25.9. Syysmuuton seuranta Varkauden Ruokojärven
lintutornilla klo 9.-12. Makkaranpaistoa ja nuotiokahvit.
Tervetuloa.

Tapahtumia voi tulla lisää kevään mittaan, seuraa kotisivujen kalenteria.

WWW.LINTUYHDISTYSKUIKKA.NET